ns maina ASV zo kabinetu

na (C). — Prezidents Trū- tdien preses konferencē a iecēlis līdzšinējo ASV inistru Stjuartu Saiming- nacionālās aizsardzības augstāko vaditāju. Sai- ievērojams amerikāņu pagājušā karā darbojās teni. Līdzšinējais armi- s Gordons Grejs iecelts prezidenta padomnieku, ilips Džesups nāk par aligu ārlietu ministram bet valdības saimniecis- menta vaditājs Frenks par armijas ministru.

umvācija un — Eiropas omes locekļi

(B). — Piektdien Eiro- padome nosūtīja Rie valdībai un Zāras au- valdei ielūgumus pie- domdevējiem locekļiem ībām Eiropas padomē nas valdībai iesnieg- iem komisāriem. Tani padomdevējas locekles nvācijai Eiropas padomē idām, līdz Rietumvācijas attiecībām tālāk normā- s pašai savs ārlietu mi- viniga suverēnitāte, kas u kļūt par pilnu bied- as ministru padomē.

OS VĀRDOS

O ģenerālpadomes va- par prezidentu holan- J. Dekanters, par pirmo tu sveicietis P. Cuter par otru viceprezidentu tis J. V. Brennans.

a un vieglos tankus a ietvaros Italija nis dienās, ziņo AP.

ēkā 1 miljards dolāru dzībai paredzēts Kana- gada budžetā, paskaidro inistrs Tebots.

irpmāk varēs iecelot ti grozījumi imigrācijas aldām gan attiecināti iem radiniekiem. Līdz vācietim vajadzēja iz- speciālatļauju.

P korespondents iz- rāsta. Viņam līdz 8. Čehoslovākija. Par informācijas mini- „neobjektivitāti zi- „lejaukšanos čechu s".

ilvēku atkal aizgājuši ranču hidroplāna kata- eksplodēja gaisā un Glābšanas kuģi un ko izsūtīja uz katastro- atrada nekādu pēdu no

ģenerāļu vēl joprojām dos ārzemju cietumos, baznīcas virsvalde. 403 iem krievi piespriesti —25 gadiem.

hu komūnistu partija agrākajam sava laik- s Volk šefredaktoram a sieva Vilma izsludi- o piekritēju un izslēgta

tautas skaitīšana Vācijā gada 13. septembrī. To četrās okupācijas jos-

umu par bēgļu prob- s nolasīt Starptautisko ēmijas gadskārtējā kon- otiks no 10.—14. aprīlim

s bērnu" skaits lielā zis Austrijā. Vinē vien ā gada beigām tas sa- 10. Amerikāņiem esot 221, angļiem 288, fran- nēģeriem 2 „okupācijas Vīnes dzimtsarakstu

mēteļi no 58.—
mēteļi no 88.—
uzvalki no 98.—

bā no 68.—
krāsās no 29.50
svārki no 48.—

no 45.—
kli no 9.80
KLSAITES —
S-TRIKO VEĻA

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196 Publisher and Editor: Valdemārs Lamoergs Eßlingen/N Breite Str 6—8 Printer: Ungeheuer & Ulmer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly Circulation 11.000.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 27 (371)
Piektdien, 1950. g. 7. aprīlī
Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja Galvenais redaktors: V Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M Čulītis Redaktori: A Bolšteins, J Jēkabsons, B Kiselis E. Raistere, L. Švarcs Austrālijas redakcijas vad A. Šmits (Lawley House Canberra, A. C. T., Australia) Redakcijas adrese: Esslingen/N. Breite Str. 6—8, telefons 17339

DZĪVIBAS UN GAISMAS SVĒTKOS

Prāvests KR. VALTERS

Lieldienas varam svētīt ar divējādām domām, ar divējādu noskaņojumu. Tās varam aizvadīt kā brīvas svētku dienas, kas sniedz izdevību paraudzīties plašajā pasaulē, kur, pavasara atmodai sākoties, atkal asni un stiebri sniedzas pretī saulei, pumpuri briest un atveras, ziediem izplaukstot un smaržojot. Tiklab bērnu, kā sirmgalvi ielīgsmo šī dzīvības spēku varenā atklāsme, kaut arī katru gadu tā atkārtojās tai pašā sen pazīstamā secībā un veidā. Tā būtu nosodāma nevīžība un bargi pelams gara trulums, ja šajās svētku dienās mēs neizietu tīkamā pastaigā, lai ar vērīgām, gaišām acīm paraudzītos, kas notiek mežā un dārzā, pļavās un tīrumos. Ikviens gājējs pārnāks savā istabā bagātāks un stiprāks!

Mēs drīkstam viskošākos vārdos un vispievilcīgākā veidā tēlot un rādīt zemes jaukumu un daiļumu, dabas skaistumu un krāšņumu, bet nekad nedrīkstam aizmirst, ka cilvēka sirdij nepietiek ar sauli un ziediem.

Visi esam piedzīvojuši drūmus un grūtus bēdu, pārbaudījumu, nelaimes mirkļus, kad sirdi nespēja mierināt ne lauks, ne mežs, ne ziedos līcis ceriņu krūms, ne siltā spožā saule.

Viskuplākiem, viskrāšņākiem ziedu klēpjiem var noklāt kapsētas 'smiltis, bet ar tiem nevar klusināt izmisumu cilvēka sirdī, kas zina — zem ziediem un smilšu glabāts tas, kas bija mūžā visdārgāks. Nāves bargo un baigo īstenību nevar noslēpt zem bagātiem vainagiem. Pašā zaļākā un košākā dzīvības plaukumā nāve kā melnā, teiksmainā čūska ap mums tinas un draud mūs sadzelt.

Rozes var vīt ap galvu un spraust arī pie krūtīm, bet tās nevar atmodināt sirdī prieku, ja sirdi žņaudz bailes par paša un brāļa dzīvi un likteni.

Visi esam to jau piedzīvojuši, ka pašā Jāņu naktī, kad pļavas, druvas, meži līgot līgo, „prieks neatnāk ne lūgts", ja to no mūsu sirds aizbaidījusi un no mūsu mājas izdzinusi varmācība un mežonība.

Zemes lejās vēl nav ziedējusi tā puķe un izaugusi tā zāle, kas palīdzētu sirdij, ja to grauž kauns, ja moca vainas apziņa.

Tumsa, grēks, nāve — tās ir reālitātes, kas dziļi skar mūsu dzīvi un esmi. Tie jau nav kādas māņticīgas fantāzijas radīti iedomu tēli, bet ikdienas dzīvē pieredzēta īstenība. Ik viens, kas sastapies ar šo īstenību, atskārtis, ka to nevar uzvarēt un aizdzīt ne zemes lietas, ne dabas skaistums, ne cilvēka paša spēks un padoms.

Jāsaka vēl vairāk, — ar dzīves īstenību tiekoties, mūs sāk nomākt smagas domas, ka visa pasaule, dzīve, ira ieslēgta kādās nesaraujamās važās, sagūstīta šaurā sprostā, jo viss taču pakļauts zināmai negrozāmai kārtībai, likumībai, secībai. Viss ietverts kauzālitātes neizbeidzamā virknē.

Viss, kas šeit dzimst, šepat arī mirs.

No senčiem saņemtās vainas, viņu dotais spēks un vājums mūs pavadīs visu mūžu, uz visiem laikiem, nosakot mūsu raksturu, dzīvi, likteni.

Nebeidzama, varmācīga ciņa bez gala risinās tiklab sīkbūtņu, kukaiņu, zvēru, stādu, kā arī cilvēku dzīvē. Visur viens un tas pats — stiprais uzvelc vājo, lielais nomāc sīko bez žēlastības, bez iecietības. Vai esība pavisam iedomājama un iespējama bez šīs nesaudzīgās ciņas, nežēlīgās sacensības? Jo visur, ir sīkbūtņu, ir tautu, ir kosma dzīvē sastopama šī pati kārtība.

Varmācība, grēks, nāve pārvalda visu dzīvi! Vai kāds var izrauties no šī nolādētā loka? Vai ir gaisma, kas spētu izkliedēt šo tumsu? Vai ir kāds dzīves veids iespējams, ko nespiestu vainas un grēka slogs?

Ne mežā, ne laukā iedami, ne ziedus, ne sauli vērodami, to nespējam saskatīt.

Lieldienu evaņģēlijs liecina — pie krusta kaltais un kapā apglabātais ir atkal dzīvs un brīvs stāvējis mācekļu vidū. Varmācīgās varas viltus, netaisnība un meli ir satriekti un iznīcināti, jo labais un svētais atkal dzīvo un mīl.

Lieldienu notikums Aremateijas Jāzepa dārzā, Kristus augšāmcelšanās brīnums ir lielā, dievišķīgā vēsts visiem, kas cieš netaisnību, kas, nāves ēnā stāvēdami, skumst un baiļojas, kas, tumsā nīkdami, alkst gaismas.

Šis brīnums rāda — Dievs valda, Viņš spēj visas lietas, Viņš saka pēdējo vārdu, Viņš noveļ akmeņus, atver kapus, ved savējos dzīvībā un saulē.

Šī ziņa jāuzklausa visiem atkal un atkal no jauna, kas ilgojas patiesi svētkus svētīt, prieku atrast, stipri kļūt.

Bet vai šī ziņa patiesa? Vai tā nav pretrunā ar visiem zināmiem dabas likumiem, kas apņem visu dzīvi, kuŗus ilgos pētījumos un meklējumos esam atraduši?

Bet dabas likumi jau nav nekas vairāk kā cilvēku izgudrots līdzeklis, pie tam ļoti lietderīgs līdzeklis, lai bezgalīgo daudzveidību, ko vērojam, kaut kā sakārtotu un aptvertu.

Īstenība, pati esība nav ietverama šajos likumos. Ikviens atoms, stāds, dzīvnieks, cilvēks ir īpatnis, ir absolūta mīkla, ko nevar izskaidrot un izdibināt mechanizētā dabas izpratne.

Dzīvība un esība ir lielāka un bagātāka par visiem likumiem. Dievs ir šīs dzīvības, pasaules Kungs, Viņš rīko un kārto pēc sava prāta visas lietas, satriekdams arī mūsu šauros, sīkumainos spriedumus un jēdzienus, mūsu darinātos uzskatus un likumus, kuŗos gribam dzīvi sagūstīt.

Dievs dara darbus, ko nespējam iztulkot un izpētīt, bet Viņš dara to, kas labs un teicams. Ar tādām domām svētīsim arī svešumā Kristus augšāmcelšanās svētkus, tad arī mēs, varmāku tirdīti, nāves izbiedēti, tumsas nospiesti, iegūsim cerību, ka Dievs mums palīdzēs!

O. Kampes zīmējums

LATVIJA

Nr. 27 (371) 1950. g. 7. aprīlī

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

Palīdzēsim aklos darīt redzīgus

Ir pagājuši deviņi baigi gadi. Uz Sibīriju aizripojuši daudzi simti ešalonu ar mazās latviešu tautas locekļiem. Lai pasteidzinātu virszemes elles iekārtošanu, sarkanā sātana kalpi dzen cilvēkus tūkstošiem kilometru kājām. Ir daudzi miljoni cietēju, kas iet šai upurgājienā, ir tūkstoši, kas apzinās, cik smags ir citu krusts un rūgti viņu vaidi, bet tikai simti, kas ar drošu krūti nostājas cīņā par cietējiem un mocekļiem. Bet visās pasaules malās gan netrūkst tādu, kas savā aklumā nostājas sātana pusē. Tiesa, ir arī, kas raud, tikai maz, kas to dara aiz līdzcietības, bet gan no acīs iekļuvušām ziepēm, kas radās, mazgājot savus kauna traipus. Lai nu kā, bet pasaule ir šodien par aklu, lai pati ieraudzītu to, kas tai jāredz.

Tad, kad latviešu tautai cēla ešafotu, pasaule brīvprātīgi aizvēra acis, lai neredzētu. Veltīgi ir šobrīd tikai lūgt, jo par vārdu lūdzu, latviskām dziesmām un skaisti darinātiem šķivjiem vien tās netaps atdarītas, bet tad, kad komūnistu durklis tās atvēvērs, no latvju tautas nekas nebūs palicis pāri. Tāpēc, latvju trimdiniek, tev šodien jākļūst tam, kas aklajiem dod gaismu!

Nav kontinenta, laikam arī nevienas nozīmīgākas valsts, kur nebūtu kāds latviešu trimdinieks. Un tagad, kad tuvojas pēc kārtas desmitais asiņainais 14. jūnijs, stāstīsim visi un visiem, kas tā ir par dienu un kas un kāds ir tas, kas šo dienu darījis zīmīgu, brīdinādami tautas, ka arī viņām draud tas pats. Cik zināms, mūsu trimdas organi tam jau gatavojas. Gatavosimies arī katrs individuāli. Vislabākais līdzeklis tam ir prese, tāpēc lai katrs, kam ir iespēja, vienalga, vai tas būtu lielas miljonu pilsētas vai arī provinces pilsētiņas laikrakstā sāk par to gādāt. Retam būs pieejama Melnā grāmata, Dr iur. H. Vītola Staļina imperija patiesības gaismā u. tml., bet labi derēs arī tie fakti, kas ir pašā tuvumā, pārdzīvoti vai arī tie, kas top iespiesti laikrakstā Latvija no Rīgas radiofona vai Cīņas. Katrs, kas to velks, būs padarījis svētīgu darbu. Sevišķs aicinājums tas ir vēsturniekiem, žurnālistiem un rakstniekiem, bet pienākums juristiem. Kad lielākā latviešu tautas daļa ir izklīdināta un iznīcināta, kad tai pašā laikā Latvijā skaitās trīs miljoni iedzīvotāju (sic!) un Latvijai draud bojā eša, lai no 300 latviešu trimdas juristiem nebūtu neviena, kas paliktu tiesiskās cīņas ārpusē, kļūtu par amatnieku vai juristu pro domo!

Tiesa, būs grūtības un visas nevarēs pārvarēt, bet daudzas ir jāpārvar. Šai nolūkā var stāties sakaros ar mūsu sūtniecībām, trimdas organiem un baznīcu pārstāvjiem, kas neliegs savu atbalstu un var rast arī citus līdzekļus, piem., meklēt sakarus ar dažādām organizācijām, kām dažkārt lielāka nozīme nekā dažam labam valstsvīram. Trimdas vadības organi varētu izdot arī pastmarkas, kas nekalpotu nekādiem citiem labdarības nolūkiem, maksātu tikai dažus feniņus, t. i. pašizmaksas cenu, būtu pieejamas katram un visur, utt. Ja būs daudz cīnītāju, daudz būs arī līdzekļu. Bet viens, kas jāiegaumē: ja agrāk kāds vēl tiecēja valstsvīru deklarācijām, ka laiks nāk mums par labu, tas tagad lai zina, ka katra stunda prasa neskaitāmas Latvijas dēlu un meitu dzīvības. Cīņu ne glēvu žēlastības gaidīšanu!

Šai cīņas periodā lai apvienojas visi latvieši, aizmirst sava personīgās es, partijas vai organizācijas intereses, paturot prātā vienīgo domu — Latvijas atbrīvošanu. Lai pārslēdzas vienreiz arī tie, kas, pa pasauli braukādami sludina, cik ļauns bijis Ulmaņa režīms. Vēsture nekad neatkārtojas. Arī Ulmaņa laiki nekad nenāks, un veltīgi ir strīdi par tiem. Ja mēs katrs uzupurēsimies Latvijas labā kā Ulmanis uzupurējās, un katrs veiksim mazliet no tā, ko veica Ulmanis, tad Latvija būs brīva.

Mag. iur. A. Rubulis

MĒS GRIBAM TIESU

Paskaidrojums sakarā ar LCK lēmumu Fišbachas lietā

Atbildot uz rakstu Viņus nodos tiesai Latvijas 11. janv. numurā, paskaidrojam sekojošo. LCK pieņēmusi savu nosodošo lēmumu, inkriminējot Fišbachas nometnes pārstāvības personām sabiedriskas mantas un līdzekļu izsaimniekošanu tikai uz izmeklēšanas komisijas atzinuma pamata, jo, ievērojot novēloto paziņojumu, nebija iespējams ierasties LCK sēdē, lai aizstāvētos.

Fišbachas nometnes komitejas darījumi un naudas izmaksas notikušas ar nometnes padomes — iedzīvotāju suverēnās gribas nesējas — ziņu un akceptu. Gluži tādas pašas gratifikācijas maksājušas arī citas Fišbachas nometnes komitejas, kuŗu sastāvā bija sūdzības iesniedzēji, un pat pēc pēdējo priekšlikumiem, ko ar dokumentiem varam pierādīt. Ja Fišbachas nometnes padome atzinusi par pareizu izdarīt šādas izmaksas, tad tam bijis savs iemesls, ko LCK, acīm redzot, nav zinājusi. Iemesls bija tas, ka Fišbachas nometnes amata personas un darbinieki bija nesamērīgi vāji atalgoti samērā ar viņu darbu un atalgojumu citās nometnēs. Pēc būtības minētās izmaksas ir tikai daļēja kompensācija par veikto darbu. LCP noteikusi nometnes komitejas algas maksimumu uz DM 200 mēnesī. Fišbachas nom. kom. priekšsēža A. Gulbja alga bija DM 135 un pēdējos mēnešos pat DM 125. Vai te ir vieta pārmetumiem par savtību? Uz komitejas locekļu un citu kom. algoto darbinieku zemo algu rēķina Fišbachas A. Gulbja vadītās komitejas laikā varēja dot lielas piemaksas skolu uzturēšanai un sociālās palīdzības darbam. Sociālo pabalstu ziņā Fišbacha šīs komitejas laikā, droši vien. ir vienā no pirmajām vietām citu nometņu vidū, par ko savā laikā izmeklēšanas komitejas loceklis, LCK pārstāvis A. Šteinhards izteica atzinību.

Nav nekā nemorāliska, nerunājot nemaz par nelikumību, arī gratifikāciju izmaksa personām, kas bez jebkādas atlīdzības darījušas ļoti daudz nometnes labā, vai arī saimniecisko uzņēmumu darbiniekiem par viņu pūlēm uzņēmumu uzplaukumā, kas savā laikā devuši materiālas un garīgas vērtības ne vien Fišbachai, bet visai trimdas sabiedrībai. Fišbachas nometnes vēlētā pārstāvība pārdeva tādu inventāru, kas, vēl nometnei pastāvot, nenesa nekādus materiālus labumus, bet atstāja un nodeva Dilingenas komitejai visus tos uzņēmumus, kam bija saimnieciska vai kultūrāla nozīme. Izmeklēšanas komisija nekur nepiemin par šīm nodotām vērtībām, kas naudā un mantās kopsummā ir par DM 27.857,25.

Ja Fišbachas nom. komitejai būtu bijis nodoms nometni izsaimniekot, tad kādēļ gan tās pārstāvji daudzos memorandos un audiencēs pie IRO un augstākiem ierēdņiem centās panākt nometnes iedzīvotāju pārvietošanu vienkopus, nometni likvidējot, lai nozīmīgie saimnieciskie un kultūrālie pasākumi varētu arī uz priekšu darboties Vācijā palikušo bij. fišbachiešu uc. trimdinieku labā. Par šo aktīvitāti LCK pārstāvis Bavārijā A. Šteinhards vēl nesen izteica atzinību. Un ja Fišbachas nometnes vēl neemigrējušos iedzīvotājus izdevās novietot vienkopus, tas tie bija šo pūļu augļi, ko kādā audiencē atzina arī kāda augstāka IRO ierēdne.

Mums pārmet, ka esam pārsnieguši budžetā paredzēto reprezentācijas summu. Ilgu laiku komiteja un tās priekšsēdis A. Gulbis sedza reprezentācijas izdevumus no saviem personīgajiem līdzekļiem, līdz padome atzina, ka tas ir nepareizi. Katrs fišbachietis zina, ka tā sauktie reprezentācijas izdevumi bija nometnes iedzīvotāju interesēs. Nometnes padome sapratusi šo izdevumu svarīgumu Fišbachas tautiešu labā, tos atzinusi un akceptējusi.

Mēs varam atspēkot jebkuŗu mums uzvelto apvainojumu objektīvas iestādes vai tiesas priekšā. Un tiesas solītājiem mēs varam atbildēt, ka mēs nevis baidāmies, bet gan gribam tiesu.

Bij. Fišbachas nom. komitejas vārdā māc. **A. Gulbis**

400.000 svešTautiešu iefiltrēti Latvijā

Par mūsu tautas traģēdiju padomju okupācijā zināmu liecību nodod šķaitļi, kas minēti sakarā ar notikušajām augstākās padomes vēlēšanām. Rīgas radiofons ziņoja, ka 1946. g. vēlēšanās no Latvijas PSR bija jāpiedalās 1.248.411 personām, bet šogad — 1.359.051. Starpība tātad 110.640, kam it kā vajadzētu nozīmēt iedzīvotāju skaita pieaugumu četros gados. Bet brīvajā Latvijā dabīgais pieaugums bija tikai ap 4000 gadā, kas 4 gados dotu 16.000 līdz 20.000.

Lielo balstiesīgo vēlētāju pieaugumu varam izskaidrot vienīgi ar jaunu nelatvisku iedzīvotāju ieplūdumu Latvijā no Padomju savienības. Ja vēl atskaita tos desmittūkstošus latviešu, kas pa šiem 4 gadiem būs deportēti uz Sibīriju, un ievēro, ka katrai ienācēju ģimenei būs arī savs pulciņš bērnu, aptuveni varam lēst, ka Latvijas iedzīvotāju skaits papildināts vismaz ar 300—400.000 svešTautiešiem.

M. G.

Pasaules YMCA|YWCA ceļs Minchenē namu

Pasaules YMCAs/YWCAs izpildu sekretāru konferencē joslas konsultants Puzinauskas informēja par nodomu celt Minchenē YMCAs/YWCAs namu, lai nodrošinātu sapulcēšanās un dažādu nodarbību iespējas DP un bēgļiem: konferenču un kursu sarīkošanai, bibliotēkas - lasītavas, sporta un atpūtas telpu, tūristu mītnes, kā arī dažu darbnīcu iekārtošanai.

Paredzēts, ka nama celšanā bez Y/Y organizācijām piedalīsies vācu Jaunekļu kristīgā savienība un, iespējams, arī dažas Vācijā esošās starptautiskās organizācijas, bet nama pārvaldīšana būs Y/Y kompetencē. Būves izmaksa aprēķināta uz DM 400.000, ko vajadzēs savākt ziedojumu veidā, tādēļ šai darbā aktīvi jāpiedalās arī visām DP nacionālajām savienībām un katrai Y/Y nodaļai, lai savāktu vismaz DM 25.000. Nama fondam savāktie līdzekļi nosūtāmi ar pasta pārvedumu: Worlds YMCA/YWCA, München-Pasing 20, Am Stadtpark, ar piezīmi „Für YMCA Haus". Par latviešu nodaļu iemaksām jāinformē arī joslas sekretariāts.

Prīnas apmācību centrā no 12.—16. aprīlim notiks latviešu YMCAs/YWCAs amerikāņu-franču un angļu joslu apvienotā konference. Tajā bez turpmākās darbības apspriešanas paredzēti arī vairāki vērtīgi referāti, diskusijas un izbraukumi.

ORGANIZĒ VECO CILVĒKU MĪTNI BELGIJĀ.

Beļģu katoļu labdarības organizācija Caritas patlaban organizē mītni vecajiem ļaudīm. Caritas jau daudz darījusi, uzņemot atpūtā beļģu ģimenēs latviešu bērnus. Tagad organizācija griezusies pie LCK piegādāt viņai filmas uc. propagandas materiālus beļģu sabiedrības ieinteresēšanai tālākā palīdzībā DP un bēgļiem. Jau nosūtīta filma Kas mēs esam, kā arī citi materiāli, lai šo akciju sekmētu.

Izcelošanas komisijas Dānijā

IRO Dānijā informējusi, ka vispirms ieradīsies Kanadas un Jaunzēlandes komisijas, lai bēgļiem dotu iespēju izbraukt uz šīm zemēm, un tām beidzot vasarā sekos Austrālijas komisija, kas pieņems tos, kas iepriekšējās akcijās nebūs varējuši iekļauties. Uz Austrāliju visā drīzumā tomēr varēs izceļot individuāli tie, kam no turienes būs pienākušas garantijas, kuŗas jau agrāk aizbraukušie var izsniegt saviem piederīgajiem, ieskaitot arī brāļus un māsas.

Uz Kanadu jau izceļojuši 60 Dānijas latvieši. Neliels skaits ģimeņu pieņemts cukurbiešu darbos Albertā un patlaban ap 40 ģimenes meklē cukurbiešu darbiem Manitobas štatā. Katrai ģimenei var braukt līdzi 1—2 nestrādājoši locekļi.

Kārto palicēju tiesību un aprūpes jautājumus

IESTĀZU PLĀNI UN PAŠU PŪLES DP DZĪVES TURPMĀKAM POSMAM BRITU JOSLĀ.

LCK britu joslas delegācija un BCP pēdējā laikā izdarījusi daudzus iesniegumus attiecīgajās iestādēs sakarā ar tiesiskā un aprūpes stāvokļa noskaidrošanu DP, kas paliks Vācijā. Iesniegumi galvenos vilcienos aptver jautājumus par Latvijas pavalstniecību, nacionālām pārstāvībām, jaunatnes izglītību un skolām utt. Notikušas sarunas kā ar vācu, tā ar britu augstā komisāra iestāžu pārstāvjiem un par šim akcijām informēts arī mūsu sūtnis Londonā. Kaut galīgie lēmumi bēgļu turpmākajā aprūpē pēc IRO darbības izbeigšanās vēl nav pieņemti, vērojams, ka britu joslā iekļaušana vācu saimniecībā norit intensīvāk nekā citur.

Pašreiz straujās izceļošanas dēļ palicēju kopskaits nav nosakāms, bet patlaban tautiešu skaitu joslā aptuveni var vērtēt uz 15.000. Pakāpeniski notiek nometņu likvidēšana un apvienošana. Pēdējais iestāžu plāns paredz Šlēzvigas Holšteinas apgabalu no DP atbrīvot pilnīgi. Lejassaksijā paliktu mītnes vecajiem ļaudīm, bet darba spēcīgos koncentrētu Ziemeļreinas Vestfāles apgabalā. Līdzšinējā prakse gan rāda, ka plāni bieži mainās. Reizē notiek veco cilvēku aptauja, pie kam reģistrētos nekavējoties pārvieto uz Farelu vai Bodenteichu. Pēc 1. aprīļa Vestfālē DP nometnes paliek vienīgi Heksterā, kur vairākumā ir poļi, un Augustdorfā, kur tautiešu skaits jau sniedzas pāri 800.

Pārkārto arī transporta un sardžu vienības. Paredzams, ka ar aprīli tanīs atkal sāks uzņemt jaunus darba un sardžu vīrus.

Kā jau ziņots, LCK savā pagaidu noliktavā no likvidējamām nometnēm savāc pārpalikušo sabiedrisko mantu un līdzekļus. Nometnes aicinājumam seko, tā kā tuvākā laikā LCK grib savākšanas centram nodrošināt zināmu patstāvību, lai pati organizācija varētu disponēt par nodotajām vērtībām un sadalīt tās pēc lietderības arī pēc IRO aprūpes izbeigšanās. Jau tagad ienāk tautiešu pieprasījumi pēc piešķirumiem, bet tos pagaidām nevar apmierināt, kamēr nav noskaidrojušies paliekošie bēgļu centri, jo mašīnas un lielākie darba riku komplekti domāti plašākām sabiedriskām vajadzībām un ražošanas pasākumiem. Izņēmums varētu būt vienīgi dzīvokļu mēbeles, kuŗas varēs sākt piešķirt izskrīnēto uc. trūcīgām ģimenēm.

Daudzām nometnēm likvidējoties, dažādās bankās paliek nometņu bloķēto līdzekļu daļa, kas palikusi pāri no valūtas reformas laika (Festkonto). Būtu ieteicams šajos gadījumos dot rīkojumu šos līdzekļus pārvest uz LCK kontu 555 Rheinisch-Westfälische Bank, Filiale Detmold nododot dispozicijas tiesības LCK.

Nometņu pārstāvju ierosinājumi

Lai apspriestu jautājumu par Vācijā palicēju tautiešu pārstāvību organizēšanu pēc nometņu komiteju likvidēšanās, Valkas nometnē Ulmā bija pulcējušies Traunšteinas, Švābu Gmindes, Memingenas, Karlsrūes, Dilingenas un Eslingenas nometņu delegāti, kas runāja ap 6000 latviešu vārdā, kā arī centrālo iestāžu pārstāvji.

LCK pārstāvis Virtembergā-Badenē V. Skaistlauks informēja par soļiem, ko LCK veikusi šī jautājuma kārtošanā, un LWF pārstāvis K. Kalniņš ziņoja par Luterāņu federācijas plašajiem nodomiem Vācijā paliekošo baltiešu labā. LWF pēc IRO aprūpes izbeigšanās amerikāņu joslā pārņems baltiešu palicēju daļēju aprūpi un aizstāvību. Veco ļaužu mītnes piekritīs Pasaules baznīcu apvienības (WCA) gādībai. Līdzšinējais projekts pārbūvēt kazarmas palicēju vajadzībām atmests kā pārāk dārgs, un tā vietā izstrādās jaunu, t. s. koloniju (Siedlungen) celšanas projektu. Mūsu centrālajām iestādēm būtu jārūpējas, lai šādas kolonijas nenovietotu apvidos, kur trūkst darba iespēju.

BSP priekšsēde T. Erdmane-Endziņa iepazīstināja ar Palīdzības akcijas panākumiem, bet Ulmas nometnes vadītāji informēja, ka viņu nometnē palicēji sākuši paši organizēties, izraugot savus pārstāvjus un uzaicinot to darīt arī citās nometnēs. Komiteja deklarējusi, ka, tās darbībai izbeidzoties, visus līdzekļus un inventāru nodos palicēju pārstāvjiem.

Pārrunās atzina, ka nepieciešams nodibināt labas attieksmes ar vietējām vācu iestādēm, it īpaši baznīcām un draudžu mācītājiem, kas var ietekmēt arī augstākās iestādes pieņemt labvēlīgus lēmumus. Atzina, ka, apzinot palicējus, nepieciešams veidot palicēju darbinieku, skolotāju un darbnīcu vaditāju kopas, kas pamazām iesaistāmas nometņu dzīvē; nometņu padomēm vai komitejām jāizrauga pēcnācēji, kas ar centrālo iestāžu akceptu līdz turpmākam pārstāvētu Vācijā palicējus, veicot līdzšinējo komiteju pienākumus, un jaunajās dzīves vietās noorganizētu jaunu komiteju vēlēšanas. Nometņu pārstāvji lūdza V. Skaistlauku sēdē izteiktos atzinumus ziņot LCK.

E. Gr.

Nometņu dzīve

EITINĀ uc. Ziemeļvācijas DP nometnēs patlaban izceļotājus reģistrē Jaunzēlandes komisija. Tā paskaidrojusi, ka bij. karaviriem ieceļošana Jaunzēlandē liegta. Labāk lai veltīgi negaidot, bet iesaistoties Kanadas vai Austrālijas akcijās.

NEIŠTATES baltiešu ģimnazija, kuŗā bija apvienotas visas Šlēzvigas-Holšteinas DP ģimnazijas, ar 1. aprīli izbeidz darbību. Skolu paredzēts pakļaut vācu skolu sistēmai, ar kuŗu skolotājus iepazīstinās isos kursos nāk. māc. gada sākumā. Vācu skolotāju komisija kas pārbaudījusi ģimnazijas līmeni, atzinusi, ka bēgļu jaunatnes zināšanas pārākas par vācu skolēnu vispārējām zināšanām līdzīgās klasēs. Šogad ģimnāziju beidza šādi audzēkņi: Gunārs Andrītis, Agita Abena, Pēteris Ārgals, Magnuss Aume, Longīns Bundža, Vija Bangerska Lita Bergmane, Velta Bilkina, Tamāra Elstiņa, Ilona Engels-Heidenfelda, Olģerts Enzeliņš, Ilgonis Felšs, Irmgarde Freimane, Edvīns Gredzens, Juris Ivanenko, Gunārs Jākobsons, Edg. Kārkliņš, Skaidrīte Klezberga, Gustavs Kness-Knezinskis, Elg. Kalēja, Dzidra Lazdiņa, Rasma Liepiņa, Biruta Mikus, Gunārs Noriņš, Adrians Nikitins, Dzidra Otvare, Pēteris Pilāgs, Uldis Plāte, Silvija Plesnera, Dzidra Pole, Maija Praulina, Tamāra Prese-Reisberga, Iveta Priede, Lija Rozenfelde, Gaida Runģe, Arija Runģe, Rasma Rudzīte, Svens Skrēbers Modra Sproģe Jāzeps Stupāns, Olita Trence, Emilija Urnika, Teodors Zieriņš un Aina Vītola.

Jauna mītne DV valdei

Sakarā ar Vircburgas centrālās nometnes likvidēšanu DV amerikāņu joslas valdes sēdeklis pārcelts uz Ziemeļu nometni. Aprūpes, lietas kārtos V. Pauzers, bet sekretariātu pārzinās A. Bērziņš Valdei domātie raksti turpmāk jāadresē: (13a) Würzburg 7, Nord Kaserne, DP Camp Zell.

No jauna reģistrētas Dānijas un ASV DV nodaļas. DV pilnvarotā ASV A. Lidača adrese: 126 Jefferson Ave, Mineola, L. I. N. Y. USA. DV pagaidu valdes funkcijas Austrālijā veiks Melburnas nodaļa, pilnvarnieks V. Runiks, 85 Highetstr. West Richmond, Melbourne, Victoria, Australia.

DV grāmatnīcas vad. J. Ruks izceļojis un viņa vietā stājies V. Mežulis. Uz 20. martu DV invalīdu neaizkaramajā fondā iemaksāts 14.178 DM.

VĒSTULES REDAKCIJAI

PASKAIDROJUMS ADRESU LIETĀ

Atbildot J. Henkuzenam uz viņa vēstuli Latvijas 22. 3. numurā, paskaidrojam sekošo: 1949. g. 12. dec. DV nodaļa Ulmē saņēma no J. Henkuzena vēstuli ar paziņojumu, ka Venecuēlas tautiešu savāktā nauda nodota firmai Georg Tillich Karakasā, lai nosūtītu sainīšus nodaļas invalidiem. Pirmie 3 sainīši pienāca š. g. februāŗa sākumā, bet vēl viens mēnesi vēlāk. Joprojām nav saņemta vēstulē minētā marmelāde un kviešu milti. Laipni lūdzam H. painteresēties, kāpēc firma kavējas ar minēto mantu nosūtīšanu. Ar to arī izskaidrojama mūsu atbildes nosebošanās, tā kā saņemto sainīšu kvitējumu un invalīdu sarakstus varējām nosūtīt tikai 21. martā.

Valkas DV Ulmā izteic sirsnīgu un mīļu paldies ziedotājiem Venecuēlā par vērtīgajām veltēm un novēl viņiem priecīgas Lieldienas

DV Valkas nodaļas valde Ulmā

KAS BŪS AR MŪSU SKOLĀM?

Mūsu trimdas skolās mācības gads jau nobeidzies un būtu jāsāk domāt par turpmāko. Vai pie vācu un okupācijas iestādēm esam darījuši visu iespējamo, lai nacionālā latviešu skola nometnēs pastāvētu tālāk iespējami ilgi?

Ir zināmi gadījumi, kur vācieši brīnās par mūsu pārāk lielo centību bērnus novietot viņu skolās un atsakās to darīt telpu trūkuma dēļ. Lai arī IRO izbeidz skolotāju algošanu, tomēr tas nedrīkst būt cēlonis skolu darbības pārtraukšanai nometnēs. Pa daļai skolotājus varētu algot nometņu organizācijas, algotie darbinieki ar nodevām un bērnu vecāki ar labprātīgiem ziedojumiem. Daudzi skolotāji tāpat strādātu par brīvu.

Pēc nobeigtā mācības gada nebūtu vēlams garš pārtraukums. Tūlīt pēc Lieldienu brīvlaika skolās būtu jāuzsāk jaunais mācības gads, lai jūnijā ietu vasaras brīvlaikā. Skolu vajadzētu apmeklēt arī tiem bērniem, kam izceļošana pie durvīm. Neaizmirsīsim, ka katra diena, pavadīta latviešu skolā, ir dārga un neaizmirstama. Citās zemēs tā nebūs.

A Ozoliņš, Eitinā

PATEICĪBA.

Nespēdams personīgi visiem pateikties, izsaku ar laikraksta starpniecību mīļu un sirsnīgu paldies archibīskapa tēvam, visām organizācijām un privātpersonām, amatbrāļiem un kolēģām, bijušajiem adjunktiem un kandidātiem bijušajiem un tagadējiem audzēkņiem, tagadējiem un bijušiem draudzes locekļiem, draugiem un kaimiņiem, jaunatnei un jaunatnes audzinātājiem un visiem, kas dažādā veidā no tuvienes un tālienes manā 60. dzimšanas dienā un 30. gadu amata svētkos mani pieminējuši un iepriecinājuši. Šī diena ar savu milestību un gaišumu man paliks atmiņā līdz mūža galam!

Lai Dievs mūs visus žēligi vada arī tālāk un, ja tas ir Viņa prāts, lai jauj mums laimīgiem satikties brīvajā Latvijā!

Prāvests J. Kuplais.

Latvijas SK birojā Eslingenā, Ulanda ielā 7, Jānis Mons, Jānis Rumba, Alma Rumba, Milda Veilande, Tereze Vismane, Andrejs Rozentāls, Līze Rozentāls, Antons Pastars var saņemt Latvijas ārzemju pasi.

Latviešu luterāņi visā pasaulē godina savu virsganu

Svinībās piedalās visi LWF darbinieki amerikāņu joslā — Vācu ev. lut. baznīcas vadītāju sirsnīgie solījumi nākotnei — Vairāk nekā 100 apsveikumu no daudzām zemēm

ARCHIBĪSKAPA PROF. DR. T. GRĪNBERGA 80 GADU MŪŽA ATCERE ESLINGENĀ

Latvijas ev. lut. baznīcas archibīskapa prof. Dr. theol. Teodora Grīnberga 80. dzimumdienas svinības pagājušo svētdien Eslingenā pierādīja, ka mūsu sirmais baznīcas virsgans bauda ne tikai savas tautas neliekuļotu cieņu un mīlestību, bet ka viņa vārdam ir laba skaņa ari citu evaņģēlisko tautu vidū. Personīgi apsveikumi no Luterāņu pasaules federācijas (LWF) pārstāvja prof. Dr. P. Lindberga, Virtembergas bīskapa Dr. M. Hauga, vācu un latviešu draudzēm un organizācijām, kā arī vairāk nekā 100 telegrammu no augstiem ev. lut. baznīcas garīdzniekiem Eiropā un ASV, pasaulē izkaisītajiem latviešu valstsvīriem, draudzēm un atsevišķiem tautiešiem bija viens no izteiksmīgākajiem šīs cieņas apliecinājumiem. Archibīskapa dzimumdienas svinības reizē arī rādīja, ka latviešu bēgļiem Vācijā un citās zemēs un visai latviešu tautai netrūkst sirsnīgu un patiesu draugu. Domājot par to mūsu tautiešu nākotni kuriem būs jāpaliek Vācijā. īpaši iepriecināja Vācijas ev. lut. baznīcas augstāko vadītāju palīdzības un atbalsta solījumi.

Archibīskaps T. Grīnbergs ir Luterāņu pasaules federācijas eksekutīvās komitejas loceklis un pašreiz vecākais luterāņu bīskaps pasaulē, kas vēl darbojas savā amatā. Mūsu baznīcas virsgans nolēmis palikt Vācijā, lai būtu kopā ar tiem, kam nākotnē garīgā stiprinājuma visvairāk būs vajadzīgs: veciem, slimiem, invalidiem un citiem, kas nevarēs izceļot.

Svētku aktā gaviļnieku apsveica arī Virtembergas bīskaps Dr. M. Haugs. Uzņēmumā archibīskaps prof. Dr. T Grīnbergs, bīskaps Dr. M. Haugs un archibīskapa vietnieks amerikāņu joslā prāv. J. Ķullītis latviešu tautu meitu vidū.

Dzimumdienas rītā Eslingenas latviešu tautskolā pulcējās mācītāji, Eslingenas kolonijas un daudzu organizāciju pārstāvji, lai nodotu archibīskapam pirmos sveicienus. Kad virsgans ar amata krustu uz krūtīm sava vietnieka amerikāņu joslā

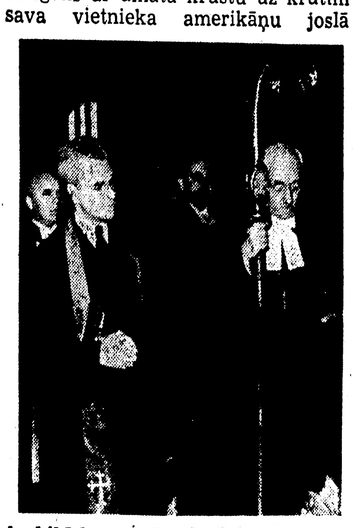

Archibīskaps dodas dievnamā uz svinīgo pateicības dievkalpojumu. Viņam blakus Luterāņu pasaules federācijas direktors Vācijā Dr. P. Lindbergs; aizmugurē archibīsk. sekretārs māc. E. Rozītis un māc. A. Liepiņš (pa kreisi).

prāv. J. Ķullīša pavadībā ienāca pušķotajā zālē, apsveicēji dziedāja korāli Slavē to Kungu, ak dvēsele mana. Pēc īsiem ievadvārdiem, kuŗos prāv. J. Ķullītis cildināja gaviļnieku kā paraugu kalpošanā Dievam un tautai īpaši šajā posta laikā, viņš Latvijas ev. lut. baznīcas virsvaldes, ziemeļu un dienvidu nodaļu Vācijā, prāvestu un mācītāju, draudžu darbinieku un darbinieču, un visu draudzes locekļu vārdā pasniedza archibīskapam adresi. Tajā sirsnīgi apsveica virsganu goda dienā un pateicās par gaŗajos gados veikto darbu mūsu baznīcas, teoloģijas zinātnes, garīgās literātūras, jaunatnes audzināšanas un visas mūsu tautas garīgās vadības laukā „Mēs lūdzam visuvareno Dievu Tev piešķirt vēl ilgus gadus, lai Tu ar savu mīļo un ticīgo sirdi varētu stāvēt sarga vietā Jēzus Kristus vīna kalnā, un mūs visus laimīgi pārvest atpakaļ atbrīvotajā Latvijā."

Gaŗo apsveicēju rindu ievadīja Eslingenas latviešu kolonijas padomes priekšsēdis K. Kalniņš un administrātors A. Bērziņš, dāmu komitejas un Eslingenas un tuvāko nometņu draudžu pārstāvji. Pēc viņiem vairāk nekā stundu nāca sveicēji ar krāšņiem ziediem un veltēm: mācītāji, LU un akadēmiskās organizācijas, LSK, sieviešu organizācijas, teātris, skauti un gaidas, YMCA/YWCA, Latvijas redakcija, kalpakieši, Daugavas Vanagi, Ventspils un ev. lut. baznīcas ģimnazijas absolventi, latviešu profesionālās organizācijas un skolas. Šķiet, ka visvairāk prieka archibīskapa tēvam sagādāja viņa mazo draugu — svētdienas skolas bērnu apsveikums ar koŗa dziesmu: „Zvaigzne, kuŗā veŗos, klints, kam uzticos, enkurs, pie kā ķeŗos, vadons tuksnesī" un mazo tautu meitu savam mīļajam Bitītes onkulim veltītais rožu pušķis.

„Visi slavināšanas vārdi," pateikdamies apsveicējiem, sacīja gaviļnieks, „it kā jautā: vai tu tiešām to esi pelnījis, vai esi bijis tāds, kādam vajadzēja būt. Tie ir smagi jautājumi, un uz tiem varu tikai atbildēt vārdiem: žēlīgs un pacietīgs ir bijis tas Kungs, — pacietīgs par izdarītām kļūdām, vājībām, pacietīgs, kad esam bijuši nemierā ar viņa ceļiem. Viss ir Dieva vadībā, viss, ko piedzīvojam, Viņa žēlastība."

Pusdienlaikā Eslingenas Dienvidu baznīcā notika pateicības dievkalpojums. Dievnamu piepildīja vairāk nekā 600 cilvēku, kad uz altāra devās archibīskaps, Luterāņu pasaules federācijas bēgļu palīdzības darba vadītāja Vācijā Dr P. Lindberga, prāv. J. Ķullīša un 20 mācītāju pavadīts. Pēc draudzes dziesmas ievadvārdus teica prāv. J. Ķullītis, pieminēdams svēto rakstu vārdus, ka tikai izredzētiem Dievs ļauj nodzīvot tik ilgu mūžu. Tāpēc, pateikdamies Dievam, gaviļnieks šajā dienā vēlas nožēlot grēkus un pieņemt svēto vakarēdienu. Archibīskaps pie altāŗa zemojās sava Dieva priekšā, kam viņš vairāk nekā 50 gadus kalpojis, un no prāv. Ķullīša rokām saņēma svēto vakarēdienu.

Ievada liturģiju izpildīja prāv. Kr. Valters, bet Pūpolsvētdienas svētrunu angļu valodā teica Dr. Lindbergs. Runādams par archibīskapa lielo dienu, amerikāņu garīdznieks izteica jubilāram sveicienus no LWF ģenerālsekretāŗa Dr Maikfeldera (Michfelder) un visas pasaules luterāņiem. Dr. Lindbergs uzsvēra, ka archibīskaps Grīnbergs kļuvis par simbolu latviešu ev. lut. baznīcai un ar savu darbošanos tās labā pazīstams arī citu tautu luterāņiem. Dr. Lindberga svētrunu atstāstīja māc. E. Rozītis.

Pēc virsmāc. A. Mituļa lūgšanas archibīskaps beigu vārdā pateicās draudzei: „50 gadus esmu bijis mācītājs un mēģinājis pildīt cilvēku sirdis ar Dieva vārdu, palīdzēt un žāvēt asaras. Ļaunumu neesmu gribējis apkaŗot ar ļaunumu, bet ar kristīgu mīlestību un domāju, ka tāds arī ir mācītāja uzdevums.

„Lai kur jūs aizejat," aizkustināts teica sirmais virsgans, „neaizmirstiet, ka bija dievnami, kur Dievu lūdza maza tauta, kas nevēlēja un nedarīja nevienam ļauna. Mana dzīves saule iet uz leju, un drīz, varbūt, tā norietēs, bet jūs nonāksit vēl tālāk svešumā. Lai Dievs jums palīdz atgriezties dzimtenē, jo tas Kungs ir mūsu gans."

Pateicies LWF dir. Lindbergam par viņa organizācijas palīdzību latviešiem, archibīskaps svētīja draudzi. — Dievkalpojumā dziedāja Elza Mekša, čello solo izpildīja Zidurds Mielēns un ērģeļu pavadījumus Elvīra Liepiņa.

„Apsveicam šūpļa svētkos mūsu mīļo Bitītes onkuli", teica Eslingenas 1. bērnu dārza mazās tautu meitas, pasniegdamas archibīskapam rožu pušķi.

Vakarā Luterāņu pasaules federācija prof. J. Kugas gaumīgi dekorētajā latviešu teātŗa zālē archibīskapam par godu bija rīkojusi svinīgu aktu, kuŗā jubilāru sveikt ieradās arī Virtembergas bīskaps Dr. M. Haugs, baznīcas virspadomnieks Eichele, LWF bēgļu palīdzības darba vadītājs Vācijā Dr. P. Lindbergs, viņa vietnieks amerikāņu joslā K. Senfts, visi amerikāņu ioslas LWF darbinieki, Eslingenas ev. lut. draudžu dekāns Hermans, lietuviešu un ungāru ev. lut. baznīcas pārstāvji.

Aktā pirmais archibiskapu latviešu ev. lut. baznīcas un LNP prezidija vārdā apsveica prāv. J. Ķullītis, teikdams, ka jubilārs savā dzīvē vadījies no Ibsena vārdiem — kas esi, tas esi viss. Māc. A. Abakuks sveica no LCP un Latviešu palīdzības fonda.

Spēcīgu pārliecības pilnu runu teica Virtembergas bīskaps Dr. M. Haugs, uzsvērdams, ka viņa vārdi nav tikai pieklājības žests, bet īsta cieņa pret augsto viesi, kas mīt vācu luterāņu vidū Virtembergā. „Mēs jūtam Jums līdzi par to smago ceļu, kas Jūs novedis šeit, un sirsnīgi vēlētos, ja Jūs būtu varējis šos svētkus svinēt dzimtenē. Kas tad tie Rīgas svinīgajā domā būtu par svētkiem visai latviešu tautai! Jūsu vārdam mūsu vidū bijusi laba skaņa, un to mums arī apliecinājuši vācu luterāņu mācītāji, kas agrāk darbojušies Latvijā; šeit Virtembergā dzīvo arī bīskapa Pelchava atraitne." Nobeidzot runu, bīskaps Haugs aicināja latviešu garīdzniekus un draudžu locekļus ciešai un sirsnīgai sadarbībai ar vācu mācītājiem un draudzēm.

Virtembergas ev. lut. baznīcas bēgļu padomes virspadomnieks Eichele nolasīja bij. Virtembergas bīskapa Dr. Vurma rakstveida sveicienu, un arī pats archibīskapam veltīja atzinības pilnus vārdus. Eslingenas ev. lut. draudžu dekāns Hermans, sākot savu apsveikumu, norādīja, ka visa pilsēta sirsnīgi piedalās mūsu virsgana jubilejā un svētdienas rīta dievkalpojumos visās Eslingenas vācu baznīcās aizlūgts par archibīskapu. „Mēs esam ļoti pagodināti, ka Jūs esat eslingenietis. Lai saule, kas spid pār Nekāru, spid arī pār Jums un Jūsu tautiešiem."

LWF bēgļu palīdzības darba vadītājs Vācijā Dr. P. Lindbergs izteica prieku, ka viņam un viņa darbiniekiem bijusi izdeviba sadarboties ar cienījamo archibīskapu. „Jūs neesat vis 80 gadu vecs, bet gan 80 gadu jauns, jauns garā, sirdī un vadīšanas spēkā. Mēs visi lūdzam par Jums šodien un nākotnē." No LWF Dr. P. Lindbergs archibīskapam dāvināja gleznu. Lietuvas ev. lut. baznīcas māc. Traķis pateicās par pūlēm, ko archibīskaps Grīnbergs veltījis arī lietuviešu ticības brāļiem. Ungāru ev. lut. baznīcas pārstāvis māc. Kočs apliecināja, ka arī ungāru luterāņi ar cieņu allaž dzirdējuši archibīskapa Grīnberga vārdu, kas kā īsts Dieva vīrs nelokāms stāv savā vietā. Kā latviešiem tā ungāriem ir daudz vienādu bēdu, bet „lai ūdeņi būtu cik augsti, tie mūs nepārklās, jo Dievs ir ar mums!"

Kad Eslingenas kolonijas padomes priekšsēdis K. Kalniņš sāka nolasit vairāk nekā 110 piesūtītās telegrammas un rakstveida apsveikumus viņam pēc stundas bija jākonstatē, ka līdz pusnaktij šo darbu nav iespējams veikt. Tādēļ vajadzēja apmierināties tikai ar apsveicēju vārdu nolasīšanu, kuŗu vidū bija LWF ģenerālsekretārs Dr. Maikfelders, LWF eksekutīvās komitejas loceklis Ņujorkā Frajs, Dānijas bīskapi Smemo un Jervensens, Hanoveras bīskaps Dr. Liljé un Vācijas evaņģēlisko baznīcu padomes prezidents bīskaps Dibeliuss Berlīnē. Pēdējais savā apsveikumā starp citu bija rakstījis: „Esiet droši, ka evaņģēliskā baznīca Vācijā darīs visu, kas ir tās spēkos, lai jums un pārējām evaņģēliskajām baznīcām trimdā palīdzētu un īpaši rūpētos par tiem DP, kam vecuma un slimības dēļ jāpaliek Vācijā."

Telegrafisko un rakstveida apsveicēju virknē vēl jāpiemin latviešu pareizticīgās baznīcas metropolīts Augustīns, sūtņi K. Zariņš, J. Feldmanis, O. Grosvalds un J Tepfers, Vācijas apvienoto ev. lut. baznīcu vadītāja bīskapa Dr. Meisera pārstāvis Dr. Katerfelds, Augustānas ev. lut. baznīcas prezidents Mineapolisā Bersels, luterāņu baznīca Mineapolisā, Igaunijas ev. lut. baznīcas vārdā prāv. Ābels, bij. Latvijas vācu draudžu vārdā māc. Dr. Girgensons, vācu bij. mācītāji Latvijā. LNP prezidija un LCP priekšsēdis J. Celms, LCK priekšsēdis H. Klarks un locekļi, prāv. Edg. Bergs Londonā, prāv. prof. K. Kundziņš, Saeimas viceprieksšsēdis bīsk. J. Rancāns, prof L. Bērziņš un tālāk desmitiem latviešu draudžu mācītāju un tautiešu apsveikumi gan no Dānijas, gan Zviedrijas, ASV, Kanadas un citurienes

Varēja domāt, ka pēc ilgajām svinībām, kas aizņēma gandrīz visu dienu, archibīskaps vēlā vakara stundā jutīsies noguris. Taču noklausījies apsveikumus, viņš vēl mozs un enerģisks izteica visiem laba vēlētājiem dziļi saturīgu un aspirātigu pateicību, kā allaž nerunādams par saviem, bet par citu darbiem un nopelniem: „Nezinu, ko lai pēc visiem šiem vārdiem saku, jo nekā sevišķa savā mūžā neesmu darījis; esmu bijis tikai ilgus gadus mācītājs uz laukiem un tad Rigā. No parlamenta jau pēc pāris gadiem biju atkal ārā.

Kaut mūsu tautu izkaisa visā pasaulē, šeit pavadītais laiks tomēr bija svētīgs jo mums savā mātes valodā bija skola, baznīca un kultūras iestādījumi Mēs esam varējuši arī dzivot; par visu to pateicība tiem, kas mums palīdzējuši. Vai mēs neesam līdzīgi tam vīram evaņģēlijā, ko ļauni cilvēki sasita, un vai mūsu palīdzētāji nav samarieši, kas mūsu vainas dziedinājuši? Paldies par to, kas mums sniegts un kas apsolīts. Kad savu stāvokli nostiprināsim, varēsim pateikties redzamāk, bet tagad varam par jums tikai lūgt. Kurzemē saka, ka sirds ir kurzemnieka gods, un tas nozīmē, ka kurzemnieks ir sirds cilvēks. Es arī esmu kurzemnieks, tādēļ nepateicos ar saprašanu un prātu, bet ar sirdi." Pateicību beidzot, b[illegible] virsgans vēl mudināja latviešus dzīvē mācities no katras lietas un notikuma, pastāstīdams atgadījumu par sienāzi, kas nav izbēdzis un zaudējis dūšu pat visliel[illegible] briesmās. „Gudrs ir tas, kas no visa mācās. Uz to lai Dievs mums palīdz."

Archibīskapa godināšanas akts, kam skaistu mūzikālu ietvaru deva dziedātāja Ksenija Brante Freiburgas mūzikas augstskolas prof. Atis Teichmanis, V. Dārziņa un V. Krēsliņas klavieru pavadījumā, beidzās ar luterāņu korāli Dievs Kungs ir mūsu stipra pils.

Archibīskapa T. Grīnberga 80 gadu jubileju atzīmēja arī vācu laikraksti, to vidū lielie Stutgartes izdevumi Stuttgarter Zeitung un Stuttgarter Nachrichten. **Arv. B.**

Paredzams, ka arī turpmāk Vācijā paliks nacionālās skolas

DEBLOĶĒTI LĪDZEKĻI LATVIJAS PĀRSTĀVĪBU IZVEIDOŠANAI — ZIŅOJUMI UN ATZINUMI LCK KOPSĒDE

LCK 1. un 2. aprīļa kopsēdē Bad Nauheimā apsprieda galvenokārt emigrācijas norisi un Vācijā palicēju turpmākās dzīves, tiesiskā stāvokļa un aprūpes kārtošanu. Vicepriekšsēdis V. Lambergs ziņoja par apspriedēm un iegūtajām informācijām Zviedrijā un Anglijā nesenā apmeklējuma laikā.

H. Klarks ziņojumā par emigrāciju konstatēja, ka patlaban uz ASV dodas ļoti maz DP, un, ja izceļošana tādā tempā turpināsies līdz 1. jūlijam, kvote paliks neizmantota. Karavīru jautājumā vēl joprojām neskaidrība, kaut tā kārtošanā pielikts daudz pūļu. Beidzot panākts, ka katrs DP izceļotājs var ņemt līdz DM 40,—. Augstajam komisāram Mekklojam un IRO štābam Bad Kisingenā iesniegts ziņojums par ļaunprātīgām denunciācijām.

Par Vācijā palicēju dzīves izkārtošanu Bonnas valdībai iesniegts likumprojekts, kā arī memorands par invalidu, ierēdņu un vecuma pensijām, tajā pašā laikā lūdzot Ženēvas Starptautisko darba biroju noskaidrot, vai DP tiesīgi šādas pensijas prasīt. Skolu jautājumā IRO un augstie komisāri ir ieskatos, ka arī pēc pāriešanas vācu saimniecībā jāpaliek nacionālām skolām ar saviem skolotājiem. No vāciešu puses pret šādu izkārtojumu nav sagaidāmi iebildumi.

V. Lambergs ziņoja, ka Stokholmā notikušas sarunas ar Latviešu nacionālo fondu par Zviedrijas tautiešu iesaisīšanu trimdas kopībā saskaņā ar LCP un LCK ārkārtējiem lēmumiem. Nacionāli noskaņotajos latviešos Zviedrijā šie lēmumi atraduši atsaucību un, izveidojoties globālai latviešu organizācijai, tautieši tai pievienosies. Turpretī kreiso politisko partiju pārstāvji uzskata, ka viss politiskais darbs veicams tikai tām un tādēļ nostājušies pret latviešu globālo organizāciju.

Vispārēju atzīšanu guvusi doma par latviešu centrālā informācijas biroja tūlītēju radīšanu Referējot par Information izdevumu, kas sācis iznākt Zviedrijā A. Krodera redakcijā, V. Lambergs atzīmēja, ka savs informācijas biletēns angļu valodā ir igauņiem Zviedrijā, lietuviešiem ASV, bet latviešiem līdz šim tāda trūcis. LCK atzina Information par nepieciešamu un atbalstāmu; atbalstu solījuši arī Daugavas Vanagi. Laikraksta Latvija pārstāvniecība nodota Latvju Vārdam, tā stiprinot pilsonisko presi Zviedrijā.

Londonā V Lambergs apspriedies ar sūtni K. Zariņu un sabiedrisko organizāciju pārstāvjiem par latviešu aprūpes un pārstāvības jautājumiem pēc IRO darbības izbeigšanās. Atzīts par nepieciešamu, lai Latvijas pilsoņiem būtu īpašs statuss un katrs latvietis saņemtu Latvijas ārzemju pasi. Šajos jautājumos sūtnim K. Zariņam ir sarunas ar augstajiem komisāriem Vācijā. Sūtnis K. Zariņš sadarbībā ar sūtni J. Feldmani panācis līdzekļu debloķēšanu Latvijas pārstāvību izveidošanai.

A. Trapāns ziņoja par emigrācijas, darba nespējīgo aprūpes un pārstāvības jautājumiem angļu joslā, bet V. Skaistlauks par baltiešu CK priekšsēžu apspriedi un ierosinājumiem, kas izteikti nometņu pārstāvju sanāksmē Valkā.

LCK nolēma aicināt nometņu komitejas jau tagad radīt nometnēs apakškomitejas kas pašiniciātivas ceļā rūpētos par ražošanas uc. līdzekļu sagādi Vācijā palicējiem. Atzina, ka steidzami jāgādā par piemiņas zīmju uzlikšanu visiem vācu kapos guldītajiem latviešiem.

J. Niedra pavēstīja, ka budžets realizējas un nodevas maksā labi; tās sākuši kārtot arī daudzi līdzšinējie nemaksātāji. LCK pieņēma budžetu nākamajiem 3 mēnešiem ieņēmumos un izdevumos DM 29.000 un nolēma komandēt savu pārstāvi uz Ženēvu karavīru skriningu lietā.

V. Mālkalns ziņoja, ka pagājušais mācības gads trimdas skolās bijis bez traucējumiem. Pieņēma jaunu mācības gada sadalījumu, kas saskaņots ar vācu skolas gada iedalījumu; mācību sākums 17. maijā, vasaras brīvlaiks no 25. maija līdz 31. jūlijam, mācības gada beigas 1951. g. 31. martā. — Nolēma piedalīt Tautzinātnisko padomi informācijas nozarei un atstāt apgabalu institūtu arī nākamajam ceturksnim.

Kopsēdē, ko vadīja H. Klarks, piedalījās V. Janums, V. Lambergs, J. Celms, A. Trapāns, P. Greizis, J. Niedra, M. Bērziņš, V. Skaistlauks, V. Mālkalns, E. Stipnieks, R. Kukainis, S. Jaundzems, A. Āboliņš, A. Neparts un J. Krūmiņš. (in)

PIE LATVIEŠU ZINĀTNIEKIEM LA PLATAS UNIVERSITĀTĒ

Vēstule redakcijai no Argentīnas

Nesen ienāca prātā aizbraukt uz manas provinces galvaspilsētu La Platu, kas atrodas tikai ap 60 km no valsts galvaspilsētas Buenosairesas. La Plata ir universitātes pilsēta ar 8000 studentiem. Jāpiezīmē, ka Argentīna laikam ir vienīgā zeme pasaulē, kur studenti..... ...av jāmaksā lekciju nauda, jo visus universitāšu uzturēšanas izdevumus sedz valsts. Iedzīvotāju skaita ziņā pilsēta ir tikpat liela kā pirmskara Riga. Pēdējā laikā La Plata kļuvusi nozīmiga kontinentā, kas domāta speciāli zvaigžņu absolūto koordinašu noteikšanai. Observatorijas izbūvi paredzēts nobeigt līdz 1952. g. Tad prof. L. Slaucitājs, tās direktors, 4 vasaras mēnešus uzturēsies Patagonijā, veicot reizē savus darbus arī centrālajā observatorijā La Platā.

Pēc pāris dienām beidzot sastopu profesoru ar kundzi Buenosairesā. Abi priecīgi un smaidīgi. „Skaisti bija Patagonijā", stāsta prof. S. Slaucitājs.

„Kalni ar sniegotām virsotnēm apvāršņa malā sniedzas debesis. Patagonija man tik ļoti iepatikās, ka atpakaļ braucu ar auto (turp braucu lidmašīnā). Brauciens līdz mājām gan ilga 7 diennaktis, bet totiesredzēju tik lieliskas dabas ainavas kā vēl nekad savā mūžā. Priecājamies abi ar sievu, ka tur ik gadus varēsim pavadīt dažus mēnešus."

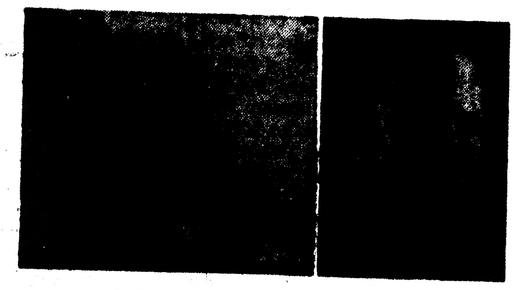

MŪSU TAUTIEŠI ARGENTĪNAS ZINĀTNIEKU SAIMĒ.

Pa kreisi — prof. Dr. math. Leonids Slaucitājs. Pa labi — prof. Dr. rer. nat. Sergejs Slaucitājs.

Pašreiz profesors strādā pie jauna zinātniska darba, pēc skaita septiņpadsmitā (publicēti arī 42 populāri zinātniski darbi), — Novērojumu grafiskās izlīdzināšanas metodes. To sagatavo iespiešanai La Platas universitātes rakstos. **K. Z.**

arī latviešiem: turienes universitātē strādā divi latviešu profesori — prof. Dr. math. Leonids Slaucitājs un prof. Dr. rer nat. Sergejs Slaucitājs. Abi viņi brāļi, abus lielus audzējusi Latvijas universitāte, un arī abu zinātniskās gaitas puslīdz vienādas.

Pag. gadā prof. Leonids Slaucitājs nosvinēja 50 gadu dzīves un 25 gadu zinātniskās darbības jubileju. Savā mūžā profesors apceļojis gandrīz visu pasauli. Ievērojami ir viņa pētījumi okeanogrāfijas un zemes magnētisma nozarē. Pēdējos trimdas gados profesors ļoti cītīgi strādājis Baltijas universitātē Pinebergā, gaidīgi pabeidzot magnētisko mērījumu aplēses Latvijai un Baltijas valstīm vispār. Par šo darbu 1947 g. saņēmis trimdas Kultūras fonda balvu.

„Kā nokļuvāt Argentīnā?" — „1948. g. sākumā abi ar brāli saņēmām La Platas universitātes piedāvājumu akadēmiskam darbam Argentīnā. Savu izvēli nekad neesam nožēlojuši un vienmēr būsim pateicīgi Argentīnai, jo tā bija pirmā, kas nāca ar konkrētu priekšlikumu uzņemt mūs savu zinātnieku saimē."

La Platā profesori ieradās 1948. g. novembrī. Viņus gan te sagaidīja alga par četriem mēnešiem (kopš līguma parakstīšanas), bet māca bažas par trūcīgajām spāņu valodas zināšanām. Universitātes mācību sarakstā bija jau iespiests, ka ar 1949. g. aprīli prof. Dr. math. Leonids Slaucitājs sāks lasīt lekcijas par zemes magnētismu un atmosfēras elektrību. Profesoram piešķira asistentu, kas spētu palīdzēt valodas ziņā. Jau labu laiku pirms iestāju sekcijas laikraksti ievietoja lielus paziņojumus, ka pirmo reizi Argentīnā sāks lasīt lekcijas par zemes magnētismu. Iestāju lekcija notika 8. aprīlī, uz to ieradās daudzi profesori (arī no citām universitātēm) un citas prominentas personas.

Tagad Leonīds Slaucitājs ir universitātes observatorijas (lielākās visā Dienvidamerikā departamenta šefs un ģeomagnētisma katedras vadītājs. Savā darbistabā profesors rāda veselu plauktu ar zinātniskām grāmatām, ko izdevusi Baltijas universitāte Pinebergā. Acīs negribot apstājas pie klavierēm, virs kurām pie sienas prof. Jāzepa Vītola un prof. Jāņa Mediņa attēli ar veltījumiem. Profesors laikam pamanījis mazu jautājumu manā sejā. „Redziet," viņš saka, „no ...iem laikiem mani saistīta draudzība ar profesoru Jāzepu Vītolu. Tas ir pēdējais viņa uzņēmums īsi pirms viņa nāves. Būdams privātdocents apmeklēju prof. Vītola kompozīcijas teorijas klasi konservātorijā, ko beidzu 1933. g. Vēlāk vadīju L. U. simfonisko orķestri, un šo to esmu arī komponējis."

Savā darbistabā profesors dalās ar dēlu Andi, kas apmeklē kādas angļu kolledžas pēdējo klasi Buenosairesā un sapņo studēt atomfiziku Savienotajās valstīs

Otru brāli — Dr. rer. nat Sergeju Slaucitāju neizdodas sastapt mājās. Jau pirms 3 nedēļām viņš aizbraucis 2700 km garā komandējumā uz Patagoniju, lai vaditu tur jaunceļamās observatorijas iekārtošanas darbus.

Sergejs Slaucitājs ir La Platas universitātes observatorijas nodaļas šefs un praktisko darbu vaditājs. Tā ir tā pati nodaļa, kuras observatoriju Argentīnas valdība patlaban ceļ Patagonijas dienvidos. Jaunā observatorija ievērojama tai ziņā, ka būs vistālāk dienvidos situētā observatorija pasaulē un vienīgā Amerikas

Fejetonists Meimurs raksta draugam uz Eiropu

PAR SUNĪŠA IZDRESĒŠANU 5 DOLARI MĒNESĪ — KĀ AMERIKĀNISKI SAKA „PUC PĪLE"? — SALDI SAPŅI UN LIETUVĒNS KAPSĒTĀ

Sveiks, vecīt!

No Eslingenas līdz Takomai atklīdušas ziņas, ka es braucienā esot nomaldījies un tagad, valodu nezinādams, ar pirkstiem taujājot ceļu. Tādēļ sadūšojos dažas rindas uzrakstīt.

Jūrā biju 13 dienas. Vētra baiga! Man bija braši, bet par pārējiem labāk nerunā — skati vienreizīgi. Pēc kuģa ārsta apliecinājuma visbīstamākie ir tā sauktie kautrīgie vēmēji — grūž plaukstu priekšā, un tad nekad nevar zināt, pa kuru pirkstu starpu šķidrums spruks laukā.

Nujorkā Aleksis ar Kārli deva pirmos padomus. Tiem sekoja skaistākais brauciens manā mūžā pāri kontinentam uz Takomu. Pēc parastās sagaidīšanas sākās gaidīšana. Šķiet, te ir vienīgā vieta ASV, kur iekārtota maza DP nometne. Darbā pie galvojuma dēvēja aiziet tikai retie, jo organizāciju dāmas saka: kur jums jāsteidzās, padzīvojiet, atpūšieties, gan jau sameklēsim. Tā mēs arī še barojāmies un krājām parādus, ko citi Takomas latvieši sākuši maksāt tikai pēc 8 mēnešiem vai gada, un tad arī pa 5—10 dolari mēnesī.

Dzīve šeit drausmīgi dārga. Piemēram, par autobusu līdz Friča mājai (kāds kilometrs) turp un atpakaļ jāmaksā vesels kg cūku tauku (24 centi). Vai nav drausmīgi?! Pie tam jāievēro, ka ar gadījuma „šeftītēm" — nogrābstot vecās lapas no mauriņiem, pamazgājot logus utt. — var nopelnīt tikai kādu dolaru stundā. Nevaram arī atļauties īsto bišu medu, jo 5 mārciņas maksā 69 centus — nesalīdzināmi dārgāk par cukuru . . . Bet kaut kā jau sitamies . . .

Skumjākais tas, ka nu beidzot, jau kopš trim nedēļām, mācos angļu valodu. Bija gan grūti atteikties no vecajiem principiem, bet ko lai dara, ja jādzīvo tik šausmīgi neizglītotos cilvēkos. 4000 km garajā ceļā satrāpiju tikai vienu, kas nerunāja angliski, bet tas, pagāns, atkal neprata gudrāko pasaules valodu. Varbūt kaut kā pārcietīšu.

Darba sameklēšana mazliet ieilga. Bet tagad jau drīz ceru būt savā jaunajā arodā — par suņu dresētāju! Takomas drabiņu apstrādātāja posteni mani nelaida — vajagot kādreiz arī profesijas pārmaiņu . . . Beidzot sagudroja sūtīt mani uz mednieku klubu lādēt plintes. Ar drauga pludlīnijas limuzīnu aizbraucām visa ģimene rādīties uz Sitlas pilsētu. Nu esmu iekūlies pašā pilsētas „špicē", jo kluba 13 biedri visi ir trestu, banku un tirdzniecības sabiedrību direktori un prezidenti. Medību klubs esot 65 jūdzes no Sitlas. Pīļu medības tur notiekot tikai novembrī un decembrī. Pārējā laikā man butu ...ta māja, un pēc patikas varētu strādāt arī kur citur. Tad nu šo darbiņu pieņēmu. 1000 dol. gadā un dzīvoklis!

Otrā dienā bija klāt vēstule. Kluba viri valdes sēdē gudrojuši 4 stundas, kā man palīdzēt, lai es būtu pilnīgi nodarbināts tai pašā klubā un varētu izpelnīt vairāk. Un nu piedāvāja pieņemt turpat suņu trenētāja darbu. Aizsūtīšot kursos, būšot trakoti labi. Maksēšot par suņiti 5 dol. mēnesī. Ja sanāks 20 purniņi, būs ko ņemties. Pieņēmu arī šo piedāvājumu, un tagad mācos, kā amerikāniski izrunā: puc pīle! Vienīgā nelaime: ja ...u suņus „latviskā garā", tad mani rudenī atlaidīs, vai arī klubam vajadzēs latviešu valodas skolotāju, kas pārskolo pašus kungus. Pie medību kluba atrodas ar augļiga dārza zeme, no kuras 1 akru nodošot manā rīcībā. Par to priecājos visvairāk, jo rakdams varēšu izlādēt sakrājušos niknumu.

Arī Fricis dabūjis smalku nodarbošanos — Sitlā par kapa vietu pārdevēju. Vecais diplomāts tagad mēģina iestāstīt tantiņām, ka, pērkot kapa vietu viņa firmā, tās sapņos jauki arī pēc nāves, bet blakus kapsētā mocis lietuvēns. Labs „vārdotājs" varot izpelnīt 600—700 dālderu mēnesī. Tā nu mēs abi esam nokļuvuši darbā, par ko agrāk pat nesapņojām.

Kā tad jums klājas pa veco Eiropu? Pēc Maskavas radio ziņām jau diezin cik spoži nevarētu iet. Pēc tam kad Stokholmas L. Z. atklājusi jūsu „sadarbību", tētiņš jau laikam atraus līdzšinējos kārtējos pabalstus. Lai nu jūs nenonāktu galīgā trūkumā, pievienoju te mazu pabalstiņu pats no saviem agrākajiem ietaupījumiem (vēstulei pievienota lielāka banknote ar uzrakstu „Ogin rub]").

Vai kādā saviesīgā vakarā mani arī esat pieminējuši? Pāris reizes man tā nelabi pakrūtē noraustījās... Šeit jau stāsta, ka pēc kāda slēgta sarīkojuma Eslingenā uz dažām stundām pārtraukta tramvaja satiksme gar Lidotāju skolu. Takomā gan visi tautieši kļuvuši atturīgnieki, bet es principa dēļ arī te darīšu citādi — līdz ko būs pirmā suņu nauda rokā, tā tūlīņ — kriukš! Velilins, kā gribētu jūs visus dabūt šurp!

Takomā, DP nometnē,
pēc trešajiem dievvārdiem.

Suņu pikieris **Meimurs**

Ciņa par un pret DP ielaišanu ASV atbalsojas arī štatos

VĒSTULE REDAKCIJAI NO VIRDŽINIJAS

Kamēr tūkstošiem DP Vācijas un Austrijas nometnēs gaida atvērtos „zelta vārtus" uz Jauno pasauli, tikmēr pašās Savienotajās valstīs DP likuma papildinājumu pieņemšana ir „vezums, kas nekust no vietas". Par un pret DP cīnās ne vien senātori un organizācijas, bet arī atsevišķi pilsoņi. DP problēmai samērā ievērojamu telpu veltī kā lielie, tā arī lokālie laikraksti.

Vispirms Voice of the People — iasītāju vēstules. Tām Richmond Times Dispatch, štata galvaspilsētas dienas laikrakstā, ik numurā atļauta plaša telpa. Lasītāji izsaka savas domas visos jautājumos, brīvi un reizēm krietni asi kritizējot gan Baltā nama vīrus, sākot ar pašu prezidentu un citiem, tāpat netaupot sava štata gubernātoru, pilsētas pārvaldi

ARĪ PIE LAUKA FARMĀ VAR PIERAST

17 g. v. Jānis Lubis stāv vienu no farmera 300 govīm. 83 g. v. saimnieks pārrunā ar latviešu jaunekli launās darba gaitas. Uzņēmums ievietots kādā Virdžinijas štata laikrakstā.

un visas iestādes un amatpersonas, ar ko saistās ASV pilsoņu dzīve un intereses. Tikai nedaudzas balsis skārušas DP. Apmēram puse nokritizē un nosoda, bet otra puse aizstāv.

Pārmetumu galvenais motīvs — nav mierā ar DP tādēļ, ka tie ne labprāt grib dzīvot uz lauķiem un īsā laikā meklē citur, parasti pilsētās, darbu, kas sola lielāku algu un vairāk brīva laika. Kāda lauksaimniece raksta, ka viņas DP — latviešu laulāts pāris — to pametuši jau pēc mēneša. Virs negribējis strādāt lauku, bet sieva mājas darbus. Pēdējā izteikusies, ka šo darbu neprot un arī negrib strādāt, un galvojumu pieņēmusi tikai tādēļ, lai rastu iespēju iecelot šeit. Amerikāniete secina, ka galvojumu devēji nekad nevarot būt pasargāti no šādām situācijām, un tādēļ „labāk neielaist nevienu nekā arī turpmāk mūsu zemi pārpludināt ar Austrumeiropas atkritumiem!"

Negātīvajām vēstulēm, īpaši pēdējai, nekavējoties parādījās vairākas atbildes ar kopīgu virsrakstu Labi vārdi par Virdžinijas DP, asi noraidot rupjo apvainojumu, ka DP ir „Austrumeiropas atkritumi" un atzīstot, ko DP vairumā ir labi pilsoņi, kas pelna atzinību savas inteligences, godīguma, čaklums un strādīguma dēļ; tie ir cilvēki „ar kultūru". Kādā vēstulē atgādināti Brīvības statujā iekaltie vārdi, kas aicina un sola patvērumu šeit visiem nogurušajiem, nabagiem un vajātiem, kas nes brīvības alkas sirdī. „Mēs visi esam senāko gadu DP — agrākie iecelotāji," raksta šis amerikānis un beigās jautā: „Vai mēs būtu to piemirsuši, un mums jau kļuvis žēl dalīties savā mantojumā ar citiem?"

Blakus vispārējai informācijai, kas nāk no oficiāliem avotiem, redakcijas arī pašas veltī rakstus, intervijas un reportāžas ar un par DP, sniedzot plašu ilustrātīvo materiālu. Jau pieminētais laikraksts kādā no saviem svētdienas pielikumiem veltī veselas divas lappuses latviešu Lubju un Skruļu ģimenēm, kas nodarbinātas 700 akru lielā piensaimniecības farmā Ričmondas pievārtē. Lubji pirms tam strādājuši citā farmā. Tās īpašnieks viņiem uz Eiropu rakstījis, ka tiem būšot laba māja, bet kad ieradušies šeit, nebijis nekā. Priekšā jau atraduši trīs citas DP ģimenes. Visi saspiesti 4 istabiņās, un rezultātā dzīves apstākļi izrādījušies pat sliktāki nekā Eiropas nometnēs. Tad iejaucies zemkopības ministrijas pārstāvis un visus izvietojis citās, labākās farmās. Lubju jaunais darba devējs ar tiem ļoti apmierināts un izsaucis vēl otru ģimeni — viņu paziņas Skruļus.

Veselu sēriju rakstu par DP problēmu nupat ievietojis Vašingtonas laikraksts The Evening Star. Redakcijas pārstāvis apbraukājis plašus apgabalus Virdžinijā, Rietumvirdžinijā un Merilendā, izdarot aptaujas un foto uzņēmumus. Raksturīgi, ka sarunas notikušas vai vienīgi ar darba devējiem un amatpersonām, kas kārto DP lietas. Visur atzīmēram tā pati un atzinums: daļa DP ir labi laukstrādnieki, daļa nē, bet DP vispārējā tendence esot ātri tikt pie turības un tie, tā sakot, „izlaisti no sprosta", meklējoties; kur izdevīgāk.

„Bet ne jau DP vainas dēļ vien farmeri zaudē šos strādniekus," saka kāds Virdžinijas farmu aģents. „Vairākos gadījumos DP dzīves standarts šeit ir zems — viņu lietošanā nav ne elektrības, ne radio, ne mazgājamo telpu. Bez tam šie ļaudis jau 4—6 gadus kopš pārvietoti no savām dzimtajām mājām, dzīvojuši bēdīgos apstākļos un nav arī sagatavojušies, lai tūlīt stātos uz lauka smagā fiziskā darbā; tajā viņi dodas tādēļ, ka tiem citas izejas nav."

Virdžinijā, martā.

Alfr. Ozols

Es braucu

K. Tomiņa foto-

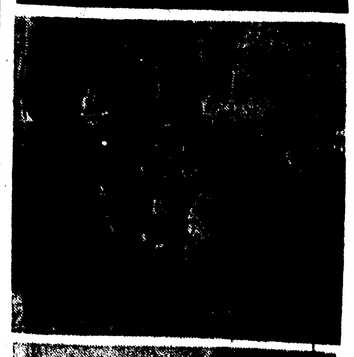

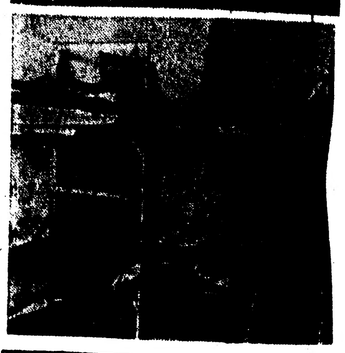

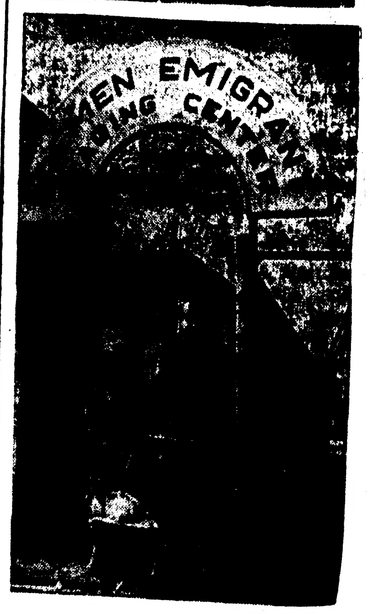

Garš un grūts ir ikviena aizjūras braucēja ceļš līdz izvēlētā jaunā krasta sasniegšanai. Mūsu uzņēmumos redzam (no augšas uz leju) kreisajā slejā: 1) ne nastu nesējs ēzelis, bet dīpītis, kas saposies tālajām Kanadas braucēja gaitām. 2) Pēc nedēļām vai pat mēnešiem ilgas nikšanas emigrācijas centrā un daudzām dokumentu pārbaudēm izceļotājus numerācijas kārtā iesēdina automašīnā, lai nogādātu uz staciju braucienam uz transitnometni. 3) Skats Tirpicas transitnometnē pie Brēmenes, kur aizbraucēji pēdējo reizi Eiropā dabū „izpriecāties" par divstāvu gultiņu ērtībām. 4) Izejot un ieejot nometnē, ikvienam kontrolē dokumentus un rokas somas, jo produktus, atskaitot auglus, nometnē ienest aizliegts. Labajā slejā: 1) Drūzma pie izliktā paziņojumu dēļa arvien liela, jo katram interesē ...vai tas jau iedalīts braukšanai ar pa...amo transportu. 2) Beidzot! Kāpjot uz okeāna tvaikoņa

Jauns valo... kurss Ulmā

CWS valodu institūts Ulmā nobeidz tekošo kursu 15. aprīlī. Tani ap 200 audzēkņu pēc 3 mēnešu cītīga darba izmācījušies par Basic English skolotājiem, stenografiem un mašīnrakstītājiem un biroja darbiniekiem.

Jauns trīsmēnešu kurss sāksies 21. aprīlī un uz to var pieteikties personas, sākot ar 18 g. v., kurām būtu elementārās zināšanas angļu valodā. Jāpieteicas nometnu darba daļā. Kursantiem paredzēts brīvs ceļš, dzīvoklis un uzturs.

LIELDIENU SŪPOLES AUSTRĀLIJĀ

Latviešu dziedone Elvīra Ārone tautiskā tērpā Lieldienu šūpolēs Austrālijas galvaspilsētā Kanbērā. Viņa šajās Lieldienās sevišķi laimīga, jo tieši svētkos beidzas obligātais darba līgums, pēc kam māksliniece atkal varēs pievērsties tikai dziesmai.

J. Rieksta uzņ.

Uz Kanadu

reportāža Latvijai

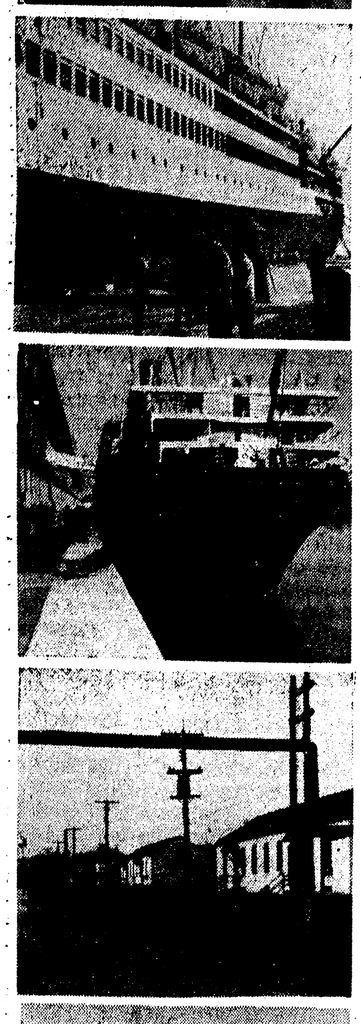

var atviegloti atelpot, jo pēc dažām stundām sāksies pēdējais ceļojuma posms pāri lielajam „dīķim". 3) Lielākā daļa DP Kanadā iebraukuši ar 19.500 t lielo tvaikoni Samaria, kas uzņēmumā redzams pietauvojies jaunās zemes krastam. Tvaikonis var uzņemt 1600 pasažierus un 400 apkalpes vīrus. 4) Arī Kanadā ir sava DP nometne, kas atrodas Edžeksā (Ajax). Tur iebraucēji var saņemt dzīvokli un aprūpi līdz izvietošanai darbā, un pirmā gada laikā drīkst atgriezties nometnē arī saslimšanas vai pēkšņa bezdarba gadījumā. Daži veikli ļaudis Edžeksā nodzīvojot pat visu savu līguma laiku... 5) Ne visiem ieceļotājiem Kanadā izdodas nokļūt no kuģa tūliņ uz brīvas zemes. Gluži kā pazīstamā Elisa sala Ņujorkā, tā arī šeit ir t. s. Emigration Hostel, kas latviskā tulkojumā gan sauktos — cietums nelegālajiem imigrantiem. Te ievieto arī tos ieceļotājus, kuŗu bērni uz kuģa nopietnāk saslimuši.

Vecā Kanadas latviesa lūgums

Vecais Kanadas latvietis Džons Džoness lūdz visus tautiešus, kas ar viņa starpniecību uzsākuši kārtot izceļošanas lietas uz Kanadu, atsaukties un paziņot viņam, vai palīdzība emigrācijā būtu vēl vajadzīga, vai arī attiecīgā persona resp. ģimene būtu jau izceļojusi vai vispār mainījusi savus nākotnes plānus. Paliekot neziņā par daudzu izceļošanas kandidātu pašu spertajiem soļiem emigrācijas lietu izkārtojumā, nav iespējams turpmāk palīdzēt arī citiem tautiešiem, kas vēl arvien gaida Eiropas nometnēs uz darba piedāvājumiem aizjūrā.

Neviena nemīlēti Lieldienu zaķi

TRUŠU PILSĒTAS ZEM AUSTRĀLIJAS KONTINENTA. — „NABAGA ZAĶĪŠU" IZNĪCINĀŠANA AR ČEKISTU METODĒM. — LATVIEŠI TRUŠU APKAROŠANAS DARBĀ.

Lieldienu laika vēstule Latvijai no Austrālijas

Ne plūdi, ne ugunsbriesmas, ne streiki Austrālijas kontinentam nav sagādājuši tādu postu kā truši. Ļaunākais, ka trušu briesmas arvien pieņemas, un dažos apgabalos tās ir lielākas kādas jebkad bijušas pēdējos 30 gados. Tā, piemēram, 1948./49. g. truši iznīcināja barību 40 miljoniem aitu, kas ir 43 proc. no visa pašreizējā Austrālijas aitu daudzuma. To cilvēku, kas te gribētu padižoties ar grāmatu par trušu kopību, austrālieši tāpēc laikam gan nolinčotu. Pat Lieldienās, kad zaķu kārtas radījumam arvien parādīts gods, „nabaga trusītis" ir tikpat daudz lādēts kā visās citās gada dienās.

Par „pilienu jūrā" zaudējumu atgūšanai jāvērtē Austrālijas trušu eksports, kaut pērn uz Angliju izvesti 62 miljoni trušu, un viens pats Jaundienvidvelsas štats par 1949. g. eksportētajām trušu ādiņām ieņēmis vairāk nekā 1,7 milj. mārciņu.

PIRMIE 5 TRUSĪŠI IEBRAUC AUSTRĀLIJĀ.

The Sydney Morning Herald nesen atcerējās to 9 augsto kungu vārdus, kas pirmie Austrālijā atveda trušus. „Pionieris" ir kādreizējais gubernātors Filips. Kad viņš 1788. g. nokāpa no kuģa, tam līdzi bija arī 5 trusīši — paši pirmie trušu jaunaustrālieši. Cienījamais kungs katrā ziņā pārbītos, ja tas šodien varētu izkāpt no sava kapa un vērot, cik miljoniem pēcnācēju radījuši viņa „piecīši". Leitnants Blaichs tajā pašā 1788. g. Tasmānijas salā izmēģinājumam iedēstīja pirmo ābelīti. Viņu gan šodien neviens, kā teikt, nelād, jo vismaz paši austrālieši domā, ka Tasmānija tagad ir viens no visievērojamākiem ābolu audzēšanas apgabaliem pasaulē. Melburnas The Age nupat raksta, ka trušu nedarbi kļūstot pavisam neticami: Tasmānijas galvaspilsētas Hobartas tuvumā uzrāpjoties ābelītēs pat līdz 7 pēdu augstumam un nograužot kociņiem visas mizas.

Zinātnieku cīņa ar trušu armijām līdz šim palikusi bez redzamākiem rezultātiem. „Mūsu trusīši vēl šodien gardi smejas pat par Luisu Pastēru", raksta Sidnejas The Daily Telegraph, jo arī slavenā franču zinātnieka Pastēra ieteiktais „ārkārtīgi radikālais" līdzeklis nav devis nekā reāla. Jaunzēlandē, kur dažos apvidos tāds pats negals ar trušiem kā Austrālijā, sākta dzīvnieku „bombardēšana": 80 stundu laikā 2 lidmašīnas 700 akru platībā nometušas 5 tonnas saindētas barības. Šajā akcijā iznīcināti 35.000 trušu. Arī austrālieši gudro arvien kaut ko jaunu, taču visiem par lielām nepatikšanām truši nevis iznīkst, bet vairojas...

„ZIŅOJUMS NO VIETAS"

Trušu izskaušanas darbā tagad iesaistīts arī zināms skaits Austrālijas latviešu, tādēļ visinteresantākais būs „ziņojums no vietas". Šoreiz lai runā

Latvieši E. Vītols un St. Timšāns — trušu ģimenes ārdītāji. St. Timšāna uzņ.

E. Vītols, viens no trim latviešiem, kas karo ar trušiem Mollija kalnājā, Jaundienvidvelsas štatā. Ievietojam arī pāris viņa drauga St. Timšāna uzņēmumus. E. Vītols stāsta:

„Sākumā austrālieši trušus tikai lamāja, bet tā kā trusīšu ģimenēs priecīgie notikumi ir ļoti bieži, un patru reiz pasaulē nāk 3—12 zaķēni, tad drīz ar runāšanu vien vairs nepietika — sākās karš. Trušu dzīvīte norit zālē, un to ēd arī austrāliešu lauksaimnieku aitas. Tāpēc, lūk, trusītis un lauksaimnieks nevar sadzīvot. Dažas ganības noplicinātas pilnīgi melnas, un aitai, gribot negribot, jānomirst badā. Truši dzīvo 40—80 cm, dažkārt pat 1,50 m dziļās alās. Bieži tās izraktas arī neiedomājami cietās klintīs. Savas alu mājiņas truši iekārto, strādādami maiņās. Alas savienojas cita ar citu, izveidodamas zem Austrālijas kontinenta veselas trušu pilsētas.

Viens no iespaidīgākajiem trušu iznīcināšanas veidiem ir indēšana, bet ar tik daudziem paveidiem, ka to visu te nemaz nevar izstāstīt. Ar indēšanu īsā laikā iznīcina tūkstošiem trušu, taču arvien kāds dzīvnieciņš pratis pataupīt dzīvību, un viss sākas atkal no jauna."

CILVĒKI UN SUŅI UZBRŪK

„Daudz lēnāks, dārgāks, bet drošāks līdzeklis ir alu izrakšana un trušu ķeršana ar suņiem. Cilvēku virspavēlniecībā uzbrūk veselas suņu armijas. Zināmā laikā attiecīgā ganību apgabalā tā iespējams iznīcināt gandrīz visus trušus. Bez suņiem tomēr vajadzīga arī alu rakšana un cauro koku dedzināšana, lai trušiem nebūtu patvertnes. Tāpēc, lūk, nepieciešami sērkociņi, lāpstas, kapļi, laužņi un — jaunaustrālieši. Pēdējie šeit, Mollija kalna farmā, esam trīs latvieši.

Šurp braucot, trušu medības bijām iedomājušies par jauku pastaigu, taču šodien, pēc gandrīz 8 mēnešu darba, zinām, ka jāsvīst pamatīgi. Visu dienu jākaļas akmeņainā zemē, jāveļ smagi akmeņi, jāplēš koku saknes, jādedzina cauri koki un jālabo žogi, lai neļautu trušiem atgriezties iztīrītajā apgabalā. Šie žogi reizē veido arī aplokus aitām. Trušu aizsargāšanas žogi simtiem un tūkstošiem jūdžu kopgarumā šķērso visu Austrāliju. Senāk trušu ķeršanai daudz lietoja lamatas, bet tas ir grūts un garlaicīgs pasākums."

JA ĶENGURI IETU SKOLĀ...

„Trušu iznīcināšanā cieņā dažreiz pat visatzītākās čekistu metodes. Mazu trusēnu, piemēram, paņem aiz kājelēm un pārplēš pušu: beigts! Ja saule par karstu vai lietus par slapju, tad tas ir laiks papļāpāšanai. Dažkārt mums rodas pavisam dīvaini jautājumi, teiksim: ja ķenguri ietu skolā, vai tad viņiem somas nebūtu uz muguras? Tad atkal: ja kādu pirmdienu pēkšņi zemes lode sāktu griezties uz otru pusi, vai tad rīt nebūtu svētdiena?"...

Tas tad nu bija īss „ziņojums no vietas". Miljonus trušu tiešām iznīcina, bet nelaime tā, ka vēl vairāki miljoni tajā pašā laikā piedzimst. Tā ir izmisuma cīņa ar „pagrīdniekiem", kas bagātajai Austrālijai prasa nepārredzamus izdevumus, jo tie paši mūsu puiši vien tur, tajā Mollija kalnā, jau iekrājuši skaistu naudiņu.

Drīz varbūt Austrālijas valdībai būs jācīnās ar pagrīdniekiem arī otrā virzienā: visi apstākļi liecina, ka šejienes komūnistu partiju slēgs. Un sarkanie tomēr ir vēl rafinētāki nekā trusīši, kaut partijas cilvēku šeit nesalīdzināmi mazāk par gaŗaušiem — visu ienīstajiem Lieldienu zaķiem...

Kanberā, Lieldienu laikā.

Arnolds Šmits.

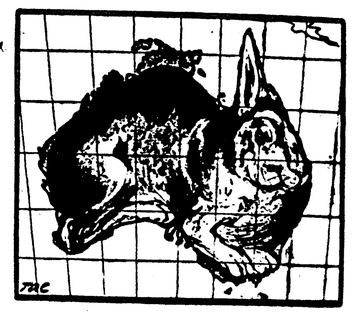

Austrālijas kontinents Sidnejas laikraksta Daily Mirror attēlojumā.

Nav jāiedomājas, ka šajā attēlā redzamie truši sasaukti kopā, lai pozētu fotografam. Nē, netālu no diķa ir liels krūms, aiz kuŗa fotografs paslēpies un „noknipsējis" gaŗaušus, kad tie karstā vasaras dienā dzesē slāpes. Uzņēmums izdarīts Dienvidaustrālijā.

Maizes un šņabja vietā — ziloņi un templu dejas...

VĒSTULE REDAKCIJAI PAR LATVIEŠU GRUPAS BRAUCIENU UZ PAKISTĀNU

Silta vagona kupeja, kabatā ārzemju pase un IRO dotā ceļa nauda, klēpī draugu dāvinātā saldumu kārba, — tā vējainā pēcpusdienā no Raštates sākam savu ceļu uz tālo Pakistānu. Frankfurtes Bāzeles ātrvilciens aizrauj mūs projām no bijušajām DP dienām, kas paliek aiz muguras kā vecs, noplīsis apģērba gabals. Šodien esam starptautiski ceļinieki, gluži līdzīgi daudziem citiem, un patīkami ir apzināties kabatas grāmatiņā blakus vācu markām arī frankus, liru tūkstošus un dolarus.

Pēc īsas muitas kontroles esam jau Šveicē, kur mūs sagaida ceļojumu biroja pārstāvis. Atliek pāris stundu Bāzeles apskatei, tad sēžamies atkal vilcienā un dodamies uz Italijas robežpilsētiņu Kioso, kur mūs novieto ļoti labā viesnīcā triju dienu „atpūtai", kamēr sagaidām pārējos turpmākā ceļa biedrus. Visām sarunām tikai viens temats: mūsu gala mērķis un „sapnis" — Pakistāna. Dažs stāsta par šo zemi ar tādu vizuālu pārliecību, it kā būtu tur jau pats nodzīvojis gadiem ilgi. „Maizes tur nav, kartupeļu nav, šņabja nav..." — „Bet kas tad tur ir?" — „Pilis, prinči, ziloņi un templu dejas!"

Tālākais ceļš līdz Romai un uzturēšanās laiks pašā Mūžīgajā pilsētā nav sevišķi patīkams. Esam pastāvīgā policijas apsardzībā, — Dievs vien to zina, kādēļ. Romā mūs izvieto pa vairākām netīrām 3. šķiras pansijām un baro ar sālsūdenī vārītiem makaroniem un tomātu biezeni. Bet — cik nu vairs ilgi! Pēc 8 dienām atkal ceļš zem kājām. Sēžamies četrmotoru lidmašīnā un pukstošu sirdi dodamies prom no Eiropas. Vēl pēdējie preses fotografu uzņēmumi, starts, un tad lidojam.

Pirmā starpstacija — Lida Palestīnā. Stundu pirms nolaišanās iekļūstam negaisā un dabūjam pamatīgi izšūpoties un izmocīties ar populārāko bijušo DP slimību. Lidā mūs uzņem ļoti laipni Palestīnas ierēdņi. Vēlreiz varam parunāties vācu valodā, vēlreiz redzēt, tā sakot, Eiropas kultūras atblāzmu. Tad tālāk — uz Adenu. Tur jau vaigu vaigā saduŗamies ar nieciešamu karstumu, smiltīm, akmeņiem un nabadzīgiem un bezgala netīrīgiem arabiem. Pēc pusdienām angļu viesnīcā kāpjam atkal saules iztveicētajā lidmašīnā, un sākas pēdējais ceļojuma posms uz Karači. Gadās tomēr vēl viens, ne visai patīkams pārsteigums, degvielu trūkuma dēļ nakti esam spiesti nolaisties kādā nelielā saliņā. Mūsu mašīnu ielenc bars mežonīga izskata vīru, kas beidzot tomēr par dažām konservu kārbām pagādā mums benzīnu. Un tad — pēc 6 stundām nolaižamies smilšu tuksneša vidū dusošajā Pakistānas galvaspilsētā Karači.

Dr. K.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Bijušais Entr'aide Française komisārs Guino (Gouineau) ierosinājis jaunu palīdzības akciju intellektuālajiem bēgļiem. Pēc viņa domām franču sabiedrībā būs iespējams atrast cilvēkus, kas uzņemsies gādību par šo bēgļu grupu, dodot tiem darbu savā speciālitātē. LPKF šai sakarā uzaicina tautiešus un tautietes ar augstskolas izglītību, kas vēlētos izmantot šo izdevību, sniegt komitejai par sevi šādas ziņas: izglītība un zinātniskais grads, agrākā nodarbošanās, valodu prasme, speciālitāte, dzimšanas dati un pašreizējā adrese.

Latviešu palīdzības komiteja Francijā riko otrās Lieldienās, 10. apr. pl. 19 latviešu dievkalpojumu Parīzē, ko vadīs māc. E. Lappuķe (pie ērģelēm komp. A. Okolo-Kulaks). Pēc dievkalpojuma saviesīgs vakars, kuŗā ar mākslinieciskiem priekšnesumiem piedalīsies V. Bērziņš (vijole), T. Ķēniņš (klavieres) un vīru koris A. Okolo-Kulaka vadībā. Dievkalpojums un saviesīgais vakars notiks Redemption baznīcā, 16 Rue Chauchat, Paris IX-e.

Bij. ģenerālkonsuls Aleksandrs Birznieks ierosinājis nodibināt Francijā fondu veco un darba nespējīgo tautiešu atbalstam. LPKF jau nodibinājusi kontaktu ar franču iestādēm, lai panāktu atbalsta un aprūpes piešķiršanu šai likteņa piemeklētajai tautiešu grupai.

Dānijas latviešu pārstāvja vēlēšanas notiks 15. un 16. aprīlī. Balstiesības ir visiem Dānijas latviešiem, kas 16. apr. sasniegušī pilnu 18 g. vecumu. Nometnēs dzīvojošie nobalsos pie urnām, bet privāti dzīvojošie pa pastu. Ievēlēts būs kandidāts, kas iegūs absolūto balsu vairākumu. Ja neviens kandidāts tādu neiegūtu, pēc divi nedēļām notiks pārbalsošana par diviem kandidātiem, kas būs ieguvuši visvairāk balsu.

*

Gēteborgā beigušies Zviedrijas latviešu skautu vadītāju kursi, ko absolvējuši 13 dalībnieki. Nesen Zviedrijā nodibinājušās vairākas jaunas skautu vienības. Bauskas vienību Gēteborgā vadīs A. Teivēns, bet Aiviekstes vientuļo skautu vienību Burosā — E. Puriņš.

LNF Zviedrijā pārdēvēts un turpmāk sauksies „Latviešu nacionālais fonds Skandinavijā". Fonda padomē paredzēti papildus divi locekļi no Dānijas un viens no Norvēģijas.

Pašlaik Zviedrijā strādā apm. 25 latviešu žēlsirdīgās māsas, kas iebraukušas galvenokārt no Vācijas. Kopā ar citu tautību bēglēm šīm latvietēm tagad dota izdevība apmeklēt īpašus 9 mēnešu ilgus kursus pie zviedru māsu skolām, lai iegūtu pilnīgas zviedru māsu tiesības. Kursu laikā audzēknes un viņu piederīgie saņems pilnu apgādi.

Nesen nodibinātajai latviešu draudzei Losandželosā pirmo dievkalpojumu vad. māc. R. Forstmanis, kas aprūpē arī Sanfrancisko latviešus un Losandželosas igauņus. Pirmā dievkalpojuma kollekti nosūtīja uz Vāciju latviešu invalidiem, un šim mērķim paredzēti arī visi turpmākie draudzes ienākumi. Draudzes padomē ievēlēti arī vecie ASV latvieši, kas tās darbam izrāda lielu pretimnākšanu.

Losandželosas latviešu draudzes kancelejas un māc. adrese: Tillie Str. 3018, Los-Angeles 65. Calif. USA.

Ņudžersijas štatā, kur dzīvo vairāki simti mūsu tautiešu, izraudzīta iniciātoru grupa latviešu apvienības noorganizēšanai. Visi štata latvieši lūgti paziņot savas adreses: Mr. C. A. Carol, Cedar Bridge Manor, Laurelton, New Jersey.

Čellists prof. Alfrēds Ozoliņš ieradies ASV un apmeties Sirakūzu pilsētā Ņujorkas štatā Amerikāņu laikraksti ievietojuši par mūsu mākslinieku vairākus atzinīgus rakstus sakarā ar viņa koncertu kādā Sirakūzu baznīcā.

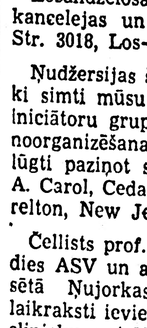

Apzināšanas nolūkā Kanadas latviešu ārsti lūgti paziņot savas adreses docentam Dr. med. K. Apīnim, — Eartern Oregon State Hospital, Pendleton, Oregon, USA.

Kanadas latviešu klubs Toronto un brīvmāksliniece Ērika Freimane nodibinājuši kori Daina, kas 16. 3. jau pirmo reizi ar labiem panākumiem koncertējis atklātībā.

Vankuveras latviešu biedrības (Kanadā) jaunajā valdē ievēlēti: E. Ezers, prof. Leimanis un A. Teriņš, revīzijas komisijā — Jurjāns un Reķis, dāmu komitejā — I. Ešmite, L. Skujeniece un Reķe.

Skaidrības un patiesības labā

Vairākās polemikās mūsu laikrakstā neviens vien polemizētājs pieskaņas svarīgiem neatkarīgās Latvijas valsts dzīves notikumiem un izteic par vienu vai otru notikumu kaut ko vispārēju, bet savus izteikumus nepamato ne ar kādu faktu materiālu. Mazāk kritiski domājošos lasītājos tas var radīt pilnīgi nepareizus ieskatus par vienu vai otru notikumu. Šādās polemikās turklāt ne reti runā par tādiem notikumiem vai to cēloņiem, par ko atklātībā vēl līdz šim nekas nav publicēts vai arī ļoti maz. Daudz arī no tā, kas lasīts pirms 10 vai 15 gadiem, ir vienkārši piemirsies. Polemizētājiem tāpēc būtu savi apgalvojumi jāpamato ar faktu materiālu, lai būtu iespējami spriest, kādu ticamību piešķirt polemikā apgalvotam.

Augšminētā sakarībā gribu piemināt V. Bastjāņa rakstu Latvijas 4. numurā — Kāpēc ģen. Balodis un Šķujenieks aizgāja no Ulmaņa valdības. Rakstā, starp citu, teikts: „Paziņoju, ka es pats lasīju ģen. Baloža vēstuli ministru prezidentam K. Ulmanim, kurā ģenerālis rakstīja, ka viņš uzņēmies līdzatbildību par 15. maija notikumiem ar solījumu dot jaunu satversmi. Viņi abi (Balodis ar Ulmani) kļūstot veci, bet jaunā satversme netiekot publicēta. Viņš to prasot, jo gribot pildīt tautai doto solījumu." — Un zemāk: „Ka ģen. Baloža un Skujenieka aiziešanai no Ulmaņa valdības bija arī vēl citi iemesli, piem., Muntera iecelšana par ārlietu ministru, tas ir taisnība, bet nepatiesība ir Druvas kunga pasvītrotais apgalvojums, ka ne ģen. Balodis, ne Skujenieks nav prasījuši jaunu satversmi."

Tas nu tik tālu būtu labi, bet nezinu, kāpēc V. Bastjānis, atsaucoties uz kādu vēstuli, nemin šīs vēstules rakstīšanas laiku, kas taču, vēstuli lasot, bija redzams un kādam apstāklim šinī gadījumā ir izšķirēja nozīme, vai tai var būt kāda nozīme polemikā, vai nē. Kamēr V. Bastjānis nav atklātībai paziņojis viņa lasītās vēstules sacerēšanas laiku, tikmēr viņam nav nekādu tiesību, ne pamata apgalvot, ka J. Druva apgalvojis nepatiesību. Tāpat — ja V. Bastjānis saskata ģen. Baloža un Skujenieka aiziešanas iemeslos no valdības Muntera ienākšanu valdībā, kāpēc V. Bastjānis savu apgalvojuma apstiprināšanai nav devis datus, kad Munters ienāca valdībā un kad Balodis un Skujenieks aizgāja no tās.

Arī es esmu lasījis vienu norakstu no ģen. Baloža vēstules, kas adresēta Valsts un ministru prezidentam K. Ulmanim. Uzsveru, ka lasīju vēstules norakstu, ne oriģinālu, bet šis noraksts arī bija ģen. Baloža parakstīts, pie tam no noraksta teksta bija redzams, ka šāds noraksts ar ģenerāļa Baloža parakstu ir vienīgais. Šis noraksts bija adresēts 6-bas „Pulkveža Kalpaka bataljons" valdei. Vēstule, kuras norakstu lasīju, bija rakstīta pēc ģen. Baloža aiziešanas no valdības.

Tā kā V. Bastjāņa citātos no viņa pieminētās vēstules daži izteicieni ir ļoti līdzīgi ar tiem, ko es izlasīju manis minētā vēstules norakstā, es uzskatu, ka man ir pamats pieņemt par patiesību, ka mēs abi runājam par vienu un to pašu vēstuli, protams, ja V. Bastjānis nepierādīs pretējo.

Skaidrības un patiesības labā un lai Latvijas lasītājiem būtu iespējami kritiski spriest, kādu ticamību piešķirt V. Bastjāņa rakstā minētam, viņam vajadzēja savā rakstā atbildēt uz tālāk minētiem jautājumiem.

1. Vai V Bastjānis patiesi lasījis ģen. Baloža vēstuli, vai tikai tās norakstu? Ka lasījis pašu vēstuli, nepārprotami izriet no V. Bastjāņa paziņojuma: „Paziņoju, ka es pats lasīju ģen. Baloža vēstuli ministru prezidentam K. Ulmanim, kurā ģenerālis rakstīja ka . . ." utt. Šo jautājumu minu tāpēc, ka vienkāršais lasītājs netic, ka ģen. Balodis šādu vēstuli pirms nosūtīšanas ministru prezidentam būtu devis izlasīt V. Bastjānim vai aicinājis pēdējo talkā pie vēstules uzrakstīšanas. Tāpat vienkāršais lasītājs netic, ka šī vēstule varēja būt pieejama V. Bastjānim pēc nonākšanas valsts kancelejā vai ceļā uz to.

2. Ja V. Bastjānis tomēr būtu lasījis tikai vēstules norakstu, vai šis noraksts bija ar ģen. Baloža parakstu vai nē? To būtu svarīgi zināt, lai atklātībā varētu pārliecināties, vai V. Bastjāņa lasīto vēstuli patiesi sacerējis ģen. Balodis.

3. Kad bija rakstīta V. Bastjāņa lasītā vēstule? Vismaz — vai pirms, vai pēc ģen. Baloža aiziešanas no valdības. Šo jautājumu minu, lai būtu skaidrība par to, vai V Bastjāņa lasītai vēstulei var būt kāda nozīme pasāktajā polemikā. Ja V. Bastjānis atzītu, ka mēs abi runājam par vienu un to pašu vēstuli, atbilde uz šo jautājumu būtu lieka

4. Kad V Munteru iecēla par ārlietu ministru?

5. Kad M. Skujenieks aizgāja no Ulmaņa valdības?

6. Kad ģen. Balodis aizgāja no Ulmaņa valdības?

Pēdējos trīs jautājumus minu tāpēc, lai atklātība varētu pārliecināties, kādi laika spriži šķir V. Muntera iecelšanu valdībā no M. Skujenieka un ģen. J. Baloža aiziešanas no valdības, un no tā spriest, vai pēdējo divu aiziešanai no valdības var būt kāds sakars ar pirmā ienākšanu valdībā.

Zvēr. adv. p. O. Siktars

Ja lūdz dejot — atstāj restorānu

1949. G. DECEMBRĪ NO RĪGAS DEPORTĒTS 16.000 CILVĒKU

Dānijas latviešu informācijas biletens (17. 3.) atstāsta kāda dāņu jūrnieka pieredzējumu, kas šo pavasari atgriezies no Ventspils un Rīgas. Jūrnieks stāsta: Kravu izdevām Ventspilī, bet malā netikām, jo kuģi ļoti stingri apsargāja. Pēc tam devāmies uz Rīgu pēc kokiem. Te vajadzēja palikt 3 nedēļas, sākumā Eksportā, bet vēlāk ogļu ostā. Pirmajā nedēļā kuģa apkalpi malā nelaida. Vispār kuģi stingri apsargāja. Redzēja tuvumā novietotus pat patšautenu posteņus. Cik vērojām, ostā kravas darbus veica sievietes un veci vīri. Redzējām arī strādnieku pulciņus, ko uz darbu atveda un atkal aizveda apbruņoti karavīri.

Vēlāk tikām arī pilsētā, bet Rīga kļuvusi mēma. Sarunās neviens nelielāzās, un lokālos redz tikai vīriešus formas tērpos un sievietes. Lūdzot kādu no tām dejot, sieviete nekavējoties atstāj restorānu, neielaižoties absolūti nekādās valodās. Veikalos preču maz, ļaudis apģērbti trūcīgi. Tie jūrnieki, kas Rīgu redzējuši vecos laikos, par pārvērtību ārkārtīgi pārsteigti. Ielu stūrī namu veikalu telpās vērojām ierīkotas ložmetēju un automātisko lielgabalu lizdas tā, ka ieroči pārvalda katras divas ielas. Pēc tā spriedām, ka padomju režīms iedzīvotājiem labi neuzticas.

Aplinkus ceļā uzzinājām ka pag. gada decembrī, īsi pirms Staļina 60. dzimšanas dienas no Rīgas esot deportēts ap 16.000 cilvēku.

Kāda ceļa sākums...

Dažas piezīmes par problemu „Kāpēc Kārlis kļuvis Charles..."

Tā kā A. Liepas rakstu (Latvija 21. 1.) pa daļai uzskatu kā atbildi uz manu rakstiņu Brīnumzālīte (Latvijā, 1949. g. dec.), kā arī tālab, ka daudzi spriedumi A. Liepas rakstā prasa korektūru, gribu vēl izteikt dažas piezīmes par šo pašu problēmu.

Ir tiesa — Kārlis ir tas pats kas Charles, bet — katrai lietai ir divi puses, — arī ābols ir tas pats kas Apfel vai apple, bet ne jau tālab v i e n m ē r mēs ābolu sauksim šajos svešu valodu vārdos. Ir tomēr starpība, vai kāds latvietis saucas Kārlis vai Charles, sevišķi, ja viņš to dara ne vien amerikāņu, bet arī l a t v i e š u s a b i e d r ī b ā.

Ir interesanti pašķirstīt Nujorkas telefona abonentu grāmatas. Rindām tur lasāmi vāciešu vārdi un uzvārdi, tāpat krievu, poļu, itāliešu un citu tautību vārdi. Protams, ir arī šīm tautām ļaudis, kas savus vārdus un uzvārdus amerikānizējuši, taču jākonstatē, ka nacionāla pašlepnuma citām tautām ir vairāk nekā latviešiem. Es arī nezinu tāda vācieša, kas Latvijā būtu saucies par Jāni, vācieti Hansu, kas sauktos par Ansi. Bet, ja nu Latvijā patiesi, bet arī t i k a i p a d a ļ a i, prasīja, lai svešzemju tautieši pieskaņotu savus vārdus valsts valodai (piem. Johanam un Hansam pielikot galā s, Volfgangu rakstot ar v, nevis ar w, un tml.), bet ne daudz vairāk, tad jāuzsver vēlreiz: ASV t o n e m a z n e p r a s a. To neprasa arī īstie amerikāņi, kas ne reti pat paši viens otra uzvārdu neprot pareizi izrunāt, jo angļu valodā izruna neatbilst rakstībai. Piemēra dēļ gribu arī piezīmēt, ka amerikāņi, ar kuriem man bijis jāsastopas, allaž respektējuši manu vārdu ur uzvārdu, kaut arī pārāk viegli svešai mēlei tas nav bijis.

Ļoti pilnīgi Liepa apraksta ceļu, kā „jaunamerikānis" Jānis kļūst par Džonu, un tas patiesi var būt tas ceļš, kā pirms gadiem desmit vai divdesmit arī dažs Kārlis kļuvis par Charles. Jāatzīstas, ka Charles, kura vārdu biju izvēlējusies vienīgi par piemēru, bet par kuru tik konkrēti runā Liepa, man nav pazīstams, nedz arī zinu, vai viņš daudz vai maz darījis latviešu labā, mani tikai pārsteidz tas, k ā savus vārdus latviešu laikrakstos, latviešu sarīkojumu programmā, latviešu dievkalpojumu paziņojumos raksta paši latvieši, kamēr turpat blakus igaunis rakstīs Johannes un lietuvietis Jonas, nevis John Domāju, nav vajadzīgs gadiem nodzīvot Amerikā, lai to konstatētu.

Bet vai arī pats Liepa nav pārsteidzīgs? — Ja nu viņa Džonu pēc dažiem gadiem ievēl kādā amatā kādā latviešu organizācijā, vai tad Liepam šis viņa raksts nebūs jāatsauc?

Ja nu vēlamība būtu tāda, ka latvietim, svešā zemē dzīvojot, vārds jāmaina tā, lai to varētu izrunāt svešas zemes iedzīvotāji, tad esam varbūt izdarījuši lielu kļūdu, četri vai pieci gadi nodzīvodami Vācijā un nemainīdami savus vārdus. Vai tad uzaicināsim Vācijā vēl dzīvojošos Kārļus saukties par Karl un Jāņus par Johann? Iznāk, ka sevišķi ieteicams tas būtu visiem latviešu organizāciju darbiniekiem, jo tos kritizēt un par šiem jautājumiem rakstīt nav tiesību nevienam, ne nu vēl esošam vai bijušam DP (Vai Liepa nebūtu bijis DP?). Žēl tikai, ka Liepa nav norādījis, ko darīt ar tiem latviešu vārdiem, kas nav tieši tulkojami svešā valodā. Vai arī pats Liepa domā pārveidot savu vārdu un uzvārdu, lai tos pareizi varētu izrunāt amerikāņi?

Bez citām dīvainībām korektūru prasa Liepas apraksts par to vīru, kas „kempā dzīvodams, pats bijis tāds valodas tīrītājs: rakstīja turienes lettu pēperiem, pat storijas par valodas nezālēm", kā šis vīrs pēc dažu mēnešu dzīves Amerikā arī runā „jaunamerikāņu slengu".

Tie v a l o d a s t ī r ī t ā j i, kas seko profesoru Jāņa Endzelīna, Luža Bērziņa un Ernesta Bleses mācībām, gan nerunā un, esmu pārliecināta, arī n e k a d nerunās nedz „jaunamerikāņu", nedz citu „slengu". Sie gan ir tie, kas svešās zemēs cīnās par latviešu valodas saglabāšanu, jo zina, ka bez valodas nedzīvos tauta. Un kopā ar visiem patiesajiem latviešu kultūras darbiniekiem šie valodas tīrītāji grib saglabāt tautas garu jaunajai Latvijai.

Bet ne visi laikrakstos rakstītāji to dara. Pats Liepa norāda, ka nav pareizi kritizēt Amerikas latviešus „par viņu parašām, par viņu runas veidu, par viņu n o s t ā j u (retinājums mans. R. S.) — jā, pat par to, kā tie raksta savus vārdus un uzvārdus".

Līdzīgā garā ar visai dīvainu pieeju laikrakstos tiek apspriesti dažādi kultūras, vēstures, tēvijas mīlestības, latviešu stāja un audzināšanas jautājumi. Piemēra dēļ, kāds rakstītājs konstatē, ka nav nozīmes latviešu bērniem mācīt latviešu valodu, jo „katra tauta emigrantu bērnus asimilē".

Bet kaut kur — Montānas sniegainajā klajumā, Misisipi kokvilnas plantācijās vai Klintonvilas lopu lielsaimniecībā dzīvo latvietis — vientuļš, izmisis, darba, rūpju un svešuma mākts. Viņš gaida — uguns vārdus, ticības apliecinājumu Latvijai, jā, ticību, cerību un mīlestību Latvijai, lai kļūtu stiprs. Viņš gaida . . . un sagaida šādus dīvainus savu tautiešu norādījumus.

Un dažs Kārlis, kas šaubās, līdzīgā kārtā kļūst atkal par Čarli, dažs Jānis — par Džonu, un šī vārda maiņa bieži ir sākums kādam ceļam, no kura vairs atgriešanās uz Latviju nebūs . . .

Longailendā, martā.

Rasma Šināte

Es protestēju un prasu

Radies opozicionārs, kas oponē opozīcijas viedoklim

Reiz man bija tēvocis, kas lieliski mācēja sacerēt spoku stāstus, piešķirdams galvenā varoņa lomu velnam. Tādu velnu varoņa lomā mums atgādina tautietis O. R. (vai tikai nebūs Rupainis?), kas kādā radikālā trimdas avīzītē ņemas noārdīt sešus mūsu trimdas dzīves gadus, konstatēdams, ka tanis neesot nekā atzīmēšanas cienīga. Nopietns cilvēks sadusmots protestētu garā polemikā, bet feļetonistam tāda nepiestāv. Tāpēc viņš minētā varoņa atzinumu mēģinās apgāzt citiem līdzekļiem.

Nav taisnība, ka sešos trimdas gados nebūtu nekā ievērības cienīga bijis un ka tādēļ, kā O. R. norāda, jāķeras vēl seši gadi atpakaļ un jākonstatē, ka Ulmaņa laikā mēs, pielūgdami materiālismu un atgriezdamies pie pagānisma, bijām jau kļuvuši par komūnisma satelītu un tāpēc aizsargu sportisti, pārkristīšies par komjauniešiem un mazpulcēni par pionieriem, varēja saukt Lai dzīvo Staļinam tikpat skaļi kā Ulmanim. Ja tas tā būtu bijis, tad man šeit nebūtu jāmin paša O. R. iedvesmoti fakti, kas ari trimdas vadību un trimdinieku saimi grib nostādīt tādā pašā satelītu lomā. Kas reiz pārkristīts, tam otras kristības vairs nav vajadzīgas. Bet pagaidām ņemsim viņu vēl par patiesu un neapgāztu.

Lai O. R. atzinumam oponētu, uzskaitīšu šādus viņa piemirstus faktus, citēdams viņa paša avīzīti:

„Dažas dienas pirms 25. novembra nometnēs uz sienām parādījās plakāts ar uzrakstu Mūsu kandidāti LCP vēlēšanām. Deviņu vīru vārdi sastādīja vienu vienīgu listi, par kuru jautiņiem vajadzēja balsot. Vēlētāji, zināms, plātīja acis un brīnījās, lūk, atgriezies 1940./41. gads, kad arī vajadzēja balsot par vienu sarakstu ar „mūsu kandidātiem' (Autors L., 1948. g. 15. dec. n-rā).

Vai tas nav ievērības cienīgs notikums, ko O. R. vajadzēja atzīmēt kā stūrakmeni, ka esam palikuši uzticīgi Ļenina-Staļina ģenerāllīnijai un kas vienā rāvienā būtu pierādījis viņa pirmo tezi par satelītu? Tas taču ir galvenais, kā Žanis Spure teiktu, viss cits ir tikai šī fakta sekas. Vismaz tā bijis Traunšteinā, lai arī citur būtu figurējuši dažādi saraksti ar dažādiem kandidātiem, gan no pozīcijas, gan opozīcijas, kur kandidāti LCP iegāja pēc vēlētāju b i j u vairākuma. To par savu apgabalu vismaz varētu liecināt kungs Vancāns. Bet lūkosimies tālāk pēc citiem ievērības cienīgiem faktiem. Lūk, nākošais:

„Bonifacijs Briška protestē: LNP prezidija lēmumu attiecībā uz laikraksta Latgola nosodīšanu uzskatu par pārsteidzīgu soli. Jānožēlo, ka tas kā oficiāls sadarbības ārdīšanas akts ieiet latviešu tautas vēsturē." (1949. g. 10. dec n-rā) — Kā gan O. R. varēja aizmirst aktu, ko B. B. kā LNP locekļis [illegible] par tautas vēsturē iegājušu, un teikt, ka nav bijis nekā atzīmēšanas cienīga? Es protestēju! Tālāk:

„Augustdorfā bijis viesis no padomju joslas, bet kad DP policists Vladislavs Vancāns to gribējis nopratināt, tas noštapēts un norāts. LNP un LCK vadība draudzējas ar bolševiku tautas tiesnešiem, bet brīvai presei, kas to atmasko, liek turēt muti." (1949 g. 28. janv n-rā) Kā gan šo svarīgo britu joslas opozīcijas vaditāja Vancāna grāvēju akciju — nopratināt privātu viesi un tuvu radu drikstēja noklusēt O. R. savā pārskatā, kas vēl labāk nekā aizsargi pierādītu tezi par satelītu, par kuru mēs nekad nebūtu kļuvuši, ja Ulmaņa vietā būtu O. R. Es prasu, lai atbrīvotā Latvijā šo kļūdu izlabotu!

Vai pēc šiem vēsturiskajiem faktiem O. R drikstētu secināt, ka līdzšinējā trimda latviešiem bijusi garīgā ziņā visnabadzīgākais un tukšākais posms vēsturē? Ja ne cits, tad taču to ar pilnu saturu piepildījusi opozīcija, kuras „nopelni" nav nolīedzami. To noklusēt ir nepatiesi, kā vienmēr „kur plebāž klāt savu netīro degunu velns un izkārto lietas savā gaumē", (Citāts no O. R. raksta).

Tā nu tas laikam būs iznācis un tāpēc es protestēju un prasu vismaz L. Latkovska, Bonifacija Briškas un V. Vancāna šeit atzīmētās akcijas kā vienreizīgas ierakstīt trimdas vēsturē un saglabāt par paraugu nākamām paaudzēm!

Tenis Tidriks

5 padomi abonentiem

1. Nemainiet pārstāvjus!
2. Maksājiet tikai laikrakstā izsludinātiem pārstāvjiem!
3. Nenokavējiet maksājumus!
4. Laikus paziņojiet adreses maiņu, minot arī veco adresi!
5. Rakstiet skaidri salasāmi! Tad Jūs laikrakstu saņemsit bez traucējumiem.

LCK apgāds LATVIJA

Latviešu preses balsis

LONDONAS AVĪZE

Atstājot nometnes un aizbraucot pāri jūrām, jūtam, ka neesam īsti sagatavoti svešniecības gadu grūtībām. Esam gan ļoti daudz runājuši, kas valdīs atbrīvotajā Latvijā, bet ļoti maz darījuši, lai pasargātu latviešu dvēseles, lai tās atgriežoties būtu tikpat nacionāli modras kā aizbraucot. Šobrīd veltīgi meklēt vainīgos, jo neviens nevar atsaukt pērnā pavasara palus. Visi esam vienādi vainīgi un atbildīgi, ka nākotnē trimdas latviešiem nebūs kultūras institūtu, nebūs teātŗa un skolu un varbūt pat apgādu, kas izdos latviešu grāmatas, un dažos kontinentos trūks arī dievvārdu latviešu valodā.

Mūsu nākotnei nepieciešama ātra, bet apdomāta rīcība, lai glābtu vēl, kas glābjams. Šodien jāzina, ka nākošajos gados mums neviens nepalīdzēs, ja nepratīsim paši sev palīdzēt. Ja atzīstam, ka mūsu valoda, dziesmas, māksla un baznīcas dzīve ir bruņas, tad arī jādara viss, lai tās būtu apjostas, dodoties tālākā trimdā. Mums nelīdzēs ne svešumā iegūtā manta, nedz draugi, ja mūsu sirdīs būs apdzisusi tautiskās piederības uguns. Kas visvairāk darīs, lai šī uguns neapdzistu, to vainagos uzvaras dienā mūsu atzinība un mīlestība.

PRIVĀ BALSS

Jaunie latviešu centri un lauksaimniecības kolonijas aizjūras zemēs ir mūsu organizēšanās augstākais mērķis. Visā pasaulē izklīdinātajiem latviešiem, kuru dienas aizrit nemitīgā darbā, vispirms jāapvienojas savās organizācijās un par savu mērķi jāstāda šādu centru un koloniju izveidošana. Līdz tam laikam jāvilcinās ar savrūpēju īpašumu iegūšanu un sakrātā nauda jānoguldz drošās bankās. Pēc galīgā latviešu centru un lauksaimniecības kolonijų plāna izstrādāšanas pašu latviešu nauda būs tā, kas dos iespēju iegūt nekustamos īpašumus un radīt uzņēmumus. Tā vislabāk saglabāsim tautas kopību, nacionālo kopdarbību, latviskās skolas un savu sadzīves formu, kas pasargās mūs no asimilācijas briesmām. Šādā kopdarbībā, Ras varētu sākt izveidoties pēc gada vai diviem, mēs būsim jau aizmirsuši kļūdas, kādas bieži pielaidām savstarpējās attieksmēs Vācijā.

Daudzās vietās pašreiz norit priekšdarbi latviešu organizāciju dibināšanai, tālākai izveidošanai un centrālizēšanai. Šim darbam varēs sekot trimdā esošās tautas kopības tālākā un augstākā pakāpe — latviešu centri un lauksaimniecības kolonijas. Latviešu organizācijām jau laikus jārod plāni un ceļi uz šo posmu. Ja tautas kopības saglabāšanas principu vienmēr turēsim savu gara acu priekšā un ar fanātisku ticību kalposim latviešu lietai, tad arī mūsu mērķi piepildīsies.

+++ Laima

Informējot par tautiešu apspriedi Filadelfijā, ko sasaukusi turienes Brīvo latvju biedrība un kurā mag. phil. Kārlis Lejasmeijers referējis par latviešu organizēšanās problēmām, Amerikas latviešu laikraksts ziņo:

Vispirms debatēja par jautājumu, vai projektētajai apvienotajai organizācijai nosakāmi tikai kultūras vai arī politiskas dabas mērķi. Par abiem iestājās māc. J. Siliņš un Odiņš, kamēr Dr. Roos norādīja, ka ASV nebūs iespējams darboties latviešu organizācijai ar politiskiem mērķiem. Kā ASV pavalstniekiem latviešiem būtu neparasti cīnīties par citu tautu interesēm un grūti ticams, ka to pielaistu Izņēmums ir žīdi ar savu spēcīgo materiālo aizmuguri, lietuvieši, kuŗus vieno viņu baznīca, un poļi, kam zināmi nopelni ASV vēsturē. Tāpēc latviešu aktivitātei būtu jāizpaužas vairāk latvisko kultūras vērtību saglabāšanā un vairošanā.

Pēc debatēm pieņēma rezolūciju, ka ASV latviešiem vajadziga vienotāja organizācija ar kultūrāliem un nacionāli politiskiem mērķiem. Noraidīja Nujorkas latviešu grupas un Vācijas LCK projektus organizācijas uzbūvei bet izteica vēlēšanos pēc vienotas organizācijas. Veco biedrību pārstāvji pārrunājot organizēšanās formu, izteicās par juridisku personu apvienību, bet jaunie aizstāvēja kā juridisku, tā fizisku personu apvienību Balsojot pieņēma rezolūciju, ka jaunajai organizācijai jāveidojas no jau pastāvošajām

Nepilnīgas informācijas dēļ sanāksme nevarēja izteikt savu atzinumu par Vašingtonas latviešu grupas projektu vienotās organizācijas jautājumā.

Cik mums zināms, tad šis grupas projekts ieteic kā juridisku, tā fizisku personu apvienību, par paraugu ņemot amerikāņu biedrību statūtus, kas organizētas visām ASV.

PA JAUNĪBAS TEKĀM

MARGARITAS KOVAĻEVSKAS PASAKA UN ZĪMĒJUMI

Nupat kādu dienu baltais gailis Peksis apciemoja savu draugu trusi Trusīti un teica: „Cik man bēdīgs prāts. Vistām lieli noslēpumi, ar mani vairs nerunā, saimnieks skops — nedod graudus, un mēslu kaudzē arī nekā prātīga nevar sakašņāt. Kā būtu, ja mēs dotos pasaulē pameklēt gardāku kumosu?"

„Ak, arī man apnikušas sausās garozas un pērnie burkāni, bet es jau visu ziemu sēdu ieslēgts būdā," Trusītis bēdīgi nolaida ausis.

„Pīk — varu izpalīdzēt", no peļu alas, kas melnoja blakus truša būdai, atskanēja laipna valoda. Tā bija pele Mīce. „Es zinu, kur skopais saimnieks pieliekamā kambarī glabā truša būdas atslēgu. Rīt no rīta atslēga būs kiāt!"

Un citu rītu, vēl pavisam agri, kad saule tikko bija nomazgājusi spožu seju, un ūdens pilītes karājās vēl koku zaros, pele Mīce atslēdza truša Trusīša būdu, un viņi visi trīs — gailis, trusis un pele — devās tieši projam uz lielo mežu.

Mežā vēl gulēja gaŗas ēnas un biezokņos kusa izkurtējuši sniega spilveni. Gailis neuzticīgi pašķieba galvu uz vienu un otru pusi. Koki — gaŗi un tievi, resni un liki, it kā Peksi kaitinādami stāvēja rindās uz vienas stumbra kājas, un viņu ķeburainās zaru galvas, augstu gaisā iemērktas debesu zilumā, nelabi šņāca. „Tieši tā kā skopais saimnieks dziļākā nakts miegā", apgalvoja pele Mīce. Tas bija pavisam nepatīkams un drūms mežs.

„Te var tikai apmaldīties un nokļūt lapsas nagos", sprieda gailis. Pele Mīce aizdomīgi ostīja gaisu: „Naktī ir drošāki, tad visa pasaule guļ." — „Nieki," trusis Trusītis sadūšojās, „mums visiem ir ātras kājas. Kad ir bailes, tad vajag skriet, tā mani mācīja tēvs un māte. Uz priekšu — nekad atpakaļ!"

Trusītis atglauda ausis un — ļip ļip — drāza uz priekšu, viņam pakaļ gailis un pele. Meža vidū viņi notupās atpūsties. Bija ļoti karsti, laikam no gaŗā s krējiena, slāpa pēc dzeŗamā. Un tad viņi vēl iedomājās, ka pašreiz ir brokasta laiks.

„Mani trīs pelēkie zirnīši, kurus naktī apēdu pieliekamā kambarī, sen jau izbiruši," pīkstēja pele Mīce.

„Mans vēders no vakarvakara tukšs kā ubaga tarbiņa," žēlojās trusis Trusītis.

„Mana skaistā tēva tēva dziesma Kikermikerkuī lūzt vidū pušu!"

Un tad pēkšņi pele Mīce sāka pīkstēdama vaimanāt: „Man kāds met uz galvas čiekurus! Uz manas mazās peles galvas met lielus egles čiekurus!"

„Kas — ko — kas — tāds — tas?" arī gailis uztraucās.

„Tur kāds veļas kā kamols pa ceļu, veļas un pukst. Tieši mums virsū —"

„Un kokos kāds nelabi sācis klaudzināt, tuk — tuk," nodrebinājās Trusītis.

„Bail, mums visiem bail," un viņi visi saspiedās ciešā pulciņā un ieplestām acīm raudzījās apkārt.

„Hi — hi, mēs dodamies uz Lieldienu tirgu, uz tirgu, tirgu," atskanēja balsis gan gaisā, gan tepat uz zemes. „Sarkanā Vāvere tirgū pārdos egles darinātus čiekurus, brūnus garšīgus kā klingerus."

„Un es, ezis Adata, nesu tirgū adatas, gaŗas adatas, īsas adatas — ežu adatas ļoti asas!"

„Un es, dzenis Tukums, kaļu priedē uzrakstu — Visi lūgti Lieldienu tirgū aiz meža upmalā! Tuk — tuk, es, dzenis Tukums."

Un nu — cibric, cibric, tek, tek, pīks, ļipata, ļapata, tak, tak, skribuskrab — visi steidzās uz Lieldienu tirgu, un trusis, gailis un pele skrēja, lēca un klupa tikai uz priekšu, ārā un projām no drūmā meža.

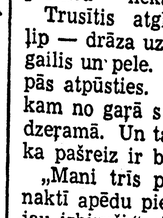

Ai, ai! Cik te ir skaisti! Saule debesīs savu apaļo galvu bija piespraudusi gaŗām zelta staru adatām, un divi jautri cīruļi gaisā vizināja pirmās pavasaŗa dziesmas.

„Kikermikerkuī — mēs, gailis Peksis, trusis Trusītis un pele Mīce esam jau ieradušies!" — gailis sasita spārnus un ziņoja tik skaļi, ka pasaule noskanēja līdz pat apvārsnim. Nu pašķirās pūpoliem izgreznojušies kārkļu krūmu zari, un draugi ieraudzīja šauru taciņu, kas veda uz upmalu. Gar taciņas malām zilas puķītes — tingu tang — šūpoja zvanu galviņas, un baltās puķītes ziedu zvaniņos auklēja medus piesūkušās bites.

Tad Peksis sadzirda tādu kā pazīstamu vistu valodu. „Ko? Steigsimies turpu — tur, kur tik neganti kladzina." Un viņi nokļuva Lieldienu tirgus laukuma pašā vidū.

Apaļā lokā, viena otrai blakus tepojās skaistas salmu un žagaru pītas būdiņas. Vienā tupēja vista Klakata, otrā melnā Klukste, tālāk spīdēja Tibas raibā aste, un visas viņas neganti skaļi kladzināja. „Klakata, klakata — izdēju lielu baltu olu — " un „Kluk-kluk, no manām olām šķiļas visjaukākie cāliši. Kam patīk cāliši, Jūdzu iepirkties pie Klukstes."

„ Kur Dārte, kur Dārte?" — kliedza kāda cita vista, un Trusītim no tirgus trokšņa aizkrita viena auss. Viņš notupās blakus nošņurkušajam kaķim Klaidonim, kas žēli lūdzās: „Nau-nau, itin nekā man nau —", un lūkojās tirgus raibumā. Tur bija saradušies ļoti daudz meža zaķu, vieni piedāvāja pircējiem glītās slotiņās sasietos pūpolu zarus, citi kaisīja vistām graudus un saņēma par to olas. Kaza Grieta ar gaŗo bārdu, drebelīgā balsī sauca: „Be-bē, kam vajadzīga olu krāsa, kam vajadzīga olu krāsa? Sīpolu miziņas, bērzu lapiņas, alkšņu miziņas, be-ē?"

„Šķi-šķi-šņaks, man vēders nepanes krāsotas olas," vēl žēlāk sūrojās kaķis Klaidonis. Viņam gaŗām gāja gāzeligā pīle un zem spārna stiepa sudraba zvīņām apkaisītu zivi. „Pēk-pēk, mīļā pasaulīte, kam vajag sudrabu? Tīru, labu sudrabu, ar ko greznot svētku galdu?"

Cap! — Klaidonis izstiepās un ar nagiem jau bija iecirties zivī. „Man garšo pati zivs!" un — ņuru ņuru — visam tirgum par šausmām turpat laukuma vidū sāka grauzt zivtiņu, — ka asakas vien šņakstēja.

Pīle vaimanāja, zosis, gaŗos kaklus izstiepušas, gāgāja un draudēja kaķi pārmācīt, nemiers un troksnis skanēja arī no citām tirgus vietām. Gailis Peksis pārmācīja vistu Dārti, kas tīšu prātu bija pārknābusi Irbes glīto oliņu. Pīle bēdās nejauši uzkāpa eža adatām un nu vaimanāja tik ļoti, ka pelīte Mīce bailēs palīda zem Klakatas spārna.

Un taisni šai brīdī sauli aizsedza mākonis un vējš salocīja čemurā kārklu krūmus. Kļuva tumšs kā vakarā un sāka līt lietus ar cietiem krusas graudiem pa vidu.

„Vai, kur palika dieniņa, baltā gaišā dieniņa?" Tirdzinieki steigā slēpās krūmos, pīle iebrida upē un iebāza galvu dziļi ūdenī.

Bet negaiss ātri pārgāja un atžilba arī visi tirdzinieki. Čurkstēja strautiņi, atkal smaržoja zilās un baltās puķītes, pīles knābī lepojās vēl lielākā zivs, un viņa aiz lepnuma pat nevarēja vairs pateikt ne savu „pēk". Toties vistas kladzināja vēl skaļāk, jo bija noticis liels brīnums. Krusas graudi bija pārcirtuši Klukstes olas, un dzelteni pūkaini cāliši čiepstēja malu malās. Kāds pārskatījies krusas grauds bija trāpījis trusītim pašu deguna galiņu, un nu tas pampa un auga aizvien lielāks un lielāks — tik liels kā Klakatas ola.

Pele Mīce domāja, ka tas ir ļoti skaisti un mīļi vēlēja Trusītim priecīgus Lieldienu svētkus!

„Lieldienas?" — un nu visi darbīgie zaķi attapās, ka gandrīz nokavētas Lieldienas — bērni palikuši bez olām! Ātri, ātri viņi ķēra pilnos olu grozus un tārpas, pārmeta pleciem pūpolu slotiņas un spruka katrs uz savu debess pusi.

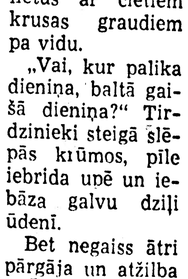

Arī gailis Peksis, pele Mīce un trusis Trusītis domīgi saskatījās: „Kā būtu, ja mēs dotos atkal mājup? Varbūt skopais saimnieks mūs gaida ar gardāku svētku kumosu?"

Žēl, ka nu pasakai pienākušas beigas, un tik strupas turklāt. Bet ko lai vēl stāsta, ja tirgus laukums palicis pavisam tukšs? Visi aizskrējuši mājās svētkus gaidīt.

Nu tad — priecīgas Lieldienas!

Kalifornijā Lieldienu saule spīd siltāka un spožāka nekā Grēvenē vai Hochfeldā. Mazais Jānītis, kas Latvijas sauli nekad nav redzējis, no tālās aizjūras zemes sūta daudz labdienu svētkos visiem latviešu bērniem svešumā. Varbūt kādās citās Lieldienās viņi varēs krāsot zaķa sanestās olas paši savā zemē.

N. Ozoliņa uzņēmums.

Marta Degaine

Lieldienu pārsteigums

Kluk! kluk! kluk!
No kaudzes izlien vista,
groza galvu,
krata spalvu —
Kā ar aklumu tā sista.

Kā! kā! kā!
Te gailim acis bolās:
„Kur tu liki?
Kur tu liki
lizdā dētās olas?"

„Mem! mem! mem!"
sauc Pēcis lielā priekā:
„Baltā Gaiga,
skaļi klaigā,
nu būs olas pilnam siekā!"

Brica bric!
Nāk zaķene kā sista,
palec šurpu,
palec turpu:
„Sakiet, kur te dēj-tā v.sta?"

Ja! ja! ja!
Klāt Lieldienas kā liktas!
„Olas rodiet!
Olas dodiet!"
namā mātes sauc it piktas. —

Cib! cib! cib!
Slepus perēts salmu kaudzē,
nu būs tracis:
olām — acis!
Lieldienas sveic jauna audze.

Rūta Skujiņa

Vingrošana zvēru bērnu dārzā

Pietiks dziedāt, pietiks klaigāt,
tagad sāksim vingrot, staigāt",
saka vadītāja gudri.
Mazie rindā stājas mudri.
„A — ū! nekāp man uz astes!
Labāk ej un sēd' uz kastes,"
zīlonēns ar slaidu loku
ēzelīti kā ar roku,
projām stumj ar snuķi cietu.
„Meklē citam blakus vietu!"
„Mieru, mieru! Rindā knaši!"
uzsauc vadītāja braši,
iestumjot kā teļu mazu
ēzeli starp zaķi, kazu.
„Sojot, sojot, veiklāk, drošāk!
Leo, cilā kājas mošāk!
Duksi, Incim mieru liec!
Ezīt, stāvot nepaliec!
Pīlēns mucā peldēt drīkst.
Citi nē, ka nenoslīkst.
Dzeguzēn, tu ar' ko dari!
Kokā takti zvanīt vari."
„Ku-kū, ku-kū! Mau un vau!"
rindā čupā atkal jau.
Kas tur kūleņo un spriežas,
pats ap savu asti griežas?
„Ezelēn, kur tevim prāts,
Atkal blēņas darīt sāc!"
— „Mīļā kundze vadītāja,
Kaziņa man blakus gāja,
es ar asti tai mazliet
pieskāros, lai ātrāk iet.
Te nu abiem mums par bēdām.
netiekam mēs vairs no pēdām.
Ne ar zobiem, ne ar nagiem,
nevar asti atraut ragiem.
Apsējusies kā ap koku.
Lūdzu, neturiet to joku."
Kamēr asti vaļā raisa,
citi slepus jokus taisa.
Lācēns mucai klātu gājis,
un uz pakaļkājām stājis,
ilgi lūkojas un kautri
kā tur pīlēns peldas jautri.
Viņš ar' mazliet pamēģinās —
kāds ir ūdenis, tad zināsi.
Augšup rāpjas pūzdams, elsdams,
un uz galvas mucā gvelzdams.
Pīlēns kliegdams laukā mūk:
„Lācis mucā, glābjiet! Lūk!"
Pieskrien bāla vadītāja.
Citi zvēri apkārt stāja.
Ūdens saka: bul un mur,
lāci nemana nekur.
Kad to nevar sniegt ar roku,
atnes tīklu, spaini, koku.
Citi makšķerē, cits smej,
beidzot lāci laukā ceļ.
Slapjš un sarāvies, tas drūmi
lūkojas, kur tuvāk krūmi.
Vadītāja teic: „Nudien,
dumjš ir zvērs, kas mucā lien.
Tā tik tādai ļipu-ļepu
pīlei der, kam nava ķepu.
Ko teiks mātei, tētis sīvs?"
„Priecāsies, ka puika dzīvs!" —
sauc no zara dzegužēns.
„Sacīs: tas tik ir man zēns!
Iztukšojis medus kāri
reiz tas jūrai peldēs pāri!"
Pašam lācēnam gan šķiet —
ne ko lielīt te, ne smiet.
Zināt dabūjis šo grēku,
tētis kliegs pa visu ēku:
„Nav no tevis vairāk prāta
kā no cirvja, slotas kāta!
Peldēt neprot, mucā veļas,
ļauj, lai ūdens mutē smeļas!'
Tagad slapjais lāču zēns
saulē sēd kā jēriņš lēns.

Kā rotāsim Lieldienu olas?

Saulīte ir viens no viskrāšņākajiem latviešu rakstu elementiem. Pirmatnējais saules simbols ir rats, ritenis, no kuŗa veidojies mūsu raksta elements. Viņa vienkāršākais veidojums ir aplis vai aplis ar punktu vidū. Plašākā veidojumā saulīte sastāv no trim pamatelementiem — rumbas, aploces un spieķiem. Šos elementus, arī dažādi pārveidotus, sastopam katrā saulītes veidojumā. Apaļās saulītes mēdz saukt par Krustpils saulītēm, kas, neraugoties uz lauztām formām, ietilpst aplī un raksturīga ar rumbas lielumu attiecībā pret visu laukumu. Aušanas technikas iespaidā izveidojušās saulītes dēvē par četrstūrainām saulītēm. Galvenās īpatnības: aploce pieņēmusi kvadrāta veidu, spieķi izvirzījušies ārpus aploces, pie maziem veidojumiem zūd arī rumba.

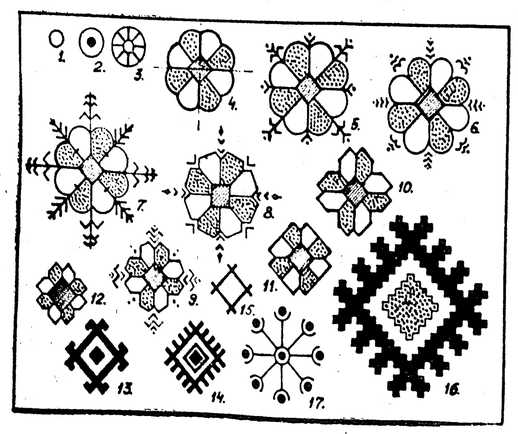

Īpatns izveidojums ir Diž-Pērkones, vai Dundagas saulīte. Īpatnība — aploce sadalījusies un no tās palikuši tikai fragmenti.

Lieldienu priekšvakarā palūkosimies, kuŗus no šiem rotājumiem zvēlēsimies svētku olām, lai godīgu galds būtu jauks un reizē latvisks.

KULTŪRAS CHRONIKA

Čellists prof. Alfreds Ozoliņš ieradies ASV un jau sniedzis koncertu kādā Sirakūzu baznīcā. Laikraksti profesoram veltījuši izcilu ievērību.

Pianiste Velta Gravite Delle, kas apmetusies Kolorado Springā, paguvusi jau vairākkārt koncertēt, spēlējot latviešu autoru darbus. Viņas studijā pašreiz mācās 18 audzēkņi.

Daiļamatniecības izstrādājumu izstādi ASV lielākās pilsētās nolēmusi rīkot amerikāniete Mērija Hikija, kas pavadījusi ilgāku laiku Eiropā un iepazinusies ar baltiešu daiļamatniecības darbiem. Izstāde, paredzams, notiks pēc mēneša un interesenti var pieteikties pie Mrs. N. I. Hickey, 5521 S. Kimbark, c/o James Sledd, Chicago, III.

Dziedātāja Lina Karlsone un pianiste Edīte Timmermane nule koncertējušas Montreālā. Sarīkojumā ieradies arī necerēti liels skaits kanadiešu par pārsteigumu māksliniecēm un koncerta rīkotājiem.

Rakstnieks Alfreds Dziļums nule ieradies Zviedrijā.

Baritons Dzintars Veide sekmīgi izturējis konkursa pārbaudījumus un saņēmis stipendiju Melburnas konservātorijā.

Ko šajā pavasarī dara mūsu mākslinieki

Slieksnis ir tuvu, latviešu trimdas cietokšņi Eiropā brūk, mazā Latvija drūp — drīz viss būs garām. Bet viens nerimstas — gara rosībai nav ne sliekšņu, ne robežu, ne tādu cietokšņu, ko laiks varētu iedragāt. Lūk, likās ka Eslingenas latviešu teātris pēc izsludinātās un tomēr nenotikušās pēdējās izrādes nekad vairs necelsies. Taču viņš vēl pastāv — ņemiet kā gribiet, bet Slinkās sievas ansamblis vēl viss ir kopā, trūkst tikai administrātora J. Kāpiņa, kas nule devies uz ASV. Taču tas nekavē teātri kaut uz inerces pamata dot vismaz vēl vienu izrādi — to pašu apsolīto, un tā kādu nedēļu pēc Lieldienām Anita atkal cīnīsies ar Gāršu saimnieku. Pati režisore Lilija Štengele jau otrajos svētkos nolēmusi pamāt ardievas saviem Eslingenas cienītājiem deklamāciju vakarā, taču arī pieminētajā izrādē viņa vēl būs redzama. Un tad? Tad būs jāraugas, ko darīs mērbekieši. Un ja arī tie vairs neko nedarīs, tad būs kaut vai jāizlasa, kā teātri spēlē kaimiņos — Zviedrijā, kur stipru impulsu šai mākslai dod paša meistara M. Ziverta pastāvīgā klātiene.

Nule lasām Zviedrijas latviešu laikrakstos, ka Stokholmā uzvesta viņa jaunā luga Tvans. Tās fragments bija nokļuvis arī Eslingenā un toreiz tiem, kam izdevās tajā ieskatīties, likās, ka te autors paša par viencēliena skici apzīmētajā gabalā sabilvējis tik daudz koncentrētas vielas, ka tā būtu pietikusi vairākām lugām. Rakstīta trimdas teātra vajadzībām tā likās neaizsniedzam mērķi, uzstādot visai augstas prasības aktieriem, kas ne katru reizi var būt pirmās šķiras spēki. Bet tas bija tikai fragments, un par visas lugas uzvedumu Stokholmā Jānis Grīns saka tā: „Mums trimdā ir drāmaturgs, kas rada lugas mūsu šaurajām iespējām — lai mākam to novērtēt", piebilzdams, ka agrākajā Rīgā Tvanu varētu izrādīt kā Nacionālajā, tā Dailes teātrī. Interesanti piezīmēt, ka dubulto Dr. Toda un Velna lomu tēlojis pats autors.

Tagad, kad Eslingenas kultūras dzīve tik pat jau kā pamirusi, no tās atvadījies arī komponists un teātra un mūzikas kritiķis Volfgangs Dārziņš, dodamies par koŗa diriģentu uz ASV. Atcerēdamies viņa pirmo un vienīgo klaviervakaru trimdā, veltītu Sopēna darbiem, Anšlavs Eglītis draudzīgā šaržā attēlojis arī Dārziņa pirmo un vienīgo nakti trimdā pēc koncerta ko šeit parādām arī mūsu lasītājiem. Pats zīmējuma autors, kā zināms, nule sarakstījis jaunu romānu Adžurdžonga, ko pašreiz iespiež Helmara Rudziša nedēļas laikraksts Laiks Ņujorkā. Drīzumā tas parādīsies arī grāmatā Vācijā, kur Grāmatu Draugs vēl sīksti turpina darbu.

Gatavojoties ērģelnieka pienākumiem Jaunajā pasaulē, Knuts Lesiņš pirms atvadīšanas uzdāvinājis saviem cienītājiem romānu Janka mūzikants, un ja atskārstam, ka nupat iznācis arī M. Zeberiņa romāns Tilti migla, bet Ilona Leimane sola drīzumā publicēt savu pašreiz rakstāmā romāna fragmentus, tad jāatzīst, ka taisni pēdējais trimdas gads Vācijā būs bijis visražīgākais prozas gads. Paklusām savu krājumu kārto jaunais novelists Hugo Purinš, arī Oskars Kalējs raksta romānu, un nemaz nevar zināt, no kuras puses šai ziņā vēl varētu nākt kāds pārsteigums.

Alfreds Dziļums pa tam devies uz Zviedriju. Vāciju pametuši arī dzejnieki A. Kaugars un G. Saliņš. No Vācijā palicējiem Jānis Jaunsudrabiņš kārdina lasītājus ar savu Zaļo grāmatu, bet plašākai sabiedrībai nemaz nav zināms, ko strādā un domā Jānis Veselis.

No mūziķiem visrosīgākie patlaban šķiet čellisti — Stokholmā šinīs dienās koncertēja jaunais, vēl maz pazīstamais Jānis Ozoliņš, bet prof. Alfreds Ozoliņš, Latviešu stīgu kvartetam likvidējoties, izceļojis uz ASV, kur nesen spēlējis kādā Sirakūzu baznīcā. Eslingenā, archibīskapa T. Grīnberga jubilejā, savam instrumentam lika skanēt prof. Atis Teichmanis. Par savu darbu viņš stāsta: „Freiburgas konservātorijā, kuŗas čello meistarklases vadītājs esmu, pie manis mācās pašreiz 11 audzēkņu. Jūs jautājat, kādēļ audzēkņi mani iemīļojuši? Tādēļ, ka manā darbā nav nekā profesoriska — stundas pasniegdams uz pulksteni neskatos, mani interesē tikai audzēkņu darbs un spējas. Atteicos no vairākiem visai izdevīgiem piedāvājumiem, lai varētu turpināt nodoties pats savai mākslai. Spēlēju 6—8 stundas dienā, un vienīgi tā var saglabāt formu un uzvarēt sīvajā konkurencē. Vācijā mūziķu panākumus nosaka netikai talants, bet lielā mērā arī mākslas aģentūras un impresāriji, bet jauno kompoziciju sekmes bieži atkarīgas no izdevēju aplēsumiem. Neraugoties uz labām darba un atalgojuma iespējām nākotnē, esmu nolēmis doties pāri okeanam — Eiropā kļūst pārāk draudīgi, bet es savā mūžā gribu vēl ko panākt."

Izcils kompliments mūsu baleta mākslai ir Vitalija Ošiņa angažements Parīzes Chatelet teātrī, kur viņam uzticēts pirmā solista uzdevums Annie du Far-West inscenējumā. V. Ošiņš, kā zināms, ir Londonas Metropolitēna trupas dalībnieks, ar kuŗu kopā nesen uzstājās Beļģijā un Šveicē. S.

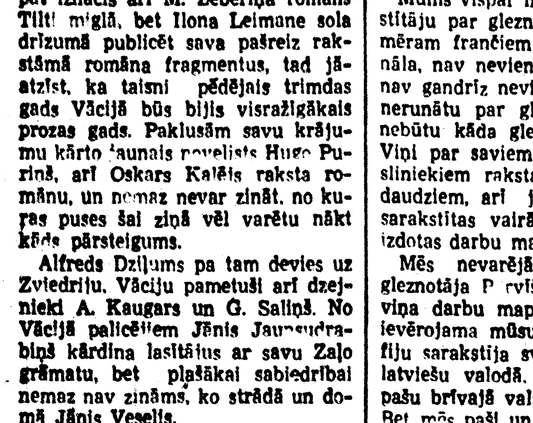

Kārlis Videnieks

Bursaks ar DP statusu / Mazas piezīmes par Pāvilu Gruznu Flensburgas laikos

Tā bija ļoti koša 1945. gada jūnija diena, kad Pāvils Gruzna ieradās Flensburgā Viņa ceļa mērķis bija Mirvikas nometne pie pašas dāņu robežas, kuŗai rakstnieks vēlāk deva Miera Vīķu vārdu. Ieraudzīju viņu filozofa mierā sēdam uz maza nometnes soliņa, platmali galvā, spieķi rokā un nekad neiztrūkstošu puķi svārku pogu caurumā. Nometne viņu sākumā uzņēma nelaipni, nedeva telpu: pirms pamatīgas desinfekcijas nebija atļauts ierīkoties vēl brīvajās barakās. Bet Gruzna neskuma: — „Tagad taču atkal ir pasaules jaunradīšanas dienas, un ja Tas Kungs tika galā ar visādiem mošķiem, mēs nieka blakšu dēļ neizbīsimies!" Un patiesi — mierā un citīgā darbā Gruzna nodzīvoja Mirvikā tepat trīs gadus.

Nebija neviena pasākuma tolaik rosīgajā nometnes dzīvē, kur Pāvils Gruzna nebūtu līdzdarbojies. Viņš nebija ne lūdzams ne pierunājams, bet visur metās darbā ar jaunekļa dedzību un daudz pieredzējuša vīra pārliecību. Desmitos sniedzās viņa referāti par dažādākām temām, nometnes informācijas biļetenā Gruzna rakstīja recenzijas par koncertiem un teātŗa izrādēm, ģimnazijā mācīja latviešu literatūru. Retu nakti pirms pulksten trim viņa logā nodzisa gaisma: Mirvikā tapa viņa darbs — Jaunā strāva, varbūt trimdas presē visvairāk pārrunātais latviešu romāns. Pēc tā iznākšanas Gruzna tūlīt pasāka jaunu, jau Latvijā iecerētu romānu Mamona gaitnieki. Tā viela ņemta no Latvijas laiku banku dzīves, un tāpat kā Jaunā strāvā tajā skatāmas mākslinieku sejas un sava vieta Ringolda Kalninga, Izidora Fridmaņa uc. prototipiem. Mirvikas laikā Gruzna tautās laida arī savas Dzīves teiksmas un Pe-Ge feļetonus.

Gruzna strādāja nepārtraukti, rakstīja biezās burtnīcās un nekad ar tinti, bet ar ķīmisko zīmuli. Cik noteikts un kaligrafisks bija viņa rokraksts, tikpat tīrs, bez neviena svītrojuma pats manuskripts Gruzna nesvītroja ne vārda, bet pārlabojamo rūpīgi izdzēsa. Trīsdas gadi viņam bija ļoti ražīgi, un, tā kā sirds sirmajam bohēmietim turējās spēcīga, viņš vienmēr bija jaunu nodomu un darbu ierosmē.

•

Mirvikā Pāvils Gruzna nodibināja savu literāro semināru. Viņa erudītās zināšanas par krievu klasisko rakstniecību te vijās ar atmiņām par latviešu dekadences posmu un latviešu teātŗa veidošanos. Gruznas seminārā toreiz līdzdarbojās tagadējā kanadiete Irma Grebzde, Rasma Galeniece, Margarita Kovaļevska, Hugo Krūmiņš un Jānis Cedriņš un vēl virkne interesentu un jaunatne. Flensburgas rakstnieku vakaros Gruzna bija pastāvīgs un apzinīgs savu darbu lasītājs. Kad rīkotāji programmas labad viņam paredzēja ierobežotu lasīšanas laiku, Gruzna, savu stāstu beidzis, laipni apjautājās klausītājiem: „Man te kabatā ir vēl viens gabaliņš, bet to man neļauj lasīt. Bet tagad ir demokrātijas laiki — lasīt vai nelasīt?" Un tā bez savas krietnas stundas Gruzna neiztika ne reizi. Ķīlē un Lībekā, kad nebija līdzi manuskripta, Gruzna, rīkotājus par to nemaz neuztraukdams, kāpa skatuvē un brīvi improvizēja feļetonu, kādu anekdotisku pastāstu par turku kara zaldātu vai ko citu. Viņš nevarēja iedomāties, ka kaut kāda darbošanās varētu notikt bez viņa līdzdalības. Kādā kultūras nedēļā rīkotāji, negribēdami traucēt mazliet sasirgušo rakstnieku, nebija paredzējuši viņa uzstāšanos. To Gruzna ņēma ļaunā; atnācis svētkiem greznotajā zālē viņš skaļi un bargi rīkotājiem noprasīja: „Es tikai gribu zināt vai es esmu kultūras darbinieks vai nē?" Miers tika noslēgts jau tai pašā vakarā.

Gruznam Mirvikā sākumā bija jādzīvo vienā telpā kopā ar brāļa ģimeni un žurnālistu Frici Strazdiņu. Telpa bija sadalīta bēdīgi pelēkajām DP segām, bet Gruznas kaktā pie loga vieta bija tikai galdam un gultai. Grūti gāja ziemā arī ar istabas apsildīšanu. Pastāvīgi rakstnieku varēja sastapt tērpušos garā rīta mētelī, kūpinot cigareti un tērzējot ar draugu — veco Strazdiņu Arī tas ziemā istabā nekad no sava mēteļa nešķīrās. Viņi abi pat plānoja izdot pirmo trimdas žurnālu „Kāvi", sagādāja materiālus pirmajam numuram, bet pietrūka līdzekļu. Bet kādā rītā viņu draudzība uz laiku paputēja. Lūk, Strazdiņš milēja runāt čukstus, vienmēr savam biedram tuvu pie auss piellecies, it kā glabādams simts noslēpumus. Gruznam tas trimdas saspiestībā bija sācis apnikt. Reiz, Gruznam vēl gultā esot, Strazdiņš, klātu pienācis un pie auss piellecies, čukst — „vai Tu vari man samainīt 50 markas?" „Kool?" — cik skaļi varēdams atkliedz Pāvils, un Fricis, sabijies, tik vien paspēj kā atlēkt nost.

69 gadu vecumā Pāvils Gruzna Mirvikas nometnē devās otrā laulībā ar skolotāju Martu Brambergu, kas arī pa reizei tvēra spalvu rokā, tad parakstoties kā Degaine. Savu seno dienu paziņu Gruzna bija sameklējis Kaselē. Vairs nebūdams vieninieks, Gruzna tagad beidzot iekaroja sev atsevišķu istabu. Nu bija mājā ir siltums, ir pašam sava saimniece un saimniecība.

Flensburgas latviešu saime, sirsnīgi piepalīdzot Preses biedrības britu joslas valdei, 1948. g. 29. februārī rīkoja rakstnieka godināšanu, jo reizē ar 70 gadu dzimšanas dienu Gruzna atzīmēja arī 50 gadu literārās darbības jubileju. Gruznam šai jautājumā bija tikai viena prasība — ja jau jubileja, tad nepieciešams arī kārtīgs malks, lai būtu labs ietvars pārrunām ar seniem draugiem. Bet vecās valūtas laikā tā bija grūta problēma — klāt galdu 200 viesiem tā, lai tiem nebūtu garlaicīgi Nolēma mīnēto malku ražot saimnieciskā kārtā, tā arī svētki padotos daudz lētāki. Protams, bija jārīkojas visā slepenībā, kas arī izdevās. Vienu raudzējamo kublu zem sava darba galda apņēmās glabāt arī pats jubilārs. Šai kritiskajā brīdī nometnē ieradās augsti UNRRAs ierēdņi no pašas galvenās mītnes. Labi domādams, nometnes komandants tiem bija nodomājis parādīt arī paritdienas jubilāru un, nekā neteicis, devās ar viesiem pie Gruznas.

Pāvils, formā tērptus virsu ieraudzījis tik vien aptvēris, ka policija šādā momentā istabā nav laižama. Nostāties durvju stenderēs, viņš, rīta mēteli ieplētis, nav atkāpies ne soli, tikai savā īpašā angļu mēlē dvesis: „Do not verstehl!"

Viesi aizgāja, un jubileja bija glābta.

Bija delegācijas, apsveikumi, balvas, dziesmas Kopā ar Preses biedrību Flensburgas tautieši dāvināja Gruznam rakstāmmašīnu. Pats jubilārs šais svētkos kļuva Preses biedrības goda biedrs.

•

Šogad, kad romantiskās Mirvikas vairs nava Pāvils Gruzna savu 72 dzimšanas dienu sagaidīja Hamburgas pievārtē, Špākenbergas veco ļaužu nometnē. Sirmais bursaks, rakstnieks, feļetonists, žurnālists, drāmatiķis, operdziedātājs, diriģents, Latvijas bankas prokurists, bohēmietis un DP ari šeit jūtas svirgts, darbīgs un možs. Par viņa aktuālo līdzsekošanu dzīvei liecina arī viņa pastāvīgās korespondences Latvijai.

Jānis Kalmīte

Vientuļais latviešu gleznotājs

Kādēļ šāds virsraksts? Vai tad latviešu rakstnieks, mūziķis un galu galā katrs viens no mums šodien nav vientuļš? Jā, tas tā ir, un sevišķi jau no mūsu kultūras cilvēki. Bet viņi stāv sardzē par mūsu tautu, par mūsu dvēselēm — vientuļā sardzē, kā jau to kāds no mums teicis.

Bet liekas, ka gleznotājs svešā vidē pavisam speciālu iemeslu dēļ var visdrīzāk zust savai tautai.

Gleznotājs aizvien ir kaut kā tālāk stāvējis no mūsu sabiedrības. Viņš ir strādājis savā darbnīcā, mocījies ap problēmām, kuŗas tikai viņam vienam risināmas, noguris, tad jopojis pa ielām, līdz ieskrējis kādā kabakā, lai pēc atkal viens pats urbtos kādā iecerētā vai nēsātā tēlā, jo, lūk, mums ir bijis tik maz to, kas varētu palīdzēt tieši gleznieciības problēmas risināt; jo gleznas skatīšanai, resp. viņas saprašanai vai uzņemšanai nepieciešams kāds sevišķs kultūras un izglītības līmenis. Tā ir zināma inteligences izlase, ne jau nu kādu skolu beigušie, bet gan īpaši disponētie, tie, kam ārpus ikdienišķā rūp arī māksla.

Reiz gadā un pat retāk gleznotājs kādā izstādē rādījis savus darbus, pie tam ne visus — dažādu iemeslu dēļ Mums aizvien tādas savādas žūrijas komisijas bijušas: lielais to locekļu vairums bijuši gan ļoti cienījami un augstas kvalitātes literāti un zinātnieki, ak, jā, arī politiķi, īpaši Latvijas pēdējo gados, bet pavisam maz ir viņās bijis mākslinieku vai mākslas speciālistu. Mēs nekad neesam varējuši lepoties ar lielu gleznu izstāžu apmeklētāju skaitu.

Izstādēm kādā laikrakstā vai žurnālā sekoja tā saucamā kritika, bet cik daudzas reizes gan tā bijusi pat nožēlojama kā izpratnes ziņā, tā pasniegšanas veidā. Turklāt viens žurnāls rakstīja pavisam pretējo tam, kas bija sacits citā Protams, ka lasītājs, ja viņš pats nebija pietiekoši inteligents gleznieciības lietās, tā ir nedabūja zināt, vai izstādītie darbi slikti vai labi.

Mums vispār ir pavisam maz rakstītāju par gleznieciības lietām. Piemēram frančiem nav neviena žurnāla, nav neviena laikraksta, vispār nav gandrīz neviena izdevuma, kuŗā nerunātu par gleznieciību vai kuŗā nebūtu kāda gleznas reprodukcija Viņi par saviem iemīļotajiem mākslinieki em raksta nepārtraukti. Par daudziem, arī jaunākās paaudzes, sarakstītas vairākas monografijas, izdotas darbu mapes utt.

Mēs nevarējām sava populārā gleznotāja P. viņa monografiju vai viņa darbu mapi izdot. Kāda ļoti ievērojama mūsu tēlnieka monografiju sarakstīja sveštautietis un ne latviešu valodā, un pie tam mūsu pašu brīvajā valstī. Ir jau labi tas. Bet mēs paši un savā valodā to nevarējām.

Nepārsteidz tādēļ nemaz, ja tagad trimdā mēs, paši gleznotāji, neziņām, nerunājot jau nemaz par mūsu sabiedrību, kur kurais šobrīd no mūsu gleznotājiem atrodas un ko viņš dara, kā glezno

Mūsu gleznieciībā tik oriģināls gars ir Kārlis Neilis. Mēs zinām, ka viņš bija Austrijā, bet ko viņš tur dara un vai vairs tur ir, to mēs nezinām.

Un ko dara un kādi jaunumi ir mūsu lielajiem meistariem — Tonem Londonā, Šveicam, Libertam, Vidbergam, Annusam, vecmeistaram Dzenim Amerikā, Cielavam Parīzē, Strunkem Stokholmā? Vai patiešām nevienam vairs nav intereses par mūsu gleznotājiem? Un mūsu gleznieciību? Cik nožēlojami! — Kādā laikrakstā chronikas ziņās izlasām, ka kādam gleznotājam biusi izstāde.

Mūsu literatūrā katrs diletants un iesācējs tiek vērtēts un apstrādāts pat vairākkārt presē. Bija iegājies, ka vismaz gada grāmatās blakām mūsu literatūras pārskatam bija arī pārskats par gleznieciību. Tagad vairs šo pārskatu par gleznieciību viņās nav. Arī nupat iznākušajā Latviju enciklopēdijas 1. grāmatā par gleznotājiem ir nepilnīgas ziņas.

Citas tautas var lepoties ar lieliskiem gleznu kolekcionāriem. Mums tādu nav gandrīz nemaz. Arī Kultūras fonds vairs negodalgo mūsu gleznotāju darbus.

Taču dabīgi, — ja mūsu pašu sabiedrībai neesam vajadzīgi, viens otrs no mums var viegli zust mūsu tautai. Tie retie, kas paliks, tie tad nu ir tie vientuļi, bet tik ignorētā stāvoklī kādā pašreiz ir latviešu gleznotājs, līdz šim nav nokļuvis nevienas tautas mākslinieks.

Ne jau pārmetumus saku, šo rakstot, tikai konstatējumus. Jo mākslu nevar uzspiest, viņu nevar arī iemācīt mīlēt, tā atklājas izredzētiem (trimdā tādu ir ļoti maz). Tikai daži var ielet šajā dārzā, kuŗā gan ir vientuļīgi, bet labi.

Ceļojuma piezīmes (2)

Pārtrūkušā stāsta fragments

No jūras izkāpj pelēka diena un reizē ar to spirgts vējš Pēc vilcienā pavadītas nakts, no stacijas iznākot, ir tikami pagriezt turp seju — svaigas pūsmas apskalo vaigus. Un bez tam — tā stāvot var pagriezt muguru kādam biedam, kas šai pasaules galā iebraucējam šķiet tuvāks nekā citā Vācijas stūrī. Tur paliek Lineburgas purvi, šis skumjais tirelis, ko bieži pieminēja kāds baltiešu renegats pēc tam, kad bija apmaldīties 20. gadu simteņa mīta labirintos. Tur paliek Stendale, Vitenberga un Brandenburga — vietas, ko priekš gadiem pieciem vēl citēja trešās valsts radiofoni, kad Berlīnei tuvojās smago bumbvežu eskadriļas, likdamas nomukt pazemē arī daudziem latviešu bēgļiem. Un tur paliek pati bijušā galvas pilsēta ar Potsdamu pievārtē — kāda laika un kāda pēclaika simboli. Tā ir vēsture, kas latviešiem līdz šim nolaupījusi 10 gadus dzīves un simtiem tūkstošiem cilvēku. No tās gribas prom un tālāk; vējš no jūras spirdzinādams un vilinādams aicina — it kā labākām dienām, pašai nākotnei pretim.

Tā ir Vācele. Ielu krustojumā pats nemaldīgais instinkts bez taujāšanas liek nojaust pareizo ceļu, un drīzi gājējs iziet cauri mazajai, tirajai Ziemeļvācijas pilsētiņai ar skolnieku bariem, maiznieka ratiem pastnieku uz divriteņa un sevi iegrimušām, klusām vasarnīcām. Un no Vēja aleju nokļūst uz šosejas, kas ved uz DP nometni — divdesmit minūtēs cauri parkam ar lieliem kokiem, papēžiem uz asfalta klaudzot, ceļinieks sasniedz vārtus, aiz kuŗiem kopš dažiem mēnešiem sevas dienas vada latviešu vecie cilvēki.

Nē, ši nav ne apsolītā, ne iecerētā nākotne. Kādi — viņu ir pat daži simti no tiem, kas dzimteni atstādami, glābdamies un cerēdami devās svešumā ar atgriešanās, ar atdzimšanas un augšāmcelšanās viziju prātā — tie tagad dzīves burzmas, likuma burta un liktens nenovidībā atbrunoti, šai vietā klusi kā putni no saules rietu apmetušies vienā baŗiņā un domīgi noraugās laika tecēšanā. Viņi ir pagājušā gadusimteņa bērni, ar piektā gada un pat les kara, ar cita bēgļu laika, ar revolūcijas un brīvības ciņu, ar brīvas valsts laika atmiņām un jūtām prātā un sirdī Nē arī šī ir pagātne. Bet kāda?

Ceļinieks, kas Lieldienu priekšsajūtās ieiet šai mitnē, negribot domā par lielo gredzenu, pa kuŗu rit visas pasaules notikšanas — zvaigžņu ceļi; labības dīgšana un graudi rudenī; un cilvēka mūžs. Viņa gredzens vainagojas tur, kur sācies. Un, liekas, nevienam no visiem trimdniekiem nav tik lielas ilgošanās pēc pašu pagātnes, pēc tās vietas un apstākļiem, laika un laudīm, kur tapis viņu gredzena dzīves sākums, kā šīm latviešu mātēm un tēviem. Pa savas gaišās un tirās mītnes logiem pavasara debesīs lūkodamies, viņi gatavojas Lielās piektdienas svētajam vakarēdienam, saredzēdami aiz tās Augšāmcelšanās lielo spožumu Tā pagātne kļūst par viskarstāk ilgoto nākotni, un Lieldienu nozīme gūst it kā divkāršu jēgu divkāršu ticības spēku — kas dažkārt tālu pārsniedz jaunības un pusmūža skepsi un prāta lietišķību, kļūstot par daudzu vientuļu un vienmuļu dienu vienīgo kodolu un saturu.

Blakus cienījamai senās latviešu sabiedrības dāmai, blakus brīvības ciņu karavīram, blakus nopelniem bagātam darbiniekam te savā nodabā dienišķās tekas min Kurzemes zemnieka atraitne, uz Sibīriju aizvesta strādnieka vientuļa sieva, sirms tēvs, kas palicis gluži viens visā pasaulē. Vēl nometnē mīt citu tautību piederīgie, kam galvas pilnas rūpēm par izceļošanu, vēl klaudz kastes un automašīnas aizved transportu pēc transporta, un diendienā te valda mūžīgas atvadīšanās jūtoņa. Bet tā nenomāc veco ļaužu mītnes iedzīvotājus tik ļoti kā tos, kas dzīves trauksmes pilni steidz sakļert mūža laimi Ceļinieks te sastopas it kā ar pārtrūkuša stāsta fragmentu — daudzu gadu desmitos izaugušas mūsdienu latviskās sadzīves un tikumu tradīcijas te rosīgi turpina risināties te laudis sastopas dievkalpojumā, pie tases tējas dzimšanas dienā, pašu vēlētās komitejas sarīkojumā, un visur ar gadu cienai piederīgo, bieži aizkustinoši delikāto un trauslo grāciju te savstarpējā satiksmē sprēgā latviska gars — noskaidrojies un saglabājies tik tirs, kādu to nekur citur vairs neatrast. Tas ir gabaliņš Latvijas, gabaliņš Latvijas vēstures. Un reizē gabaliņš Eiropas un galu galā - gabaliņš visas cilvēces vēstures.

Dēļ un meitas, kas mēs esam viņiem ko parādā — sveicināsim viņus Lieldienās. Severins Dūms.

Prof. P. Jurevičs

Mūsu pastāvēšanas nosacījums

3. LATVIETĪBAS IDEĀLS

Ja sadursmē ar materiālistigo jauno zemju kultūru jūtam, ka tā dibinās uz gluži kaut kā cita, nekā mūsu līdzšinējā, tad mums jāzina, ka mēs esam nevis pakaļpalikuši, bet mēs esam priekšā — šinīs zemēs tikai patlaban sāk uzaust gaisma, ka viņu līdzšinējie valdošie ideāli paši par sevi bijuši mazvērtīgi, jo viss materiālais var iegūt vērtību tikai, ja tas nāk kādu garīgu uzdevumu kalpībā. Mazvērtības kompleksiem mūsu pusē tātad nav vietas, — mēs drīzāk varam uzlūkot sevi par tālāk tikušiem — līdz kuriem modernie elku pielūdzēji tiks ţikai vēl ar laiku. Mums tātad nav nekādu iemeslu nolaist savus karogus un nav jāatsakās no tā, ko līdz šim pielūdzām — gluži otrādi — mums jāpaliek uzticīgiem mūsu ideālismam.

Tas, protams, vēl nenozīmē, ka mums nebūtu daudz trūkumu un, varbūt, pat visai smagu, un ka nebūtu lietu, kas mums būtu vēl jāmācās. Vērīgi skatoties, nebūtu grūti atrast, ka tepat Vācijā daudzos gadījumos ir sasniegti lielāki garīgās dzīves dziļumi nekā pie mums. Bet virziens, kurā mēs bijām gājuši, — uz cilvēka personības un tās cieņas likšanu augstāk par citām lietām — ir bijis īstas kultūras virziens, un mums par sevi nav jākaunās.

Bet par cik cilvēka garīgā dzīve ir visaugstākais, par tik arī mūsu saistības ar mūsu tautu ir augsta un svēta lieta. Tās ir mūsu garīgās dzīves priekšnosacījums, jo garīgā dzīve ir dzīve saistībās, attiecībās, savstarpējos ierosinājumos un izrisinājumos ar tuviem cilvēkiem, un tādi palaikam ir tie, kuru dvēselēs dziļākas saprašanās iespēju noteikusi piederība pie vienas tautas, un augšana tās garā, kas nes sevī mūžības dvesmu.

Bet tam ir atkal savs priekšnosacījums: jābūt iespējai augt savā tautā, uzņemt tās garu, klausīties tā paudumos un sekot tiem. Tas nozīmē, ka cilvēkam jābūt brīvam. Cilvēks tikai par tik var būt cilvēks, par cik viņš var sekot savai iekšējai balsij, un darīt to, ko tā viņam liek. Tāpēc tas, kas uzaudzis brīvībā un iekšēji pārdzīvojis tās vērtību, nekad vairs nevarēs samierināties arī ar vislabāk atmaksāto verdzību, kad jādzīvo, jārunā, jājūt pēc pavēles vai pēc tā, kas izdevīgi.

Tādā kārtā mūsu latvietības ideāls, kurā ietveras arī šī brīvības ideja, ir ļoti komplicēts veidojums un ar visbagātākām rezonancēm, kurā kā fokusā mums koncentrējas un apvienojas visi augstākie jūtu un domu paudumi, personīgās un pārpersonīgās vērtības. Tā kā savā kodolā tas nekalpo indivīda praktiskiem mērķiem, it sevišķi acumirklīgā trimdas situācijā, tad var teikt, ka tas ierindojas ideālo vērtību kategorijā: tas ir mūsu garīgo slāpju, mūsu dvēseliskās dzīves pilnība, mūsu eksistences dziļuma un reizē plašuma ilgu izpausme. Mūsu latvietība mums šai ziņā ir aptverošais, augstākais ideāls, un tāpēc aizraušanās ar to un padevība tam prasa tās dvēseles spējas, ko sauc par ideālismu: spēju dzīvot jūtu un domu priekšstatos, kas atklājas kā pievilcīgi paši par sevi, neatkarīgi no kādiem materiāliem ieguvumiem.

Bet te aizrādīs, ka arī materiālās vērtības nepieciešamas. Bez šaubām, lai cik būtu dziļas mūsu afektīvās saites ar Latviju un latvietību, ar to vien nepietiek, lai pastāvētu latvieši, vai tas būtu dzimtenē, vai trimdā, bet ir vēl vesela rinda arī citu visai konkrētu nosacījumu, un starp tiem arī materiālo vērtību turēšanas nosacījums. Bet tās ir tādas graša patiesības un tik populāras, ka par tām runāt tiešām nav ne mazākās vajadzības. Turpretim doma, ka, lai latvieši pastāvētu, vajadzīgs arī liels ideālisms, tā ir visai daudziem gauži neparasta, dīvaina un nesaprotama lieta. Tāpēc tad arī pie tās ir vajadzīgs pakavēties, lai attaisnotu mūsu tezi, ka mūsu pastāvēšana tagad ir pilnīgi atkarīga no mūsu ideālisma spējām.

Viss jautājums tagad ir, vai mums ir pietiekami daudz cilvēku ar šādām spējām, un tas tad arī izšķirs mūsu likteni — nevis mājas, veikali vai rūpnīcas Amerikā vai Austrālijā, kas gadījumu vairumā darbosies pretī mūsu kā īpatnējas tautas pastāvēšanai. Nav šaubu, ka daudz šādu cilvēku nebūs, — masas jau bezgala grūtu, briesmu un ciešanu pilnu dzīvi. Bet viņi ir nesamierināmi un upurē sevi ideālam.

Vai trimdā, kur apstākļi nesalīdzināmi vieglāki, arī nevarētu atrasties šādi cilvēki, kas atbilstu partizāniem dzimtenes mežos? Šķiet, ka tādi tomēr ir. Viss atkarāsies no tā, cik to būs, un cik liela būs viņu izturība. Ja latviešiem kā latviešiem nav jāizzūd, tad jāatrodas visur, kur ir viņu pulciņš, kādam, kas nemitīgi atgādinātu mūsu ideālu, kas neļautu iesnausties, pierast, samierināties, izdarīt nodevības; kas ietu no mājas uz māju un klauvētu ne vien pie durvīm, bet arī pie sirdīm.

O. Kampe — Dzirnavas Latvijā

Kādā veidā lai katrs to konkrēti darītu, tas jāatstāj tā izjūtai, taktam, prātam. Izcila un izšķirīga loma te varētu piekrist mūsu mācītājiem, jo tie būs mums vienīgais palikušais kopdzīves institūts, kam būs pienākums un iespēja uzturēt sakarus ar visiem latviešiem ap sevi, tāpat skolotājs, students, jo tiem arī vēl saglabājusies sava organizācija, lai arī cik vaļīgā veidā.

Tiem, kas uzņemtos šādu lomu, nevajadzētu taisīt nekādas kalkulācijas par panākumu paticamību vai nepaticamību. Te ir īstā vietā teiciens: nav vajadzīgas cerības, lai uzsāktu to, kas jāuzsāk, un nav vajadzīgs panākumu, lai to turpinātu. Tieši, ja dara kaut ko bez drošības par panākumiem, panākumus gūst visbiežāk.

palaikam ir materiālistīgas, — bet pietiktu, ja būtu kaut neliela izlase, kas būtu gatava dzīvot mūsu ideālam, — tā tad uzturētu to dzīvu, atgādinātu to citiem un vismaz pa daļai tomēr tos ietekmētu. Tādā veidā, piem., vidus laikos reālizējās kristīgais gars.

Tā arī mums, lai mēs pastāvētu, ir vajadzīgi šādi cilvēki, kas gatavi dzīvot tikai mūsu ideālam, noliekot visu citu otrā vietā. Jābūt kādam skaitam „nesamierināmo" latviešu, „irredentistu", „aktīvistu" —, kas dzīvotu tikai mūsu nacionālai lietai.

Šādi cilvēki mums jau ir Latvijā, — tie ir partizāni mežos, kas dzīvo

Bet ideālismu nevar ne uzspiest, ne iestāstīt, — varbūt vienīgi dažos gadījumos modināt un neļaut apdzist. Latviešu liktenis galu galā viņu pašu rokās: ja tie gribēs — tie būs un pastāvēs. Ja tie nepastāvēs, tad tas būs tāpēc, ka tie to nebūs gribējuši vairāk par visu, bet būs tā gribējuši kaut ko citu, — un tad sekas arī ir jāpieņem. Minoritātei tas dziļi sāpēs, un tās dzīve būs lauzta un sadragāta, bet tai būs tas jāpanes. Ja par kultūrām ir teikts, ka tās rada cilvēkus, kas tām atbilst un par kuŗiem tās ir atbildīgas, tad to pašu var teikt arī par tautām. Likteni nav ko bārt.

Vēsturnieku liktenis Padomju savienībā

Visiem vēl būs atmiņā laikrakstos savā laikā atzīmētā Padomju Latvijas jauno vēsturnieku „grēku sūdzēšana", savu nepareizo pilsonisko uzskatu atsaukšana un skolotāju noliegšana. Līdzīga vēsturnieku tiesāšana sarīkota arī Maskavā un Ļeņingradā 1949. g. pavasarī, bet tā vērsusies nevis pret jauniem nepieredzējušiem padomju pilsoņiem, bet gan pret gadu desmitiem ilgi atzītiem vēsturniekiem, akadēmiķiem un svarīgāko vēstures katedru vadītājiem. Vainīgie ir „saujiņa bezdzimtenes kosmopolītu", kas izplatījuši antipatriotiskus uzskatus, noliegušī boļševiku vadītās lielās krievu tautas lomu Eiropas atbrīvošanā no fašisma un tautas demokratiju nodibināšanā. Šo „nekrietno" uzskatu paudēji ir akadēmiķis J. Mincs un profesori: Rubinšteins, Lurje, Vainšteins, Vipers uc., lielāko tiesu vīri ar nekrieviskiem uzvārdiem. Viņu kritizētāji un tiesātāji turpretim bijuši Grekovs, Udaļcovs, Sidorocs, Hvostovs uc.

Negaidītā kārtā abu apspriežu lēmums iznācis diezgan mērens: izskaust kosmopolītismu, antimarksismu un antiļeņinismu vēstures pētīšanā un mācīšanā, pildīt savu pienākumu pret „mūsu lielo tautu, mūsu partiju un karsti mīļoto biedru Staļinu."

Nepārprotams ir šis komēdijas divējādais nolūks: apmainīt svešautiešus, kas savu stāvokli bija iekaŗojuši boļševisma internacionālisma laikmetā, pret zinātniekiem ar īstu krievu garu, un šiem savukārt piekodināt visur izcelt ne tikai krievu tautas, bet arī boļševiku partijasf lielo lomu. Šī uzdevuma veikšanai, protams, pat mazākais objektīvisms būtu „vēstures zinātnei" kaitīgs.

E. S.

Latviešu ģeologi un ārsti Jaungvinejā

Šinīs dienās uz Jaungvineju dodas latviešu ģeologu pāris Jānis un Irma Rade. Viņi abi strādās savā speciālitātē Jaungvinejas zelta laukos, kas pieder pie bagātākajiem pasaulē. Šeit abiem latviešu ģeologiem ne tikai atvērsies plašas iespējams iepazīties ar modernajiem sasniegumiem zelta meklēšanā un izmantošanā, bet būs arī izdevība piedalīties Jaungvinejas kalnāju ģeoloģiskajā pētniecībā.

Uz Jaungvineju aizbraukuši arī vairāki latviešu ārsti, kas tur jau darbojas savā speciālitātē. Lai gan Jaungvineja atrodas tropu joslā, tomēr salas kalnājos, kur sastop arī lielākās zelta atradnes, klimats eiropiešiem piemērots.

Abi latviešu ģeologi dabūjuši darbu Jaungvinejas zelta firmā pēc ļoti plašas korespondences, ko tie jau Vācijā noorganizējuši ar ievērojamām kalnrūpniecības firmām aizjūrā. — Labs piemērs latviešu uzņēmībai!

H. L.

Latvija

Grāmata par dzimteni. Ed. Tomāss. 88 lpp. P. Mantnieka apgāds 1950. g.

Jaukajai Ceļa maize lasāmgrāmatai pievienojusies otra Ed. Tomāsa Latvija, kas līdzīgi pirmajai būtu obligāti liekama trimdinieku ceļa somā, jo sevišķi ģimenēm.

Tā ir grāmata par dzimteni — tās ģeografisko stāvokli, zemi, dabu un tautu.

Gala vārdā pats autors saka: „Tādas skolas, kādas bija līdz šim, vairs nebūs." Un konstatē, ka, ja gribēsim ko latviski iemācīt saviem bērniem, tas būs jādara pašiem un tikai varbūt retās vietās to veiks svētdienas skolas skolotāji.

Latvijā tad arī dažkārt sausā ģeografiskā viela padziļināta ar tēlojumiem no literātūras, tautas teikām un patriotisko dzeju. Viss tas, lietpratīgi iekārtots, uzbur jaukas ainas. Piemēram lai minam nodaļu par kalniem ar Jēkabsona neaizmirstamo Birzīm rotāts Gaiziņš, par upēm ar Skalbes Būra Lielupē, par jūrmalu — ar Jaunsudrabiņa un Janševska dzīvīgajiem aprakstiem. Savs uzsvars te arī daudzajām teikām, kas citādi diezin vai bērnam kļūtu pazīstamas, jo taisni šī folkloras nozare, tāpat kā ticējumi trimdā gandrīz vai aizmirsta.

Grāmatas vērtīgumu vēl pavairo kartogrammas, diagrammas un bagātais ilustrātīvais materiāls gan tekstā, gan uz atsevišķām krīta papīra lapām.

Jaunajam izdevumam pievienota arī sīka administrātīvā karte. Tās cena DM 4, uzskatāma zema.

Jānis Sudrabiņš

Voldemārs Dambergs

Lūzums mūsu lirikā

Lūzums mūsu lirikā ir iezīmējies jau agrāk. Jautājums negrozās tikai ap dzejnieču un dzejnieku dzimšanas datiem, bet ap veselu radīšanas sistēmu, uzdevumu un izteiksmes līdzekļu maiņu; un ne tikai ap to, bet ap veselu laikmetu maiņu mūsu rakstniecībā.

Vairākkārt man bijusi izdevība aizrādīt, ka mūsu rakstniecībā patlaban nobeidzas laikmets, ko literātūras vēstures mēdz apzīmēt par klasiķu laikmetu, un viņa vietā stājas nākošais — reālistiski tēlojošais vai, vēl precīzāk definējot, reālistiski tēlojošas prozas laikmets. Nomainās divi posmi, kuŗiem katram sava pilnīgi īpatnēja seja. Šī diference dabīgi radījusi tieksmes pārvērtēt vērtības. Un kā literāriskās diskusijās, tāpat arī presē tās ir izraisījis dzīvu domu izmaiņu. Šo pārrunu kopiespaids — jauno dzejnieču un dzejnieku darbu skarba kritika, kurā viņiem blakus motivētiem jādzird arī nepelnīti pārmetumi. Mēģināsim novilkt dažas vadlīnijas un dot teorētisku šķērsgriezumu.

Vispirms jākonstatē, ka dzejas laikmets mainās ar prozas laikmetu (reālistiski tēlojošās prozas laikmetu). No šī fakta izriet tas, ka klasiķu laikmets dzejā ir stiprāks un varenāks par tēlojošās prozas laikmetu. Pats par sevi saprotams, ka klasiķu laikmetā nav izslēgta proza un tēlojošās prozas laikmetā — dzeja; tikai abu šo laikmetu radīšanas fokusi koncentrējas katrs uz saviem izteiksmes līdzekļiem.

Starpība starp klasiķu un reālistiski tēlojošās prozas laikmeta dzeju ir izteiksmes līdzekļu jeb formas stiprumā.

Salīdzinājumā pēc paņemsim Ed. Virzas Naktsparādes 8 pusrindas:

Par purvu, no kuŗa bēg cilvēks,
un reti tik iemaldās vilks,
Šai naktī liels putenis griežas
Un diezin cik ilgi tas ilgs.
Un vēju un negaisu gari
svelpj, gaudo, un gaudo pat sniegs
Un griežas pa gaisiem un zemi,
Ko skāvušas bailes un miegs.

un astoņas Elzas Ķezberes dzejoļa „Sirds nebīstas vairs" pusrindas no jauniznākušā krājuma Krēslainie spoguļi.

Es kalnā uzkāpju
ik vakaru un rītu,
Lai tālai dzimtenei
turp sveikas aizsūtītu.
Caur miglu palsenu
un tāles zilgiem tvaikiem
Es viņu saskatu
no nākamajiem laikiem

Ja Ed. Virzas pusrindās jūtams maksimāli liels dzejas spēks, kas izteicas varenā patosā, tad Elzas Ķezberes citētās jūtama vienkārša sirsnīga dzimtenes mīlestība. Ed. Virzas dzeja ir suverēna, El. Ķezberei tā ir viņas jūtīgas dzejnieces dvēseles un sirds izpausme, pie kam

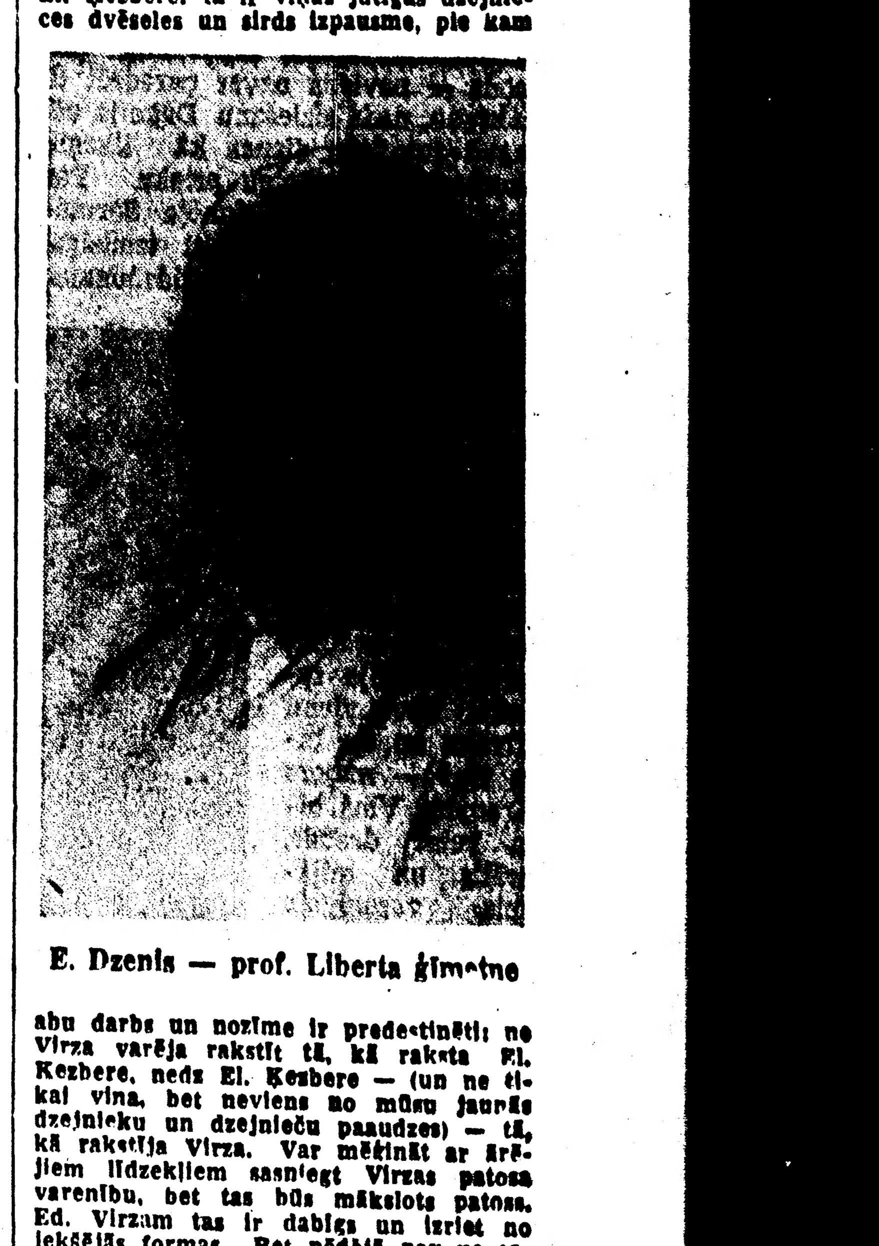

E. Dzenis — prof. Liberta ģīmetne

abu darbs un nozīme ir predestinēti: ne Virza varēja rakstīt tā, kā raksta El. Ķezbere, nedz El. Ķezbere — (un ne tikai viņa, bet neviens no mūsu jaunās dzejnieku un dzejnieču paaudzes) — tā, kā rakstīja Virza. Var mēģināt ar ārējiem līdzekļiem sasniegt Virzas patosa varenību, bet tas būs mākslots patoss. Ed. Virzam tas ir dabīgs un izriet no iekšējās formas. Bet pēdējā nav ne sasniedzama nedz grozāma: viņa ir tāda, kādu to iedvesmes brīdī dzejnieks saņem.

Bet grozāma un līdz perfekcijai attīstāma ir ārējā forma kas ir dzejnieku un dzejnieču meistarības darba lauks. Še tad arī kritika ir pilntiesīga atzīmet iegūto un aizrādīt uz vēlamiem labojumiem. No šīs ārējās formas pilnības vai trūkumiem bieži ir atkarīga dzejas iekšējā vērtība. Še, protams, jāņem vē ā tas, ka ārējā forma nav tikai elementārie pantmērs, atskaņas, cezūras. Kā uz bīstamām zemūdens klintīm jaunai dzejnieču un dzejnieku paaudzei var norādīt uz „patiesīgumu" (pēdiņās), resp. jēdzieniski pareizu vārdu un apzīmējumu meklēšanu, aizmir[illegible] to, ka dzeja nav jēdzienu, bet fo[illegible] valoda. Zinātne un filosofija ir j[illegible] valoda! Tā piemēram, Elzai Ķez[illegible] jēdzieniem, uz pārdzīvojumu jē[illegible]kiem konstutējumiem balstās dzejolis Nāves zīme (50. p.) Rinda.

„Tev nāves zīme pieminekļis celts" jēdzieniski stiprāk izteikta nekā dzejiski, — neredz pašu pieminekli. Šai, no dzejas viedokļa raugoties, negātīvai parādībai par iemeslu, vienkārt, ir reālistiski zinātniska vai prātnieciska pasaules uztvere un, otrkārt, cieša sakarībā ar to pārāk augsto jēdzienu vērtēšanu, kas starp citu izpaužas deklamācijas mācības loģiskajā akcentā. Protams, augšā teiktais nav jāpārprot tajā nozīmē, ka jēdzien dzejā atmetami — tas būtu absurds! Tiem tikai ir jāierāda attiecīga vieta.

Otrā Scilla un Haribda kas draud dzejniekam, ir konkrētības zaudēšana; jāfiksējot dzejas rindās pārdzīvojumi, sajūtas, nojautas, noskaņas, dzejolis nebalstās pats uz saviem pamatiem, bet ir tikai autora dvēseles un gara atspulgs. Kā piemērs šāda veida dzejai ir Elzas Ķezberes dzejoļi Sena smarža un Krīt pāri nakts (60. un 61. l. p.). Še dzejnieces pārdzīvojumi ir cieši saistīti ar noteiktiem piedzīvojumiem kurus nezinot dzejoļi paliek tumši un neskaidri. Ja Aisedora Dunkane savā autobiografiskā grāmatā Mana dzīve raksta: „... mana artistes dzīve un manas domas par mākslu ir attīstījušās it kā ārpus manis un ir izaugušas par patstāvīgu neatkarīgu organismu ...," tad tas attiecināms uz klasiķu dzeju — viņu māksla ir suverēna.

Bet, kā jau aizrādīju, dzejnieku darbs un radīšanas veidi ir predestinēti, atkarīgi no laikmeta, kas viņiem jāpieplida. Un ja mūsu jauno dzejnieču un dzejnieku paaudzei ir veicami citi — jauni uzdevumi, tad viņai nav jāatsakās no tiem par labu uzdevumiem, kurus ir jau veikuši Rainis un Virza! Bet gan ir jāvairas no kļūdām, kas apdraud visus darba darītājus.

Elzas Ķezberes jaunīznākušā dzejoļu grāmata Krēslainie spoguļi pieder šim otram rakstīšanas veidam. Atvērdama savu sirdi un dvēseli un atspoguļodama savas noskaņas, nojautas vīzijas un pārdzīvojumus, dzejniece dāvinājusi latviešu dzejas cienītājiem daudz skaistu un vērtīgu dzejoļu. Viens no skaistākiem Nakts impresijas.

Cik skaidrs un viegls zīmējums, cik dzidras un caurspīdīgas krāsas un pie šķietamā krāsu prieka cik dzejiska grūtsirdība! Tāpat cik smalkjūtīgi attēlots šķiršanās pārdzīvojums dzejolī Par vēlu, un cik krāsu bagāts un plastisks ir dzejolis Atvasara. Tāpat arī sekojošais Čūsku rēta. Skaists, ne tik gleznains, bet rindās ieslēgtu domu veidots un dziļi izjusts ir dzejolis Draugiem. Gluži citā toņu kārtā, bet jauks ir dzejolis Katrīne dusmojas. Ass un dziļš ir īsais trīs rindu pantu veidotais Ar daļu nepietiek.

Šī nelielā formāta labi izdotā Elzas Ķezberes dzejoļu grāmata ieteicama visiem kas mīl dzeju. Elza Ķezbere ir ievirzījusies mūsu jaunās paaudzes dzejnieču pirmajā rindā.

Kāds epilogs

Vakar aizbrauca mani pēdējie draugi. Es paliku viens, viens, viens... Ilgi vēl nespēju nomierināties un staigāju pa ietvi šurp un turp, kur vēl pirms dažām minūtēm bija stāvējis sarkanais emigrantu autobuss. Bija ziedi, dāvanu sainīši, pārsieti rožainām un gaiši zilām lentītēm, laimes vēlējumi, asprātības, smaidi un skūpsti, un arī asaras. Arī asaras.

Sajūta bija tāda, ka jāšķiras ne vien no draugiem, bet jāšķiras no kāda gabala tavas paša miesas, kāda gabala, ko tu sauc par savām mājām, kādas daļas dzimtenes. Pēkšņi tu esi kļuvis nabagāks un vientuļāks, tu esi kļuvis vājāks un neaizsargātāks.

Draugi . . Šim jēdzienam svešumā pavisam cita skaņa un nozīme, ko patiesībā apzināmies tikai izšķirējos brīžos Draugs te ir vairāk nekā draugs. Draugs ir mana māja, mana atpūta, draugs ir mans mierinājums. Viņš ir manas tagadnes spogulis un manas pagātnes atspulgs. Draugs ir tā saite, ar kuŗu esmu piesaistīts kopībai

Un nu viņa vairs nav. Dažs teiktu, tas ir liktenis, ja likteni varētu pieņemt arī kā netaisnību.

Es atceros pirmos gadus, kad tapa mūsu lielā latviešu nometne. Kā radās jaunas saites un saistības, kā nostiprinājās vecās. Kas vēl šeit ieradīsies? Ā, tas un tas. Tagad mēs jautājam: vai arī tas jau prom? . . . Toreiz mēs centāmies savākt visus draugus ap sevi, un ar paziņām, ar kuŗiem dzimtenē nebijām gadiem redzējušies, sastapāmies vienā nometnē.

Un tad bija tāds vakars, daudzi daudzi vakari, kad sēdējām visi kopā un pārspriedām to, kas bijis un kas būs. Uz galda smaržoja pašu cepta maize, tāda, kādu to mājās cepām, krūze kafijas vai glāze vīna, un mēs runājām un runājām. Un bija labi. Brīnums, cik pēkšņi kļuva viegli Mēs runājām par mūsu bēdām, bet mēs nekļuvām bēdīgāki, mēs runājām par mūsu nabadzību, bet jutāmies bagātāki, mēs runājām par šķiršanos, bet domājām par atkalredzēšanos.

Un nu viņu vairs nav, ne draugu, ne to stundu.

Tagad viņi ir Austrālijā, Amerikā, Kanadā, Anglijā, Jaunzēlandē. Vēl pirmās vēstules: mēs esam beidzot šeit — jaunajā krastā! — Un no daudzajiem tās ir arī pēdējās un viss.

Sarkanais autobuss aizveda emigrantus. Es esmu palicis viens. Man ir sajūta kā zivij dīķī, kuŗā pamazām nolaiž ūdeni . . .

Ika

Atkal dabūjama latviešu

GRĀMATU GRĀMATA

brāļu Kaudzīšu

Mernieku laiki

nesaīsināts izdevums ar **Edv. Brencēna 56 oriģinālilustrācijām uz krīta papīra.**

Cena audekla sējumā DM 15.—.

Atkalpārdevējiem parastā atlaide. Grāmatu izsūtām tikai pret samaksu vai pilnā pēcmaksā.

LCK apgāds LATVIJA
Esslingen/N., Breite Str 6.
Germany.

PĒTERIS AIGARS

VĒRŠU PAJŪGS

Ernas Geistautes viņete un zīmējumi

(1. turpinājums.)

Kopš tā vakara Volfgangs zvanīja Dagnijai katru dienu darba vietā. Aicināja izbraukumos uz jūrmalu, Siguldu, Koknesi. Kad vien Dagnijā vēlējās, pelēkā mašīna bija viņas rīcībā.

Jūtu pirmais alkainais paisums, pusnomoda sapnis, sapņainais nomods — neviens nevar paredzēt tā nākšanu, nedz aiziešanu Dagnija vēl tagad juta tās dienas kā tīksmu skurbumu, kā sāpīgu prieku. Par spīti ieročiem, kas dunēja Sarmātijas plašumos, par spīti izmisīgai neziņai, kura žņaudza rīdziniekus, viņa varēja staigāt paceltu galvu. Viņu dievināja, viņu apbēra dāvanām un rotas lietām. Sievietes sirds ir kā tuksnesis, jo vairāk dzer, jo vairāk slāpst. Mīlas un glāstu nekad nevar būt gana. Dagnija redzēja tikai vienu cilvēku un tas bija viņš — majors Kramers. Viņš bija reizē draugs, brālis un mīļākais, varonīgais bruņinieks un padevīgais pažs...

Pamazām viņu attiecības izveidojās tik tālu, ka Volfgangs Dagnijas vecākiem ļāva noprast: viņš būtu ar mieru Dagniju bildināt Māte pamāja ar galvu un nopūtās, tēvs klusēja, bet Volfganga cigāri un konjaks salauza pēdējo sievastēva pretestību. Dagniju varēja uzlūkot kā saderētu līgavu.

Darba biedrenes ar skaudību vēroja Dagnijas romānu, dažas sēja baumas, ka Volfgangs Kramers tikai tādēļ draudzējoties ar latviešu ierēdni, lai ieietu latviešu sabiedrībā, lai uzzinātu tās domas. Dagniju tenkas sāpināja, bet viņa nespēja tām saskatīt ne mazāko pierādījumu. Volfgangs arvien bija sabiedrisks un laipns, bet ka viņš tīšu prātu dibinātu, ko latvieši domā, nē, to viņa nevarēja saprast. Vismaz viņu — savu līgavu viņš nekad necentās iztaujāt. Viņi vispār divatā nekad nerunāja par politiku un karu, bet par savu nākotni. Dagnijai pat likās, ka šis atklātais cilvēks nemaz neprot izlikties. Protams, viņa daudz ko nezināja par Volfganga gaitām, viņš kādreiz nedēļām pazuda no Rīgas. Pēc tam atkal bija laipns un priecīgs, tikai teica atvainodamies: „Tāds ir karš, pienākumi".

1943. gada pavasarī Volfgangu Krameru pēkšņi pārcēla uz Minsku. Lai Dagnijai nebūtu rūpju, viņš atstāja lielāku naudas summu, nosolījās rakstīt un vēlākais pēc pāris mēnešiem atgriezties. Marta vējā noplīvoja divi mutautiņi, auto aizskrēja, — labais pelēkais auto, kas Dagnijai bija sagādājis tik daudz tīkamu stundu.

Pagāja nedēļas, pagāja divi, trīs mēneši, bet majors nerakstīja. Dagnija rakstīja uz atstāto adresi, bet vēstules nāca atpakaļ, vienībā šāda majora neesot. Dagnija jutās kļuvusi māte, viņa mocījās neziņā un šaubās, bet visu laiku Volfgangu aizbildināja, varbūt svarīgu militāru iemeslu dēļ viņš nevar rakstīt. Pagāja vēl daži mēneši. Ierēdnes seja kļuva bālāka, acis bieži bija saraudātas. Vecāku mājā, viņai nebija miera. Arī darbā viņu uzlūkoja ar nicināšanu. Tā iznāca, ka Dagnijai vienai vajadzēja dalīties mātes priekos un rūpēs. Viņa pamazām samierinājās ar likteni, varbūt majors kritis, varbūt smagi ievainots. To visu vajadzēja jau laikus apsvērt.

Sirdi tomēr kremta slepenas šaubas, kas jo dienas guva asāku izpausmi. Viņa sāka pārmest Volfgangam Krameram. Ja būtu gribējis, varētu kaut reizi atrakstīt. Vismaz pa ceļam nosūtīt sveicienus. Vai tiešām viņš gājis bojā pirmajā braucienā partizāniem uzspridzinot ešalonu? Ir grūti sievietei tiesāt savu bērna tēvu. Vēl pēc gada viņa ticēja, ka kādā dienā Volfgangs parādīsies Rīgā un viss būs atkal labi. Šī ticība nepiepildījās Viņai cits neatlika, kā paklausīt evakuācijas pavēlei un doties uz Vāciju. Vecāki negribēja šķirties no iedzīves, brāļi bija iesaukti.

Vācijā viņa visādi izmēģinājās iegūt ziņas par Volfganga Kramera likteni, bet virsnieks bija kā akacī iegrimis. Latviešu sievietei nenāca prātā, ka vācu policijas iestādes, kur darbojās majors, varēja sveštautietei arī nesniegt ziņas par savu darbinieku. Mazā pilsētiņā Vidusvācijā Dagnija pavadīja 1944./45. g. ziemu. Pus dienu bija jāstrādā vietējā slimnīcā kā kopējai. Pa to laiku mazo Jāni uzraudzīja vācu māsa, vecāka labsirdīga sieviete, kam bija uzticēti slimnīcas darbinieku bērni.

Šajā pilsētiņā Dagnija arī sagaidīja amerikāņu tankus. Brūkošā Lielvācijas vara aizbēra krāsmatām visas pēdas uz pagātni.

Nonākot nometnē saskārsmē ar tautiešiem, Dagnija raudzījās nākotnei acīs bez ilūzijām. Viņa mācījās valodas, mācījās šuvējas amatu, lai varētu eksistēt. Kad pienāca pirmā ziņa no tēvoča Kanadā, sirds kļuva mierīgāka, bija atrasts vismaz cilvēks, pie kura drīkstētu griezties.

Meklējot labākas apmešanās iespējas, Dagnija bija saklaušinājusi mītni šajā ciemā. Viņai derdzās barakās pavadītie gadi, kur cilvēki saspiesti cits pie cita, kur otra dvēsele ikdienas top pētīta iekārīgām acīm. Nekas tā neatsvešina ļaudis kā nenozīmīgi starpgadījumi. Nepieredzēta skaudība un mēlnesība tur aptumšoja draudzību un tuvākās radniecības jūtas. Cilvēks, kas bija zaudējis ceļā divas somas, nevarēja piedot otram, kurš bija zaudējis tikai vienu. Katram gribējās, lai viņu godina, lai piemin esošus un neesošus titulus. Šī nerru un leļļu spēle Dagnijai bija apriebusies.

Dagnija atkal pacēla ģīmetni. Kādēļ vajadzēja to uzlūkot, kādēļ noraut priekškaru pagātnei, kura jau likās pagaisusi miglā? Domas vairs nevarēja apstādināt, tās šaudījās, kā no sprosta izkļuvis putns, bezmērķīgi pa kreisi un pa labi. Bija skaidrs, ka majoram kaut kāds sakars ar šīs mājas ģimeni.

„Mamm, Tu kavējies," puisēns ienāca atpakaļ. „Tu gribēji iet laukā, tur mazas vistiņas. Māmiņ, tu nāksi . . . Tā fotogrāfija nav noputējusi, kādēļ tu slauki ar kabatas drānu?"

Bērns bija ievērojis vairāk nekā vajadzēja. Dagnija patiešām centās ar kabatas drānu nospodrināt stiklu, lai tas skaidrāki atklātu pazudušo seju.

„Labi, dēls, iesim," viņa piecēlās, pakāra ģīmetni vecā vietā un, paņēmusi puisēnu pie rokas, cauri tumšam gaitenim, kas dvesmoja pēc pelējuma un cepešu smaržas, izgāja pagalmā.

Te bija ko vērot: varenās kūtis, lielas kā Latvijas muižās, plašs pagalms, kur neredzēja tradicionālo vācu sētas mēslu bedri. Pašķorē sabrauktas lauksaimniecības mašīnas, tālāk dārzā ziedošās ābeles un aiz tām labības zelmeņi laukos. Vēja pūsmas šūpoja ābeļu zarus un gaisā novirmoja ziedlapu vērpetes. Pagalmā neviena cilvēka, tikai kūtīs māva govis, kas šeit bija mūžīgas cietumnieces.

Dagnija devās pa kaltiem akmeņiem klāto ceļu tīrumu plašumā. Viņai gribējās dabas svaiguma, zāles zaļuma un vēja draiskulības.

Mazais dēlēns iebrida grāvī, plūca dzeltenās pienenes un nesa tās mātei. Viņš kaut ko taujāja, bet Dagnija nedzirdēja dēla vārdus. Viņa nevarēja atraisīties no domas, ka var rasties izdevība atkal sastapt majoru Volfgangu Krameru. Pretī drāzās motociklets, viņa pavirzījās pie malas un nesteigdamās gāja, kur palejā vīdēja nākošā ciema sarkanie kārniņu jumti. Pretim lēnu soli tuvojās vēršu pajūgs. Brūni baltie vilcēji soļoja tik lēni un apdomīgi — šķiet viņiem būtu katram solim jāatrod vieta starp dzelkšņiem un akmeņiem. Divjūga ratos bija milzīga skārda vircas muca un uz tās sēdēja saknupis zemnieks uz acīm dziļi uzrāvis kādreizējo karavīra cepuri. Vēršu vienaldzīgā gaita ieinteresēja Dagniju. Viņai patika šo dzīvnieku laiskums, te bija kaut kas no filozofiskā miera, kas trūka 20. g. s. cilvēkiem.

Kad Dagnija atradās pretim pajūgam, braucējs skaļi nokliukšķināja pātagu, un Dagnijas skats ar viņa skatu sastapās. Jaunai sievietei bija tāda sajūta, it kā viņu pārsteigtu spēja lietus gāze. Viņa gribēja iekliegties, bet trūka spēka. Tur augšā uz mucas sēdēja majors Volfgangs Kramers, tērpies nodriskātās zemnieku drēbēs. Viņš raudzījās uz viņu trulu skatu, trulu un vienaldzīgu, kāds bija vēršiem. Viņš vēlreiz nopliukšķināja pātagu, atbīdīja cepuri uz pakaušu un aizbrauca. Dagnija gribēja skriet, saukt, tvert viņu pie rokas, bet likās, ka redzējusi sapni. Šis cilvēks taču nevarēja būt viņas aizrautības iegansts. Vācu zemnieks nevarēja būt iznesīgais un vēlīgais majors. Bet tomēr, — tur ģīmetne istabā un šeit vienaldzīgais vēršu pajūga braucējs, — te bija kāda sakarība.

Jaunā sieviete stāvēja zem ziedošām ābelēm uz ceļa un raudzījās, kā pajūgs attālinājās un tad iegriežas pagalmā, no kura viņa bija iznākusi. Dagnija atskurba, Volfganga noslēpums tagad likās satriecoši vienkāršs: sievietes svētā vientiesībā. Viņš sveiks un vesels, bet nevēlās vairs pazīt. Cita izskaidrojuma nebija. Nevar būt, ka esmu tā pārvērtusies, ka mani nepazītu cilvēks, kas kādreiz teicās mani dievinām, domāja viņa. Dagnija apgriezās, aiz paraduma paņēma dēlu pie rokas un turpināja ceļu. Pavasara plaukums, debesu zilums un ciruļu dziedāšana gaisā izlikās nekam nevajadzīgas lietas. Nekad vēl savā mūžā viņa nebija jutusies tik pazemota un atstumta. Visu laiku, kamēr Volfgangs bija zudis, sirdī tvērās cerība, varbūt tomēr viņš atgriezīsies. Tagad viņa zināja — tas nekad nenotiks. Dagnijas acis kļuva valgas, viņa gāja kā mēnessērdziga, nejūtot zemi zem kājām.

(Turpinājums sekos)

MĀKSLU PROPAGANDĒ ĒSTUVĒS

Zviedru Kooperatoren atzīmē, ka Gēteborgā Aveny patērētāju restorānā kopš vairākiem gadiem rīko mākslas izstādes, kas guvušas publikas piekrišanu. Ieturot brokastis, pusdienas vai vakariņojot kopā ar paziņām, apmeklētāji var mierīgi aplūkot pie sienām eļļas gleznas, pasteļus un grafikas.

Četri gadi aiz dzelzs priekškara

POMERĀNIJAS ZĀĢĒTAVĀ — GODKĀRĪGAIS MEŽSARGS — KRIEVU IENĀKŠANA

Nav daudz to cilvēku, kam laimējies izbēgt komūnisma terroram un nokļūt brīvajā pasaulē. Viens no tādiem ir mūsu rakstu sērijas autors, kura piedzīvojumus sākam iespiest šai laikraksta numurā. Viņu pārsteidza sarkanarmija Pomerānijā. Četrus gadus tas pavadīja aiz dzelzs priekškara, katru dienu drebēdams par savu dzīvību un baidīdamies, ka viņu kā latvieti nedeportē uz Latviju, vai, pareizāk sakot, uz Sibiriju. Stāstā, ko sākam publicēt, attēlota sarkanarmijas ienākšana Pomerānijā, krievu mežonības un bēgļu liktenis. Autors pēc Vācijas atstāšanas visu laiku nodzīvoja Polijā. Viņš sīki iepazinās ar poļu tautas noskaņojumu, pasīvo pretestību, vēlēšanu komēdiju un katoļu baznīcas cīņu pret komūnismu. Pašaizliedzīgie poļu zemnieki deva patvērumu latviešu bēgļiem, nereti paši riskēdami nokļūt slepenās policijas varā. Autors attēlojis arī poļu partizānu darbību, parādī kādā Polijas-Vācijas pierobežas pilsētā un komūnistu dižvīru sodīšanu. Caur UB cietumiem, koncentrācijas nometni un Berlīni viņš atkal izkļuva brīvībā.

1944. gada oktobra sākumā Rīgas ielās notika cilvēku medības. Mani saķēra 6. oktobrī Matīsa ielā un kopā ar daudziem citiem iedzina kāda nama pagrabā. Ķēreju komanda, bruņota mašīnpistolēm un suņiem, aizgāja atkal darbā, bet pie mums palika kāds vācu SS virsleitnants ar vairākiem kareivjiem. Viņš pateica: būšot jābrauc uz Vāciju. Ar kuģi no Bolderājas atstājām dzimteni. Līdz krastam mūs pavadīja mašīnpistolēm bruņojušies žandarmi

Jūras ceļojums pēc nesekmīga „Staļina ērgļu" uzlidojuma beidzās Gotenhāfenā. Te liktenim labpatikās likt man sastapties ar savu sievu, kas ar bērniem bija ieradusies dienu iepriekš. Tālāk vilciens aizveda mūs uz Vācijas dienvidiem, kur netālu no Frankfurtes pie Mainas, sākās nometnes dzīve. Ja apstākļi šajā vietā būtu bijuši kaut cik labāki un Pomerānijā nebūtu dzīvojis mans labākais jaunības draugs, ļoti iespējams, ka tagad manā somā būtu tikai parastie latviešu dīpīša piedzīvojumi, un mans draugs vēl šodien būtu dzīvs. Bet liktenim patika kārtot notikumus citādi.

Nedēļas laikā dzīve nometnē bija līdz kaklam. Dzimteni nācās atstāt tukšām kabatām, bet nometnes uzturs bija vairāk nekā liess. Man trūka arī siltu drēbju un segu, bet barakai savukārt vairāku logu rūšu. Vējš skrēja iekšā un ārā. Bez tam nebiju viens. Mana sieva un divi mazi pusbāreņi (sievas pirmās laulības bērni) sastādīja manu ģimeni. Bērni, kā jau bērni, nesaprata, kāpēc vajadzēja salt un ciest izsalkumu, bet sieva dzīvi Vācijā bija iedomājusies kā diezgan patīkamu un interesantu iepazīšanos ar svešām zemēm Latviešu tautai viņa kaunu nedarīja, jo latviete nebija, bet es nožēloju savu „zibenslaulību", jo tā bija viss cits, tikai ne saskanīga. Tāpēc četrus gadus dzīvojot vajāta zaķa dzīvi un vēlāk atrodoties aiz režģiem un dzeloņstieplēm, man nebija jācīnās ar rūgtām bažām — kā klājas manai ģimenei. Tas bija ievērojams atvieglojums nerviem, kam jau tā daudzas reizes nācās izturēt pārliecīgu slodzi.

Izšķiros par nometnes atstāšanu pēc iespējas ātrāk. Mans vienīgais draugs nometnē, dzejnieks Teodors Tomsons, pavadīja mūs līdz stacijai. Atvadoties viņš domīgi teica: „Es nezinu, vai tu dari pareizi. No tās puses taču tuvojas Ivani." Bet tad jau bija par vēlu.

Apstākļus Pomerānijā raksturodams, mans turienes draugs pateica apmēram tā: „Es priecātos, ja tu būtu atbraucis tikai mani apciemot, bet ne uz palikšanu. Esi izdarījis kardinālu kļūdu. Ārzemju strādnieku dzīve Pomerānijā nav viegla. Darba daudz, bet apiešanos vislabāk raksturo tas, ka daudzi šejienes vācieši mūs godā par cūku suņiem. Es rakstīju tev uz Latviju, ka man klājas labi. Brālim rakstīju, ka man klājas ļoti labi. Meloju jums abiem, jo negribēju jūs sāpināt."

Draugam bija taisnība. Pirmo reizi to piedzīvoju jau otrā dienā, apriņķa pilsētas Arnsvaldes darba pārvaldē. Es lūdzu dot man darbu M. ciemā, kur strādāja draugs un bija dažas brīvas vietas kokzāģētavā, bet ierēdnis uzrakstīja darba pavēli uz citu ciemu. Pateicu, ka nebraukšu turp, jo pārcelšanās ar bērniem nav viegla.

„Tad jūs nesaņemsit pārtikas kartītes un nomirsit badā," sminēdams pateica viņš.

„Nenomiršu badā."

„Iesit zagt?"

„Neiešu zagt. Latvieši nav zagļu tauta. Braukšu uz Štetini, kur atrodas ārzemju strādnieku apgabala komiteja. Kad atbraukšu atpakaļ, tad jūs man dosit darbu M. kokzāģētavā."

Man nevajadzēja braukt uz Štetini. Ierēdnis saplēsa jau uzrakstīto darba pavēli un uzrakstīja jaunu. Mana bravūra bija līdzējusi.

Otra sadursme iznāca ar mežsargu, kas bija ļoti godkārīgs un gribēja, lai katrs nevācietis viņu sveicina. Pie tam vīriešiem vajadzēja ne tikai noņemt cepuri, bet arī zemu paklanīties. Vairākus poļus un krievus, kas to nebija pietiekami lokani izdarījuši, viņš piekāva.

Kādu dienu strādāju zāģētavas baļķu laukumā, kad tuvojās mežsargs. Divi poļi un viens ukrainis sveicināja pēc „reglamenta", bet es nekustējos. Ciema „mežu ķēniņš" pienāca pie manis — garš un kalsens, zaļu mednieka „ūtīti" galvā, partijas nozīmi pie krūtīm un spieķi rokā:

„Vai tev nevajag sveicināt?"

„Šoreiz ne. Sveicina tas, kas pienāk!"

Mežsargs pārvērtās vienā acumirklī. „Turi muti, tu, cūku suni!" Drusku atkāpos, jo mežsarga roka ar spieķi nemierīgi sakustējās, tad atcirtu:

„Ja kāds no mums ir cūku suns, tad varbūt jūs tāds esat! Es nē! Es esmu latvietis."

Mežsargs aizgāja, nikni draudēdams, ka parādīšot man. Un parādīja arī.

Sākumā strādāju baļķu laukumā, tuvu pie zāģētavas, kur nebija slikti. Pēc saķeršanās ar mežsargu mani svaidīja no viena darba pie otra. Kur bija sliktāk, tur sūtīja „letti". Kad laiks bija draņķīgs, man vajadzēja strādāt krietni tālu no zāģētavas ēkām, tā ka ne mirkli nevarēju paspurkt zem jumta. Kad laiks bija labs, manī „iebāza" slapjā un smirdošā pagrabā zem zāģu telpas.

Visgrūtākās tomēr bija dienas, kad dzelzceļa stacijā (8 km attālumā) vajadzēja iekraut kokmateriālus vagonos. Šim darbam bija īpaši strādnieki, un agrāk tikai retos gadījumos kādu no kokzāģētavas sūtīja palīgā. Pēc incidenta ar mežsargu kļuvu par pastāvīgu vagonu krāvēju izpalīgu. Darbs stacijā bija daudz smagāks nekā kokzāģētavā. Tas sākās pēcpusdienā, bet turpinājās ne reti līdz vienpadsmitiem naktī. Ciemā atgriezos pēc pusnakts.

Pagāja vēl kāda nedēļa, un tad notikumi sāka mainīties tikpat kā uz ekrāna. Debesis apmācās. Kāda izdomāta iemesla dēļ atlaida mani no darba. Pēc darba pārvaldes pavēles gan pieņēma atkal atpakaļ, bet darbā man uzkrita baļķis uz kājas, un pāris dienas nevarēju strādāt. Tāpēc gribēja izmest no dzīvokļa, kas tai laikā nozīmēja to pašu, ko uz ielas, jo brīvu telpu ciemā vairs nebija. Pomerānijas ceļi un ielas tad jau bija kļuvušas tūkstošiem un atkal tūkstošiem par mājokli. No austrumiem strauji tuvojās boļševiku negaiss. Pie Kreucas un Šneidemīles jau bija pārrauta lielā steigā celtā provizoriskā vācu aizstāvēšanās līnija. Bēgļu straume, lielāko tiesu zemnieki, pa visiem ceļiem plūda uz rietumiem, kaut gan no sarkanarmijas izbēgt tad jau bija par vēlu.

M. ciema vācieši teica, ka nebēgšot, tikai „bauernfīrers" jau bija projām, bet tad naktī uz 8. februāri pazuda arī pārējie. Izrādījās, ka caur ciemu bija braukusi kāda vācu vieglo tanku vienība un tās komandieris stāstījis, ka tur, kur civiliedzīvotāji atrodas lielākā skaitā vienkopus, sarkanarmieši tik zvēriski neapejoties ar tiem. Tikai četri vecāki vīrieši bija palikuši ciemā.

8. februāra rītā aizgāju uz ciemu pie drauga. Kad gāju atpakaļ, redzēju ciemā mierīgi pastaigājamies vairākus vācu karavīrus. Kokzāģētavā turpretī apm. 300 m no ciema, jau sastapu sarkanarmiešus. Bija gan tikai kāda izlūku grupa, trīs kareivji un viena plintniece, bet teica, ka ap pusdienas laiku ciems jau būšot viņu rokās

Visi zāģētavas strādnieki kopējiem spēkiem steidzīgi sākām celt pagalmā patvertni. Zinājām, ka apmēram 4 km attālumā atradās vācu artilerija un sagaidījām, ka, sarkanarmiešiem ienākot, tā ciemu nežēlos. Šī patvertne kļuva gandrīz mums liktenīga. Sarkanarmieši, ap simts vīru un četras plintnieces, kas „varonīgā kaujā" ieņēma neaizstāvēto ciemu, bija tā piedzērušies, ka daži tikko turējās uz kājām. Kāds leitnants gribēja iesviest mūsu patvertnē rokas granātu un būtu to arī izdarījis, ja kāds polis nebūtu to pamanījis.

Vācu artilerija klusēja. Uzbrucēji „izcīnīja kauju" paši savā starpā. Izklīduši ciemā, piedzērušies sarkanarmieši nevēroja, kur rīti, kur vakari un šāva uz visām pusēm. Kad šaušana aprima, tad Staļinam divu „dēlu" trūka.

Nākamajā turpinājumā lasiet:
DZĪRES MĒRA LAIKĀ

ZEME, KUR VISUS LAUKU DARBUS VEIC TIKAI VIRIEŠI

VĒROJUMI BEĻĢIJAS LAUKSAIMNIECĪBĀ

Parasti domā, ka tik industrializētā zemē kā Beļģijā lauksaimniecība ir vāji vai pavisam maz attīstīta. Patiesība tomēr ir pavisam cita. Atceros, ka pirms vairākiem gadiem, eksāmenējoties saimnieciskajā ģeogrāfijā pie doc. Lejassausa, viņš man noprasīja: kurā valstī visvairāk nokuļ kviešu no ha? Izminējos visas ievērojamākās kviešu zemes pasaulē, bet neviena atbilde nebija pareiza. Beidzot docents pateica pats — tā esot Beļģija. Par šo atbildi patiešām biju pārsteigts un, redzēdams manu neticīgo sejas izteiksmi, viņš parādīja man jaunāko lauksaimniecības statistikas grāmatu, kas šo atbildi apstiprināja. Tagad, kad jau esmu nodzīvojis Beļģijā vairākus gadus, un man ir bijusi arī praktiska izdevība tieši iepazīties ar šejienes lauksaimniecību, minētā docenta atbilde ir vairāk nekā apstiprinājusies.

Galvenie Beļģijas lauksaimniecības apgabali, kas dod tirgum visvairāk ražojumu, ir Brabantes un Namiras provinces. Flandrijā un tāpat Beļģijas austrumu apgabalos lauku saimniecības ir sīkas. Lielās ģimenes šeit pašas patērē savas saimniecības ražojumus. Brabantes un Namiras provincēs saimniecību lielums jau ir 25—50 ha un vairāk. Zeme — smilšains māls. Ievērojot vēl caurmērā ļoti siltās ziemas, kviešu sējumus te gluži nekas neapdraud. Ir patīkami vasaras otrā pusē braukt cauri šiem apgabaliem, kas ar kviešu druvu bagātību tik ļoti atgādina mūsu Zemgali. Galvenās šeit audzētās kultūras ir: kvieši, auzas, lini un cukurbietes. Pa retam redz miežus, kartupeļus un dažādus eļļas augus.

Zemi apstrādā ļoti rūpīgi pēc agronomu norādījumiem. Lauki visi meliorēti. Nezāļu laukos neredz. Sakarā ar seklajām kūtīm kūtsmēslu ļoti maz, un to pietiek tikai sakņaugiem. Galvenais mēslojums ir minerālmēsli. Rūpīgā zemes apstrādāšana un bagātīgais mēslojums tad arī dod tādas ražas, ka dažu rudeni pat grūti visu novākt.

Zemes apstrādāšanu, ražas novākšanu un arī darbus sētā veic vismodernākajām mašīnām, kuru dzinēja un vilcējspēks ir elektromotori, traktori un pa daļai arī vēl zirgi. Visu labību pļauj ar kombainiem. Pēc kulšanas salmus un pelavas parasti sadedzina. Lopbarībai salmus nelieto.

Linkopībā Beļģija ieņem ievērojamu vietu visas Eiropas mērogā. Šeit ir saimniecības, kas ar liniem apsēj pat vairāk desmit hektāru lielas platības. Latvijā pēdējā laikā linu audzēšana sāka apsīkt nepietiekamā un dārgā darba spēka dēļ. Ne tā tas ir Beļģijā. Racionālā linu novākšana un apstrādāšana te neprasa vairāk darba kā citas kultūras. Linus noplūc ar mašīnu, novāc sēklas, un stiebrus sakrauj uz lauka kaudzēs, kur tie dažkārt stāv līdz nākamajai vasarai. Tad pie kaudzēm piebrauc linu fabriku automašīnas un linus aizved. Nenotiek ne mērcēšana, ne balināšana — to visu veic fabrikās.

Lielajās graudkopības saimniecībās pastāv arī zināmā mērā lopkopība, bet tā nav šo saimniecību galvenā nozare. Govju parasti ir 12—18, bet liels skaits jaunlopu. Jaunlopu audzēšana šeit ir svarīgs lauksaimnieka ienākumu avots. Latvijā, izņemot zirgus, šis paņēmiens neatmaksājās, jo katrs lauksaimnieks izaudzēja pats savu ganāmpulku. Šeit turpretī jaunlopiem daudz noņēmēju Beļģijas rūpniecības apgabalos, kur starp ogļraktuvēm un fabrikām atrodas pāris ha lielas saimniecības. Govis šeit ieved pat no Holandes. Tādēļ arī labas, jaunas piena govis ir ļoti dārgas — 12.000—18.000 fr.

Cūku audzēšana šeit nav sevišķi izplatīta, lai gan cūku sugas augstvērtīgas. Tam par iemeslu laikam apstāklis, ka beļģi nav lieli cūkgaļas ēdēji, un tā te lētāka par vērša galu. Dažas saimniecības nodarbojas arī ar zirgu audzēšanu, bet jaunu zirgu cenas stipri zemākas par labas piena govs cenu (8.000—10.000 fr.). Jāpiezīmē, ka šeit zirgus un kumeļus uzpērk miesnieki, jo zirga gaļa pieder pie beļģu nacionālajiem ēdieniem.

Beļģu lauksaimnieks nevar sūdzēties par darba spēka trūkumu. Laukstrādnieki „nebēg" uz pilsētām, jo mechanizētais darbs, normētais darba laiks (10—11 st.) un samērā augstās algas saista strādnieku uz laukiem. Sacītais, protams, attiecas tikai uz lielajām saimniecībām.

Vasarā darbs sākas pl. 5 rītā un beidzas pl. 6 vakarā ar vienas stundas pusdienas pārtraukumu. Dienvidu mūsu izpratnē šeit nepazīst. Ir daudz tādu strādnieku, kas saimniecībā nemaz nedzīvo, bet katru rītu ierodas darbā no netālās pilsētiņas, tāpat kā fabrikā. Raksturīgi, ka šeit saimniecībās nav kalponu mūsu izpratnē, bet viss algotais darba spēks ir vīrieši. Tie apkopj lopus, tīra kūtis, slauc govis (pa lielākai daļai ar mašīnu) un izdara visus citus sētas apkopšanas darbus. Istabu tīrīšanu un ēdiena pagatavošanu parasti veic saimniece. Arī pie lauku darbiem, pat viskarstākajā darba laikā, jūs sievieti redzēsit ļoti retos gadījumos.

Laukstrādnieku atalgojums samērā ar nekvalificēta fabrikas strādnieka algu, ir stipri augstāks. Pie visa brīva laukstrādnieks šeit saņem 1800—2400 fr. mēnesī. Pēc vēlēšanās viņš savu algu var saņemt katru nedēļu, tāpat kā fabrikās. Pat kvalificētam pilsētas strādniekam grūti šādu summu mēnesī atlicināt. Ja kāda ģimene var atrast saimniecībā dzīvokli, tad arī sievai iespējams kaut ko piepelnīt klāt, un tādā gadījumā šo cilvēku tīrs ienākums jau būs 3000—3500 fr. mēnesī. Par šo apstākli būtu vērts padomāt tām latviešu ģimenēm, kas gribētu atrast darbu ārpus ogļraktuvēm. Gribu aizrādīt, ka „lēciens" no laukstrādnieka darba uz savu speciālitāti būs vieglāks nekā no raktuvēm.

Beļģijas lauksaimniecība atmaksājas labi, pat ļoti labi. Latvijā bija lauksaimniecības ražojumu pārprodukcija, tādēļ cenas tiem bija zemas. Beļģija turpretī ar saviem lauksaimniecības ražojumiem var apmierināt labi ja ceturto daļu pieprasījuma. Tādēļ arī cenas turas augstu, un valdībai nekādas piemaksas lauksaimniekiem nav jādod. Beļģu lauksaimnieks savu bilanci var nobeigt katru gadu ar ievērojamu atlikumu.

Vēl daži vārdi par beļģu zemnieku sētu īpatnībām. Ļoti raksturīga parādība, ka lauku ciematos nevienam saimniekam nav visi tirumi vienkopus. Ar 1—2 km atstarpi tie atrodas izkaisīti uz visām debess pusēm. Dažreiz, lai sasniegtu savu tirumu, jāšķērso 3—4 citi īpašumi. Tas, protams, stipri apgrūtina tirumu apstrādāšanu, un tādēļ nav jābrīnās par lielajām laucinieku darba orēm. Ar tām vismaz var vienā braucienā vairāk aizvest vai pārvest, un garais brauciens nav tiri veltīgs. Ticamu izskaidrojumu šai neērtajai tirumu izsvaidīšanai man nav bijis iespējams dabūt. Varbūt tas radies mantinieku dēļ vairāku paaudžu secībā.

Salīdzinot ar latviešu zemnieka sētu, Beļģijas sētai jau stipri rūpniecisks raksturs. Mājas pa lielākai daļai atrodas ciematos, gan ne tik saspiestas kā Vācijā un Krievijā. Ēkas celtas kvadrāta veidā ar pagalma vidū neiztrūkstošo mēslu krātuvi un dzelzs vārtiem, kas naktī noslēgti. Augļu koku pie mājām ļoti maz, un par viņu kopšanu neviens nerūpējas, izņemot tās saimniecības, kur arī augļu dārzs ir peļņas avots.

O. Krādziņš

Divi paregojumi piepildījušies, bet trešais?

Hanovera (j). — Kamēr Eiropā un Amerikā cilvēki pēdējos gados arvien biežāk mēdz jautāt: vai būs vēl trešais pasaules karš? — tikmēr Āzijā plašas iedzīvotāju masas par jauna kara tuvošanos pilnīgi pārliecinātas un jautā vienīgi: kad šis karš sāksies? Pēc šejienes vācu laikrakstu ziņām minētā pārliecība sevišķi izplatīta budistu vidū. Tā balstās ne tik daudz uz loģikas apsvērumiem, bet gan uz kādu Tibetas mūku paregojumu 1948. gadā, kas tālos Āzijas apgabalos atradis dzirdīgas ausis un ticīgus prātus.

Augstu Tibetas kalnos atrodas slavenais klosteris Nechnunga — kaut kas līdzīgs sengrieķu Delfiem. Šīs Himalaju zemes valdnieks — „uzvaras dimants" dalailama — nespēr nevienu svarīgu soli, iepriekš neprasīdams Nechnungas gudro padomu. „Tibeta pazaudēs savu neatkarību, ja neticīgo plūdi netiks apturēti," — tā sākās Nechnungas mūku paregojums priekš 2 gadiem, aicinot zemi bruņoties aizstāvēšanās cīņai. Orākula turpinājumā paziņots, ka Tibetai, kas pašu spēkiem uzbrucēju apturēt nespēj, nākšot palīgā dievi un Austrumāzijā notikšot dziļas pārmaiņas visā pasaules politikā.

Tūliņ pēc šī paregojuma Tibetas dalailama lika noslēgt zemes robežas. Interesanti atzīmēt, ka šajā gadsimtenī Nechnungas gudrie līdzīgu paregojumu izteikuši jau divas reizes, pie kam abos gadījumos sekojusi robežu noslēgšana. Pirmais paregojums notika 1912. g. — divus gadus priekš pirmā pasaules kara sākuma. Otrs — 1937. g., atkal tieši divus gadus priekš lielā pasaules konflikta sākuma. Uz analoģijas pamata tagad miljoniem āziātu tic, ka šogad jāsākas trešajam pasaules karam.

Kur politiskie bēgļi paliek Berlīnē

„KATRS LATVIETIS IR KOMŪNISTU APDRAUDĒTS," SAKA AUGSTS IEREDNIS KUNO FIŠERA IELĀ

Berlīnē ir kāda maza ielīņa, kas pēdējos pēckara gados kļuvusi par vienu no vispazīstamākajām. Tā ir Kuno Fišera iela. Rietumu sektorā var droši prasīt katram policistam, kur tā atrodas un kā turp nokļūt, austrumu sektorā turpretim to darīt ir bīstami. Kuno Fišera ielā atrodas rietumu maģistrāta politisko bēgļu kontroles un aprūpes daļa. Padomju varas licencētie laikraksti sauc šo iestādi gan par ārzemnieku leģionāru vervēšanas centru, gan fašistu „glābšanas laivu". Šī lamāšana, tāpat kā Staļina un komūnisma arvien skaļāka slavēšana, nespēj apturēt uz Berlīnes rietumu sektoru plūstošo bēgļu straumi. Protams, ne katram izdodas tikt cauri pēdējā laikā gandrīz pieckāršotam tautas policijas kontrolposteņu tīklam austrumu joslas vilcienos, uz ceļiem un austrumu sektorā.

Kuno Fišera ielā katram bēglim vajag pierādīt, ka tas ir austrumu terrora režīma apdraudēts, bet ne katram tas iespējams. Daudz ir tādu, kas pametuši visu un, kailu dzīvību glābjot, nav varējuši pat no tuviniekiem atvadīties, par pierādījumu sagādāšanu nemaz nerunājot. Dažiem tic. dažiem netic. Pēdējo ceļš ved uz cīņas grupu pret necilvēcību.

Kad cīņas grupa drīz pēc nodibināšanas īsā laikā kļuva plaši pazīstama austrumu joslā un tās bezkompromisa cīņa ar komūnismu rada piekrišanu un atsaucību turienes iedzīvotājos, daudzi politiskie bēgļi griezās pie tās ar lūgumu pēc palīdzības. Tādu lūdzēju skaitam pastāvīgi pieaugot, pagājušā gada februārī cīņas grupā sāka darboties padomdošanas daļa politisko bēgļu jautājumos. Zinot, ka tās rīcībā ir ļoti plašs materiālu krājums par MVD, tautas policijas un SED varas metodēm un politiskās drošības apstākļiem gandrīz katrā austrumu joslas fabrikā, uzņēmumā, iestādē un organizācijā, visas rietumu sektora policijas un administratīvās iestādes respektē cīņas grupas atzinumus un lēmumus. Ja arī katrā atsevišķā gadījumā nav iespējams konstatēt, ka bēglis patiešām bijis apdraudēts, tad nereti viņa lūgumu piešķirt politiskā bēgļa statusu izšķir pozitīvi.

Dēkaiņiem un kriminālistiem visai reti izdodas iegūt politisko bēgļu „mandātu". Par spiegiem runājot, jāsaka: uz Berlīnes rietumu sektoru tiem ceļš nav aizsprostots, bet Kuno Fišera ielas iestāde un cīņas grupa visiem spēkiem pūlas, lai tie neiekļūtu Berlīnes politisko bēgļu nometnēs. Austrumu sektora varas iestādes ļoti interesējas par politisko bēgļu nometņu iemītniekiem. Par katru šo iestāžu rokās nodotu bēgli nodevēji saņem „asins naudu". No izdevīgām vietām bēglus fotografē ar teleobjektīvu aparātiem un cenšas izspiegot viņu vārdus, tautību un citas ziņas. Pastaigas gājiens uz austrumu sektoru katram politiskajam bēglim saistīts ar vislielāko risku. Pārgalvīgu gājēju netrūkst, bet netrūkst arī tādu, kas pazūd bez vēsts.

Caur dzelzs aizkaru „izlidušiem" ārzemniekiem nav jāiztur tik stingra pārbaude kā vāciešiem. Raksturīgi šajā ziņā ir vārdi, ko man teica kāds augstāks Kuno Fišera ielas darbinieks, kam nebiju iesniedzis rakstisku paskaidrojumu, kāpēc esmu atstājis austrumus. „Man pietiek ar to, ka es tagad zinu, kas jūs esat. Katrs latvietis ir komūnistu apdraudēts." Apmēram tādu pašu mērauklu pielieto arī no Padomju savienības satelītu valstīm atbēgušiem laudīm, politisko bēgļu statusu piešķirot. Cīņas grupā jāierodas tikai tiem ārzemniekiem, kas bijuši kādā austrumu koncentrācijas nometnē un var sniegt par turieni svarīgas ziņas. Toties nesalīdzināmi grūtāks nekā vāciešu ir ārzemnieku bēgļu ceļš uz Berlīni.

Visvairāk bēgļu nāk no Polijas. Jau pirms robežas sasniegšanas tiem jāpārvar ap 15 kilometru plata t. s. aizliegtā josla kur dienu un naktī staigā sargi. Pašai robežai tikt pāri visgrūtāk. Tur ļoti daudz sargu, dažās vietās pat uz katriem 50 metriem viens dubultpostenis, daudz automatisko ieroču lizdu, sargtorņu ar prožektoriem un vietām arī dzeloņstiepļu žogi. Kad bēglis jau atrodas Oderas viļņos, briesmas vēl nav gaŗām. Kāda pie Katinas noslepkavota poļu majora dēls bēdzis reizē ar trim citiem poļiem. Viņi pamanīti, kad peldējuši jau pār Oderu un tūlīt sākušas spindzēt lodes. Vācijas krastu sasniedzis majora dēls viens, pārējie nošauti. Līdzīgu gadījumu netrūkst, bet, neskatoties uz to, netrūkst arī vīru, kas tomēr riskē, lai nokļūtu rietumos. Tāpēc arī ārzemnieku skaits Berlīnes politisko bēgļu nometnēs pastāvīgi aug.

Rs.

Pasaka un dzīves īstenība

Francijas impresijas

Kurš gan nav kādreiz vēlējies — kaut man būtu tā naudiņa, kas gul jūras dibenā; bet — cik pasakaina šī vēlēšanās, tikpat neiespējama tās piepildīšanās. Tomēr mūsu laikos tas dažkārt mēdz notikt. Francijā, piemēram, labi attapīgu vēlēšanos autorēm reizi gadā katrā lielākā pilsētā rīko sacensības un uzvarētājas kronē par „vienas dienas karalienēm". Šīs vēlēšanās var būt asprātīgas vai itin ikdienišķas, bet — galvenais — tām jābūt vienreizīgām.

Pēdējos gados viena tāda bijusi — visu manu bērnu un bērnu bērnu sapulcināšana, autore 68 g. v. elzasiete, un rezultātā šis pulciņš bijis tieši 68 dvēseles! (Sacensības rīkotāji apgalvo, ka nav šo skaitļu sakrišanu zinājuši). Vai atkal — es vēlētos lidojumu saviem mazajiem dvīnīšiem, kas slimo ar gaŗo klepu! Un raugi — pirmajā izdevīgajā dienā Air-France limuzīns piebrauc pie nabaga mežsarga mājiņas, paņem dvīņus ar māti, aizved uz tuvāko lidlauku un veselas 4 stundas „vizina" pa zilo gaisa okeanu.

Kādas pilsētas sacensībā šogad „karaliene" laimēja veselu nedēļu. Nicā karnevāla laikā, ar ieeju visos sarīkojumos un ar tēriņu taŗos (ja „karaliene" izrādītos precējusies, tad, protams, šie labumi pieejami kopā ar vīru). Kāda jūrnieka sieva vēlējusies būt pastāvīgā kontaktā ar savu vīru un laimējusi amatiera radio raidāmstaciju; citur kāda 18 g. v. bārenīte, vienīgā savu jaunāko brāļu un māsu apgādniece, vēlējusies izglītot savu brāli par inženieri un — skat' — laimējusi šo iespēju ar stipendiju un pansiju kādā mācības iestādē.

Vai nu tas tiši vai netiši, bet līdz šim man zināmos gadījumos šī laime skārusi tieši materiāli ne visai turīgas vai pat īsti mazturīgas ģimenes sievietes, tā ik gadus aplaimojot vairākus simtus ģimeņu ar vērtībām, pie kurām tās citādā ceļā netiktu.

Varētu jautāt, vai t. s. „mazais cilvēks" Francijā vēl var iztikt vai vienīgi dzīvību vilkt? — Sie 5 pēckara gadi Francijā attīstījuši sevišķi īpatus dzīves apstākļus, kas vēl tagad nav normālizējušies, gandrīz varētu teikt, izplatās tālāk. Pagājušā gada beigās beidzot atcēla visus pārtikas ierobežojumus, un tagad katrs var pirkt, ko un cik grib. Prakse rāda, ka pērk gan, bet . . . stipri apdomātos daudzumos. Tam par iemeslu ir nesamērīgas attieksmes strādnieku, biroja darbinieku un ierēdņu ienākumos no vienas un tirgotāju un dažādo starpnieku peļņā no otras puses. Lauksaimnieks par saviem ražojumiem saņem samērā vismazāk. Liela starpība pārtikas cenās ir arī dažādās valsts daļās, ko izmanto starpnieki, kas peļņu bāž savās kabatās.

Ilustrācijai derētu minēt, ka cūkas dzīvsvarā valsts vidienā maksā 15—18 fr. kg, bet austrumu rūpniecības apgabalos cūkas cepeša vai karbonādes gabals — 320—360 fr. kg. Olas, atkarībā no sezonas, ražotājos apgabalos maksā 3—8 fr. gab., rūpniecības apgabalos 10—30 fr. Rūpnīcā kokvilnas audumam cena ir ap 110—120 fr. metrā, bet veikala mazumtirdzniecības cena svārstās starp 280—340 fr., utt. Pēc statistikas redzams, ka, salīdzinājumā ar 1939. g., cenas 1949. g. kāpušas 60-kārt, kamēr algas tai pašā laikā tikai 14-kārtīgi. Tagad strādnieks, ģimenes galva, nevarēdams viens nopelnīt visiem, spiests sūtīt darbā arī vēl citus ģimenes locekļus. Tā nu nav vairs nevienam laika aizbraukt uz lētāko valsts apgabalu iepirkties.

Jāpiemetina, ka strādnieku un ierādņu algu attieksmes ļoti nesamērīgas. Kamēr pirmie 9½ stundās (tagad normālais darba laiks Francijā) tikko nopelna 16.000—20.000 fr., otri par 8 stundu darba dienu saņem 25.000—60.000 fr un vairāk mēnesī. Starpība algās un cenās ir sevišķi liela, tāpēc streiki balstās galvenokārt uz materiālās bazes un savā attīstībā uzrāda mainīgu norisi: vietām atslābst, vietām pieņemas. Vērojams gan, ka vairums strādnieku novērsies no komūnistu vadīto arodbiedrību politiskajām prasībām, bet ieiet kompromisos ar darba devējiem mēreno sociālistisko arodbiedrību vadībā.

Valsts iekšējā stāvoklī stipri ļūtams, ka valdība nevalda, bet tikai pārvalda, un šīs valdības autoritātes trūkumu nu jau piecus gadus, izmanto elementi ar savtīgām interesēm. Laikraksti bieži raksta par milzu korupcijām. Patlaban ziņo par „ģenerāļu afēru", kurā „apgrozījuma summa", pēc parlamentārās izmeklēšanas komisijas datiem, jau sakāpusi līdz 6,5 milj. fr. un personu skaits no 3 uz 40. Nesen premjērs Bido ārzemju preses kluba banketā atzīmēja: „. . . mēs ātri un viegli vienojamies grūtos brīžos, bet tikpat ātri saķeļamies labklājības un miera laikos. Mums kopīgi šāvienojas un uzticīgi šāsastrādā. Tas ir mūsu kopējais pienākums, lai atbrīvotos no nastas, kas mūs visus konīgi nospiež."

Francijā, martā.

A. Pārums

Latvieši Kolimas zeltā raktuvēs

Jauna, holandietes E. Liperes sarakstīta grāmata par dzīvi Padomju savienības cietumos un darba nometnēs nesen iznākusi Šveicē. Tā saucas „Vienpadsmit gadi padomju cietumos un nometnēs. Autore aprakstījusi izsūtīto dzīvi Kolimas vergu nometnēs un raktuvēs, kur nokļuvuši arī daudzi latvieši. Kolimas apgabalā, rietumos no Ochotskas jūras, kas pirms divdesmit gadiem bijis tikpat kā neapdzīvots, tagad uzturas ap 300.000 izsūtīto. Vīrieši nodarbināti raktuvēs, bet sievietes ceļu būvēs vai mežu darbos. Dzīves, darba un klimatiskie apstākļi (ziemā līdz — 65 gr.) tur ļoti smagi, uzturs vāļš un mirstība liela MVD, kas šo apgabalu pārvalda, arvien piegādā jaunus darba vergus.

Autore, kas pati kō komūniste nokļuvusi Krievijā, drīz pati zaudējusi uzticību un nosūtīta uz Kolimas raktuvju rajonu. Tur viņa, sniedzot ārstniecisko palīdzību ieslodzītajiem, varējusi apmeklēt daudzus cietumus un nometnes un redzēt visu rūgto īstenību. Pēc laimīgas izkļūšanas no Padomju savienības Lipere vairs nav pat domājusi par komūnismu. Viņa apraksta arī ASV salonboļševika Vollesa apmeklējumu Kolimā, kas vēlāk amerikāņu presē tik ļoti cildināja Krieviju. Holandiete savā grāmatā turpretī raksta tieši par to, ko Volless nav redzējis vai apzināti noklusējis.

Jau 350 jūdžu gaŗais ceļš no Madaganas līdz zemes iekšienei prasījis daudzu tūkstošu cietumnieku dzīvību, tikpat daudz viņu nomociti šachtās un karceros, par ko, protams, Vollesa laipnais uzņēmējs, nometnes komandants Nikišovs viņu nav informējis. Amerikāņa apmeklējuma laikā pat nometņu vārti uz laiku bijuši atvērti, bet ieslodzītajiem rādītas filmas, lai viņi neizklīstu. Tuvējo veikalu logi bijuši preču pārpildīti, taču ne pārdošanai, bet amerikāņa maldināšanai. Vecākie vergu strādnieki, kas savu soda laiku tomēr izcietuši un kļuvuši invalīdi, tikuši no nometnēm arī atlaisti un nometināti kā kolonisti. Jaunākie tomēr kā nepieciešami speciālisti atstāti vergot. 1944/45. g. soda nometnēs nonākuši arī bij. krievu gūstekņi no Vācijas, repatriētie DP un piespiedu kārtā atsūtītie.

E. Kete

IEMĪĻOTĀS GAITĀS
„Zinātņu korifejs" Džo izgudro A un H bumbas.
E. Rirdāna zīm.

Eiropas tautām jārikojas, kamēr vēl nav par vēlu

ASV augstais komisārs sagaida krievu ofensīvu Berlīnē — — Dr. Ādenauers lūdz drošības garantijas Rietumvācijai

Londona (D). — Sabiedroto politika Rietumvācijā, kas saistīta ar Eiropas aizsardzību un drošību, pēdējās nedēļās kļuvusi par vienu no galvenajām problēmām Vašingtonā un Londonā. Vācijas jautājumam sevišķi ievērību veltī amerikāņi. Pēc tam, kad vācu federālās valsts ministru prezidents Dr. Ādenauers trīs intervijās ar INS šefkorespondentu Kingsberiju Smitu ierosināja noorganizēt Rietumvācijas un Francijas saimniecisku ūniju un minēja trīs prasības, pēc kurām Bonna būtu ar mieru iestāties Eiropas apvienībā, amerikāņu augstais komisārs Džons Mekklojs otrdien Londonā deklarēja savu viedokli. Tā kā viņš runāja kā amerikāņu politikas pārstāvis Rietumvācijā, Mekkloja tezes uzskatāmas arī par Vašingtonas oficiālo atbildi

Amerikāņu augstais komisārs teica runu Svētceļnieku apvienībā, ko Londonā nodibināja 1902. gadā, lai veicinātu draudzīgas attieksmes Lielbritānijas un Savienoto valstu starpā. Viņa runa iedalāma trīs daļās — austrumu briesmu attēlojumā, deklarācijā, ka amerikāņi un rietumu sabiedrotie Berlinē paliks un ierosinājumā nekavējoties piesaistīt Vāciju Rietumieropas tautu apvienībai. „Pēc kara beigām mēs cerējām, ka četras sabiedrotās valstis varēs sadarboties, lai sadziedētu kara un tirranijas brūces," teica Mekklojs. „Tomēr gadu no gada Kremlis tikai mēģināja padziļināt plaisu austrumu un rietumu starpā. Vācijā šīs vēlmes pieņēmušas dramatisku formu. Padomju savienības vienīgais mērķis ir arī Vāciju padarīt par savu vasali." Amerikāņu augstais komisārs tālāk norādīja, ka krievi izmanto tās pašas metodes, ko nacionālsociālisti — maršētāju jaunatni, milzīgas masu sapulces, opozicijas apspiešanu un pastāvīgās vajāšanas. Neraugoties uz Maskavas solījumu iznīcināt Vācijas militārismu, austrumu joslas policijas aizsegā krievi atkal atjauno vācu armiju.

„Kremlis vispirms mēģināja reālizēt savus mērķus Berlinē, pūloties pilsētu izmērdēt badā," sacīja Mekklojs. „Šodien Maskava runā par brīvību un ar Austrumvācijas marionešu valdības palīdzību grib dabūt Vācijas galvaspilsētu savās rokās. Bet angļi, amerikāņi un franči vienprātīgi nolēmuši Berlinē palikt." Runas turpinājumā amerikāņu augstais komisārs sīkāk precizēja Savienoto valstu mērķus Vācijā, norādot, ka rietumu sabiedrotie vēlas radīt tādus apstākļus, lai vācieši vairs nekad neapdraudētu savus kaimiņus. Lai to panāktu, Rietumvācijā nodibinātas kontroliestādes, kas rūpējas, lai te būtu patiesa demokratija un lai vairs nevarētu atjaunot vācu kara rūpniecību.

Runas pēdējā daļā Mekklojs vairākkārt uzsvēra, ka austrumu draudu dēļ nepieciešama steidzama Eiropas apvienošana. „Mums visiem skaidri zināms, ka arī Vācijas problēmu nevarēs atrisināt, ja to neieklaus vienotā Eiropā. Vienīgi tādā veidā iespējams ievadīt Vācijas saimnieciskos un garīgos spēkus veselīgā attīstībā," izsaucās Mekklojs. „Vācu federālā valsti ietilpst tikai puse agrākās Vācijas territorijas, bet iedzīvotāji pārsniedz 70 proc. no visas Vācijas cilvēkiem. Bonnas demokratiskajiem spēkiem nav iespējams pašiem tikt galā ar šo jautājumu kompleksu. Tāpēc nepieciešams radīt tādu vācu saimniecību, kas spētu pabarot visus Rietumvācijas iedzīvotājus."

„Rietumeiropas tautām šodien vēl iespējams apvienoties, lai sargātu savu neatkarību. Rīt jau var būt par vēlu. Šodien vācu demokratija atrodas tādā stāvoklī, ka to var ieklaut Eiropas tautu kopigajā saimē. Šodien Savienotās valstis vēl strikti nolēmušas Eiropai palīdzēt. Rīt šī interese var mazināties, ja tā neatradīs atbalstu to tautu vidū, kas šo palīdzību saņem," sacīja Mekklojs.

Londonas un Vašingtonas prese ASV augstā komisāra runu komentē ar lielu uzmanību. Vairāki laikraksti norāda, ka tas ir netiešs Vašingtonas brīdinājums atmest visas līdzšinējās domstarpības un radīt patiesi vienotu Rietumeiropas tautu saimi. Pavisam skaidri šai sakarībā izteicās Itālijas ārlietu ministrs grāfs Sforca. Preses konferencē Romā viņš paskaidroja, ka ASV jau visā drīzumā nostādīs Rietumieropu alternātivas priekšā vai nu nekavējoties apvienoties saimnieciski un politiski, vai arī atsacities no amerikāņu financiālās palīdzības. Sava komentāra beigās Sforca citēja kādu itaļu sakāmvārdu, kas skan: „Kur ir vara, tur ir arī atbildība."

Ka Mekklojs pašreizējo situāciju Vācijā uzskata par nopietnu, liecina tas, ka viņš, uzturēdamies Vašingtonā, pieprasija no kongresa 30 miljonu dolaru, lai reālizētu vācu tautas pārskološanu par īstiem demokratiem. Šo prasību Mekklojs pamatoja ar informāciju, ka krievi nav atteikušies no saviem nodomiem sagrābt visu varu arī Berlīnes sektoros. Ievērojot pašreizējo Padomju savienības spiedienu pret rietumiem, Kremlis noteikti tic, ka viņš savus nodomus varēs arī reālizēt. Oficiālajā paskaidrojumā, kas publicēts šinīs dienās Vašingtonā, tālāk citēts augstā komisāra uzskats, ka amerikāņi pašreiz atrodas kritiskas situā-

Darba pārtraukuma dēļ spiestuvē Lieldienu laikā mūsu laikraksts nākamā nedēļā iznāks ceturtdien 13. un sestdien 15. aprīlī.

cijas priekšā, jo Vācija vēl joprojām ir visas padomju ekspansijas centrā.

Visā šai notikumu kompleksā ieklaujas arī Dr. Ādenauera speciālintervija UP Eiropas lietu vicepreziden tam Bredfordam. Savā privātajā mītnē ministru prezidents amerikāņu žurnālistiem paskaidroja, ka Atlantika pakta nepietiks, lai glābtu Eiropu. Vācu ģenerāļi šauboties, vai ASV aviācija būs spējīga noturēt padomju divizijas pašreizējās robežās. Tālāk Dr. Ādenauers burtiski teica: „Es esmu pārliecināts, ka Amerika neizmanto visus savus spēkus, lai pasargātu Eiropu. Bet vecais kontinents Savienotajām valstīm patiesi nepieciešams." Intervijas beigās vācu federālās valsts ministru prezidents atkārtoti lūdza drošības garantijas, jo Vācijas liktenis būs arī pārējo Eiropas tautu liktenis. Beigās Dr. Ādenauers vēl piebilda, ka viņš uzskata Vinstonu Čerčilu par šolaiku lielāko valstsvīru, kam skaidra politiskā attīstība nākotnē.

Kaušanas Parīzes centrā

Parīze (B). — Trešdien Parīzē un vairākās Francijas ostas pilsētas notika plašas komūnistu demonstrācijas, kuŗās šoreiz galvenokārt piedalījās aģitātoru sakūdītas sievietes. Komūnisti savu taktiku mainījuši arī tai ziņā, ka pašās demonstrācijās barveži nepiedalās, lai nekristu policijas rokās un uz tiem nevarētu attiecināt jaunos ļoti stingros valsts drošības likumus.

Lielākie nemieri notika pašā Parīzes sirdī — Elizejas lauku bulvārī, kur ap 4000 demonstranti mēģināja izdemolēt labā spārna laikraksta Figaro namu. Iemesls uzbrukumam bija slavenā SS virsnieka Skorcenija memuāru iespiešana. No tuvējās Marinjanas kafejnicas pūlis apbruņojās krēsliem, galdiņiem un pudelēm. Policija izsauca stiprus papildspēkus un lietoja asaru gāzi. Ceturtdienas rītā prefektūras apcietinājumā atradās vēl 120 personas, lielo tiesu sievietes. Apcietināto vidū ir arī nesen no izmeklēšanas cietuma atlaistā komūnistu deputāte Kutirjē.

DIVI ANGĻU VIRSNIEKI MEKLĒS PULKVEDI SKORCENIJU

Londona (D). — Pēc tam, kad vairāku valstu policijas pūles atrast agrāko SS pulkvedi Skorceniju izrādījās nesekmīgas, meklēšanas akcijā tagad iesaistījušies divi britu aviācijas virsnieki, ziņo BBC. Viens no viņiem — Stenlijs Moss kara laikā nolaupija vācu ģenerāli Kreipu un pārveda viņu no Krētas salas uz Ziemeļafriku. Otrs — kapteinis Ljuks agrāk strādāja politiskajā ziņu dienestā. Abi virsnieki savus piedzīvojumus solās publicēt Sunday Graphic slejās.

Pašreiz franču laikraksts Figaro, kāds itaļu nedēļas izdevums un vācu žurnāls Quick sācis publicēt Skorcenija memuārus. Šai sakarībā ap 500 franču jauniešu sarīkoja Figaro redakcijas priekšā demonstrācijas, lai protestētu pret „naci slepkavas" dienasgrāmatas iespiešanu. Parīzes policija apcietinājusi 20 jauniešus.

Marsals Vorosilovs un satelītvalstu aizsardzības ministri Budapestā

Budapešta (E). — BBC ziņo, ka Budapeštā ieradušās austrumu bloka vadītājas militārās personas, lai piedalītos Ungārijas atbrīvošanas piektās gada dienas svinībās. Padomju savienību pārstāv marsals Vorošilovs un kominforma ģenerālsekretārs Suslovs. Pārējās satelītvalstis reprezentē vai nu aizsardzības ministri, vai viņu vietnieki. Vācijas delegācijā, ko vada ministru prezidents Grotevols un ārlietu ministrs Dertingers, turpretim nav neviena virsnieka. BBC politiskais komentātors domā, ka Padomju savienības un pārējo satelītu virsnieki Ungārijā nav ieradušies tikai tāpēc, lai noskatītos parādi.

Krievi piedāvā japāņiem Kuriļu salas

Tokija (Jj). — Japānas vaditāji politiķi pašlaik drudžaini steigā apspriež kādu negaiditu Padomju savienības priekšlikumu kas, pēc novērotāju domām var ievērojami saasināt auksto karu Tālajos austrumos Maskavas un Vašingtonas starpā. Krievi piedāvājušies atdot Japānai klinšainās un neauglīgās, bet stratēģiski svarīgās Kuriļu salas, kas stiepjas gandrīz 1000 km garumā no Hokaido līdz Kamčatkai, kā arī palīdzēt parakstīt plašu tirdzniecisko gumu starp Japānu un komūnistisko Ķīnu. Abi šie piedāvājumi atzīstami par Padomju savienības pretamerikāņu kampaņas sastāvdaļu, kuŗas nolūks ir iegūt japāņu tautas simpatijas vēl pirms miera līguma parakstīšanas un reizē paātrināt ASV spēku atvilkšanu no Japānas.

Kuriļu salas līdz ar Dienvidsachalinu Padomju savienībai piešķira Jaltas konference, un pašreizējai krievu „augstsirdībai" neapšaubāmi paredzams liels efekts japāņu nacionālistu aprindās. Ne mazāk svarīgs tomēr ir arī otrs priekšlikums par tirdzniecības līgumu ar sarkano Ķīnu. Tas it īpaši nozīmīgs japāņu tirgotājiem un lielrūpniekiem, kas jau gadiem ilgi cer uz plašā Ķīnas tirgus iekarošanu. Anglu laikraksta Sunday Times komentātors uzsver, ka šķietamo zaudējumu, kāds Padomju savienībai rastos ar abiem pēdējiem priekšlikumiem, bagātīgi atsvērs amerikāņu spēku atvilkšana no Japānas pēc miera līguma parakstīšanas.

Ečesons pret Vācijas apbruņošanu,

BET REINO PRASA VĀCIEŠU PIEDALĪŠANOS AIZSARDZĪBĀ

Vašingtona (C). — Ārlietu ministrs Ečesons trešdienas preses konferencē paziņoja, ka amerikāņu politika atbalstīs Rietumvācijas iesaistīšanu Eiropas padomē, un ka ASV izšķirušās nepieļaut Vācijas atkalapbruņošanu. Toties politiskās aprindās valda pārliecība, ka Londonas konferencē maijā Ečesons prasīs tērauda kontingenta paaugstināšanu Rūras rūpniecībai.

Trešdien Rietumvācijas federācijas kanclers Dr. Ādenauers apspriedās ar Mekkloja vietnieku ģenerāli Heisu un sēru Brajanu Robertsonu. Sarunas notikušas par tērauda rūpniecības un citu vācu uzņēmumu darbības paplašināšanu.

Bijušais Francijas ministru prezidents Reino atklāti deklarēja, ka viņš iestājies par Rietumeiropas armijas izveidošanu un prasa, lai tanī atļautu piedalities arī vāciešiem. Bez vāciešiem nopietna aizsardzības sistēmas radīšana neesot iedomājama.

Berlīnē nodibināts sabiedroto ģenerālštabs

Berlīne (E). — Berlīnes rietumu sektoros nodibināts sabiedroto ģenerālštābs, kuŗā ieiet pārstāvji no amerikāņu, franču un britu militārajām iestādēm, kā arī rietumu policija. Nepieciešamības gadījumā šis ģenerālštābs sāks darbību, paskaidroja amerikāņu sektora komandants ģenerālis Tailors, piebilzdams, ka „nepieciešamība pēc šādas iestādes patiesībā jau sen bijusi." Ģenerālštāba norganizēšanu pasteidzinājusi austrumu joslas komūnistu izturēšanās. Štābā ir četras nodaļas. Sobrid Rietumberlinē ir 9000 policijas vīru un 10.000 okupācijas karaspēka. Jau tagad notikuši vairāki mēģinājumi, lai pārbauditu sadarbības iespēju šo militāro vienību starpā. Ģenerālštāba ricībā bez tam ir amerikāņu tanku vieniba, franču mobilā gvarde un divi britu kājnieku bataljoni. Informētas aprindas Berlinē izsakās, ka ģenerālštābs nodibināts, lai sagatavotos pret eventuālajiem pārsteigumiem, kas varētu notikt komūnistiskās jaunatnes manifestāciju laiku Vasarsvētkos. Šai laikā nedaudz palielināt paredzēts arī okupācijas karaspēku. Bez tam Vasarsvētkos Berlinē gaidāmi visu trīs rietumvalstu augstie komisāri.

Strečija dēl Lielbritānijai negrib uzticēt militārus noslēpumus

AP SENSĀCIONĀLĀ PUBLIKĀCIJA UN ATSAUKUMI VAŠINGTONĀ UN LONDONĀ

Hāga (D). — AP pārstāvis Holandē, atsaucoties uz labi informētām aprindām, publicē ziņu, ka Savienoto valstu militārā vadība nolēmusi vairs neuzticēt Lielbritānijai nekādus noslēpumus. Šī tendence esot bijusi izmanāma arī Atlantika pakta signatārvalstu aizsardzības ministru konferencē, kas šinīs dienās notika Hāgā. AP pārstāvis sakās zināms, ka neuzticību pret Lielbritāniju radījis kara ministrs Strečijs, kuŗam piedēvē simpatijas pret komūnistiem. Vēlāk konference savu lēmumu it kā mainījusi, kad britu aizsardzības ministrs Šinvels apsolījis, ka Strečijs nesaņems informāciju par militārajiem noslēpumiem.

AP publikācija radījusi lielu ievērību kā amerikāņu, tā franču ģenerālštāba aprindās. Kampaņu pret Lielbritānijas kara ministru Strečiju, kā zināms, priekš kāda mēneša uzsāka lorda Biverbruka laikraksti. Vairākās publikācijās kara ministram piedēvēja ciešas attieksmes ar komūnistiem un prasīja, lai viņš atkāpjas no sava posteņa. Premjērs Etlijs toreiz katēgoriski noraidīja apvainojumus pret Strečiju, un tā visa lieta pamazām apklusa. Nule publicētā AP informācija apvainojumus par jaunu uzsildījusi.

Jau otrā dienā to atsauca kā ASV aizsardzības ministrs Džonsons, tā viņa britu kollēga Šinvels. Atgriezies no Hāgas Vašingtonā, Džonsons paskaidroja, ka tā ir britu aizsardzības ministra darīšana, vai tas vēlas informēt Strečiju vai ne. AP pārstāvis tomēr uzzinājis, ka Džonsons atteicies kopā ar Šinvelu publicēt paskaidrojumu attiecībā uz Lielbritānijas kara ministru. New York Times savukārt sakās zināms, ka arī vairāki augsti amerikāņu militāristu vēloties, lai Strečijs atkāpjas.

Londona visus apvainojumus pret Lielbritānijas kara ministru katēgoriski noraida. Kāds valdības pārstāvis presei paskaidroja, ka ārlietu ministrija telefoniski lūgusi AP biroju Hāgā savu informāciju nepublicēt, jo tā nav patiesa. Šo lūgumu amerikāņu preses aģentūra tomēr nav ievērojusi. Atbildot uz visiem atsaukumiem AP publicējusi jaunu paskaidrojumu, no kuŗa izriet, ka informācija par Strečiju iegūta no kāda augsta amerikāņu ierēdņa. AP diplomātiskais korespondents Hāgā un daži amerikāņu žurnālisti britu kara ministra kompleksu un Spānijas iesaistīšanu Rietumeiropas aizsardzībā „apsprieduši ar kādu ASV delegācijas locekli".

Cilvēku dzīvības par cigaretēm

Vinē (V). — Amerikāņu uzraudzības iestādes padarījušas nekaitīgu kādu cilvēku laupītāju un kontrabandistu bandu Austrijā, kas darbojusies tiešā krievu vadībā. Piecpadsmit bandas dalībnieku apcietināti, pārējie slēpjas vai no Austrijas aizbēguši. Bandas galvenais uzdevums bija nolaupīt Austrijas amerikāņu joslā dzīvojošos DP un izdot tos padomju virsniekiem. Kā pretpakalpojumu krievi par katru nolaupīto garantējuši mēnesi ilgu aizsardzību cigaresu kontrabandā no Ungārijas uz Austriju. Šī kontrabanda bandai devusi ap 100 miljonu šiliņu (4 miljonu dolaru) peļņu. Ir zināmi 4 DP nolaupīšanas gadījumi, taču pieņem, ka nolaupīto skaits ir daudz lielāks.

Krievu pulkvežleitnants Karandašovs, kas šīs operācijas vadījis no sava biroja Vinē, izsaukts uz krievu galveno štabu Bādenē pie Vīnes, lai ziņotu par to, kādā ceļā amerikāņiem izdevies apcietināt lielāko daļu bandas dalībnieku. Kapteinis Orlovs un Fuchins, kas personīgi pārraudzījuši cilvēku nolaupīšanu, darbojas arī vēl tagad savos birojos Vinē. AP ziņo no Vīnes, ka pagājušo svētdien amerikāņu un franču militārā policija nošāvusi ilgi meklēto cilvēku nolaupītāju bandas vadītāju Benno Blūmu. Viņš mēģināja izbēgt pa logu no kāda Vīnes nama.

Nacionālistu partizānu aktivitāte Ķīna iet plasumā

Formoza (B). — Formozas galvaspilsētā Taipejā pēcējās dienās, kā ziņo UP korespondents, notikušas svinības, lai atzīmētu pirmo nacionālistu lielāko uzvaru pār komūnistu spēkiem. Ģen. Lijangčings ziņojis Čangkaišekam, ka viņa karaspēks Hainavā pilnigi iznīcinājis 7500 vīru lielu invāzijas karaspēku, kas otrdien izcēlās Hainanas salā.

Taipejā ielas bijušas iluminētas un teiktas daudzas runas, kuŗās pareģota komūnistu sakāve, jo partizānu kustība Ķīnas cietzemē iet plašumā un nacionālisti turpina izcelt katru nakti tūkstošiem jaunu sabotieŗu un partizānu vaditāju. New York Herald Tribune ziņo, ka maršalam Čangkaišekam esot izdevies īsts brīnums — atdzivināt pilnigi pagurušo ķiniešu nacionālistu kaujas garu un no jauna radit reālas cerības, ka agri vai vēlu būs iespējama plaša vēriena ofensiva pret Ķīnas komūnistiem.

4. aprilī pirmo reizi notikušas gaisa kaujas starp komūnistu iznīcinātājiem, kas līdojuši ar jaunākiem krievu Jak tipa lidaparātiem un nacionālistu vecajiem Mustang iznīcinātājiem. Diviem nacionālistu lidotājiem uzbrukuši 5 komūnistu aparāti un abi nacionālistu iznīcinātāji nošauti. Šī gaisa kauja notikusi virs Šanghajas Hangčovas līcī. Pagājušajā nedēļā nacionālistu bumbveši turpināja Hangčovas līdlauka bombardēšanu un atkārtoja uzbrukumus Hongkongai.

KAS ŠAUBĀS PAR STAĻINU, TAS NAV KOMŪNISTS

Parīze (D). — BBC ziņo, ka pēdējā laikā ievērojami sadilušas arī franču komūnistu rindas. Pēc Vācijas kapitulācijas partijā bija viens miljons aktīvo biedru. Tagad viņu skaits samazinājies uz 700 000, kas līdzinājas tikai 6% no visiem Francijas iedzīvotājiem. Partijas aktīvo locekļu straujā samazināšanās apspriesta arī komūnistu gadskārtējā kongresā, kas tikko beidzies kādā Parīzes priekšpilsētā. Vairāk nekā 5 stundu ilgajā runā Moriss Torēzs pieprasīja no saviem biedriem lielāku aktivitāti un paškritiku. Īstam komūnistam nepietiekot vien ar Marksa un Ļeņina rakstu pazīšanu, bet nepieciešama „neierobežota padeviba Staļinam". Kas šauboties par Staļinu, tas nav nekāds komūnists, bet nacionālists. Runas turpinājumā Torēzs pieprasīja uzteikt Maršala plāna un Atlantika pakta līgumu, atzīt Austrumvācijas valdību un pārtraukt visas attieksmes ar Bonnu, atzit Maotsetungu, atzliegt atomieročus un nekavējoties atsaukt karaspēku no Indoķīnas.

AMERIKĀŅU GAISA MANEVRI VĀCIJĀ

Minchene (E). — Šonedēļ Minchenes tuvumā sākās amerikāņu aviācijas manevri, kuŗos piedalās ap 200 iznīcinātāju un karaspēka transporta mašīnu. Starp citu paredzēts kombinēts lidojums no Minchenes uz Dižonu Francijā. Vēlāk karaspēka transporta mašīnas pārvedīs ap 65.000 to „pārtikas līdzekļu" un „nometīs" tos pie Gibelštates 18. kājnieku pulkam. Manevru turpinājumā „kaujas apstākļos" transportlidmašīnas uzņems arī karaspēku un iznīcinātāju aizsardzībā nogādās to uz „fronti".

Atrasta Gēringa sudraba vanna

Minchene (F). — Minchenes raidītājs ziņo, ka pag. nedēļu vācu strādnieki amerikāņu militārās policijas uzraudzībā sākuši meklēt agrākajā Gēringa pilī Veldenšteinā apslēptas mantas. ASV iestādes uzzinājušas, ka 1945. gada janvārī Gērings devis rikojumu izbūvēt zem pils mūriem piecas slēptuves. Vācu laikraksti ziņo, ka līdz šim atrasta Gēringa sudraba vanna, divi vienu metru augsti zelta svečturi un divdesmitpieci sudraba servīzes piederumi, kā arī 130 pudeļu franču šampanieša, konjaka un liķieru. Kādā zelta svečturī iegravēts, ka tas ir Achenas pilsētas dāvana Gēringa meitai

Melntirdzniecība nodarījusi zaudējumus par 1 miljardu marku

Frankfurte (F). — Amerikāņu uzraudzības iestādes ziņo, ka Padomju savienība noorganizējusi un atbalsta kādu melntirgotāju bandu, kuŗas uzdevums ir sagraut Rietumvācijas saimniecību Visi šīs bandas locekļi ir smagi apbruņoti un jau nogalinājuši vairākus vācu muitas ierēdņus. Rietumvācijā slepeni ieved kafiju un cigaretes no Polijas, Čechoslovakijas un citām satelītvalstīm un iegūtās pretvērtības mēģina apmainīt pret vācu tēraudrūpniecības ražojumiem un optiskiem instrumentiem. Pēc amerikāņu uzraudzības iestāžu aplēsēm gada laikā Rietumvācijas saimniecībai nodariti zaudējumi vairāk nekā 1 miljarda marku apmērā.

Galvenie projekti vienotai latviešu organizācijai ASV

Kā jau ziņojām Latvijas 11. marta numurā, kopš pagājušā rudens visos ASV lielākajos centros notiek pārrunas par vienotas latviešu organizācijas radīšanu Savienotajās valstīs.

Pirmo statūtu projektu šādai organizācijai izstrādāja jau pag. g. beigās latviešu sabiedriskie darbinieki Ņujorkā. Šai projektā par organizācijas mērķiem teikts: 1) Latvju nācijas tiesību un interešu aizstāvēšana un saglabāšana. 2) Cīņa pret komūnismu un tā agresiju un subversiju. Cīņa par Latvijas valsts atbrīvošanu no svešu varu okupācijas un komūnistu diktatūras un brīvas demokratiskas Latvijas valsts iekārtas atjaunošanu. 3) Latvijas kultūras vērtību saglabāšana un to jaunrades sekmēšana un atbalstīšana.

Projekts paredz, ka vienotā latviešu organizācija, kas sauktos Latviešu apvienotais fonds Amerikā, ir fizisku personu apvienība un tās dalībnieki ir Savienotajās valstīs dzīvojošie latvieši. Uzbūves formulējumā paredzēta padome ar 30 un valde ar 9 locekļiem. Pēc šī projekta pilsētās un apgabalos domāts dibināt organizācijas pārstāvniecības, bet valdes miteklis būtu Ņujorkā.

Kad Vašingtonas latviešu sabiedrībā sāka debatēt par Ņujorkā izstrādāto projektu, vairākums tam nepievienojās, un Vašingtonas latvieši izstrādāja jaunu projektu, kas mērenāks mērķu formulējumā un stipri atšķirīgs uzbūvē. Vispirms ierosināts cits nosaukums — Amerikas latviešu centrālā apvienība. Runājot par mērķiem, projekts paredz: 1) Darbojoties demokratiskā garā, veicināt še iebraukušo latviešu iekļaušanos šīs zemes dzīvē, atbalstot tās valdības centienus par tautu un individu tiesībām un brīvību. 2) Nodrošināt un izkopt latviešu pilsoniskās, saimnieciskās un reliģiskās tiesības visā pasaulē 3) Sniegt palīdzību trūkumā nonākušiem latviešiem. 4) Saglabāt un izveidot latviešu kultūras vērtības. 5) Atbalstīt latvju tautas centienus brīvas, demokratiskas un neatkarīgas Latvijas republikas atjaunošanai 6) Minēto uzdevumu veikšanai apvienot Savienotajās valstīs dzīvojošos latviešus.

Šis projekts paredz, ka organizācijā par biedriem var būt tiklab fiziskas, kā arī juridiskas personas — Savienotajās valstīs dzīvojošie latvieši un to organizācijas, kā arī personas. kas apņemas veicināt statūtu 2. pantā minētos mērķus. Vienotās organizācijas augstākais pārvaldes organs būtu delegātu kongress, kuŗa locekļus ievēl Amerikas latviešu centrālās apvienības biedri. Ik 100 biedriem tiesības sūtīt vienu delegātu. Nodaļām un dalībniecēm organizācijām tiesības uz vienu delegātu arī tad, ja to biedru skaits ir mazāks par 100, bet ne mazāks par 25.

Par vienotu organizāciju un tās uzdevumiem kādā šim mērķim sasauktā sanāksmē debatējusi plašā Filadelfijas latviešu kolonija. Pieņemta rezolūcija, kas nosaka, ka ASV latviešiem vajadzīga apvienotāja organizācija un ka tās mērķiem jābūt kultūrāliem un nacionāli politiskiem. Bez tam kāda cita rezolūcija paredz, ka jaunprojektētajai organizācijai jāveidojas no jau pastāvošajām organizācijām.

Par ASV centrālo organizāciju runā arī citos ASV štatos. Bieži atskan balsis, ka centrālās organizācijas dibināšana būtu vēl pāragra. Vispirms pabeidzama latviešu organizēšana uz vietām. Tā latviešu biedrības priekšnieks no Minesotas raksta: „Pēc bēdīgajiem trimdas piedzīvojumiem latviešos nav uzticības nevienai organizāciai, un lai šo uzticību iegūtu, ir jārīkojas lēni, jādomā reāli un godīgi, un statūtiem jābūt nepārprotamiem un tādiem, kas pārliecina un attaisno šādas organizācijas radīšanas vajadzību."

Kad sūtna J. Feldmaņa sasauktajā apspriedē 15 aprīlī Vašingtonā pulcēsies latviešu pārstāvji no visiem ASV štatiem, tad arī izšķirsies jaunās organizācijas raksturs. Viens gan liekas skaidrs jau tagad — vienota latvišu organizācija ASV būs, un tās mērķis — strādāt Latvijai un latviešu tautai.

Ev. Freivalds

Kur daudzi latvieši atrod pirmo patvērumu

VĒSTULE REDAKCIJAI NO ASV.

Daudziem latviešu iebraucējiem Bostonā pirmais ceļš ved uz sarkanīgu četrstāvu namu Tremontas un Dortmundas ielas stūrī. Kā viens no pirmajiem tautiešiem pag g. rudenī tur apmetās dubultkvarteta Tēvija priekšnieks Rich. Skujiņš. Viņam sekoja citi dziedoņi. Tagad jau apm. puse šīs mājas iemītnieku ir latvieši. Mājas īpašnieks advokāts Kīfs runā mazliet arī vāciski un noskaņots pret latviešiem labvēligi. Jaunajiem iebraucējiem viņš palīdz sameklēt darbu un dod rekomendācijas. Dažas tautietes pusi īres naudas te nopelna, tīrot nama kāpnes. Šeit var dabūt mēbelētas istabas par 10 dol. nedēļā, ieskaitot radio lietošanu, gāzi un elektrību. Lēti jau tas nav, bet arī citur, kamēr pilsēta vēl sveša, neko labāku atrast nevar. Vēlāk, protams,

Dubultkvarteta Tēvijas vīri kopā ar māc. O. Blūmīti (2. no labās) pie „latviešu nama" Bostonā.

O. Akmentiņa uzņ.

gandrīz visi sameklē nemēbelētu dzīvokli, kas iznāk daudz lētāk un izdevīgāk. Bet pirmie soļi, kā jau minēts, daudziem ved šurp.

Nama 598. kāpnēs dzīvo viens no vecākajiem latviešu trimdas redaktoriem — Jānis Porietis. Viņš vēl arvien ir diezgan kļūmīgā situācijā: braucot ar kuģi pāri okeanam, vētras laikā viņam labā roka ievērta kabīnes durvīs, laužot visu delnu. Uz kuģa gan jau izdarīta steidzama operācija, taču darba spējas nav atgriezušās vēl tagad. Nelielu atbalstu Porietim sniedz galvotājs — kāds igauņu mācītājs. Porieša istabas biedrs ir skatuves meistars E. Ūdris, kas pašlaik strādā par trauku mazgātāju kādā slimnīcā. Vienu stāvu zemāk dzīvo dziedonis un žurnālists Rūd. Valdmanis, bet mana istaba atrodas aiz nākošās sienas.

Šajā namā drīzumā sāks iznākt Bostonas Ziņas, lai turpinātu tālāk sirmā latviešu patriota Sieberga tēva uzsāktās Amerikas Vēstneša tradicijas. Laikraksts Amerikas Vēstnesis bija tas, kas 25 gadus Sav valstīs pauda latvisko garu, rakstīja daudz par Latvijas valsts nodibināšanos un latviešu tautas brīvības cīņām.

Katru svētdienu pie sarkanīgā nama piestāj arī Amerikas latviešu tautiskās savienības prezidenta Osv. Blūmīša paša vadītā sešvietīgā automašina, lai aizvestu Tēvijas dziedoņus un kādu runātāju uz WIDA Kvinsijas radio raidītāju. Tur līdz šim jau 8 svētdienas atskanējusi apspiesto latviešu balss

Bostonā, martā

Osvalds Akmentiņš.

„Pēdējie mohikāņi"

NEIŠTATES NOMETNES KOKGRIEZĒJI VĒL CĪTĪGI STRĀDĀ

Laikam gan pati pēdējā no plašākām latviešu kokgriezēju darbnīcām britu joslā vēl darbojas Neištates nometnē. Vairāk nekā trīs gadus šejienes kokgriezēji godam propagandējuši mūsu lietisko mākslu. Ar UNRRAs darbinieku Krēmera atbalstu priekšzīmīgi iekārtotās darbnīcas kapacitātē gan samazinājusi tautiešu izceļošana, taču vēl tagad tai ir trīs veikali ārpus Neištates — Ķīlē, Šarboičā un Lībekā. Vissekmīgāk neištatieši strādājuši bij. Liepājas operas dekorātora palīga Sedola vadībā. Pēc viņa došanās uz Austrāliju darbnīcas vadība uzticēta latvietim Reieram.

„Normālā tempā strādājot, dienā var izpelnīt 4—5 DM", stāsta kokgriezēji. „Vienīgi varētu vēl vēlēties plašāku tirgu. Agrāk ražojumus bagātīgi noņēma iedzīvojušies UNRRAs ierēdņi, kas neskopojās ar naudu. Tagad kā latviešu, tā arī angļu, amerikāņu uc. tautu latviešu daiļamatnieku darbu cienītāju saime diendienā kļūst mazāka, bet vācu tirgū ne vienmēr ir cerētie panākumi, sevišķi še Šlēzvigas-Holšteinas apgabalā. Te vairāk cieņā ar krāsu uz koka uzkrāsota puķīte, nekā māksliniecīski gatavots šķīvis, alus kausiņš vai pūra lādīte. Vairums vāciešu daiļamatnieku izstrādājumus vēl neizprot. Protams, mēs varētu arī „pērvēt", bet ar to būtu degradējuši latviešu daiļamatniecību, un to lūk mēs negribam un nekad nedarīsim"

Plašu darba lauku darbnicā atraduši mūsu kara invalidi. Nopelnītais viņiem ir liels atbalsts trūcīgā vācu iestāžu maksātā pabalsta papildināšanai

„Darbu pārtraukt nedomājam," apliecina daiļamatnieki, „bet pūlēsimies arvien vairāk iespiesties vācu tirgū un propagandēt vāciešiem mūsu mākslu."

Ēriks Miecnieks

Praktisks palīgs Vācijā palicējiem

Lai atvieglotu Vācijā paliekošajiem DP orientēšanos dažādos tiesiskas un praktiskas dabas jautājumos, IRO tuvāko nedēļu laikā izdos speciālu brošūru, ko iespiež Ženēvā. Grāmatas materiālu sagatavošanu vada IRO amerikāņu joslas izglītības lietu padomnieks Holidejs (Holiday), piedaloties daudziem atbildīgajiem organizācijas darbiniekiem. Brošūra būs vācu valodā, bet iespējams, ka vēlāk to izdos arī izplatīkāko DP tautību valodās.

Vienkāršā, viegli saprotamā jautājumu un atbilžu formā brošūra sniegs paskaidrojumus par daudzām aktuālām problēmām, kas skar Vācijā palicēju dzīvi. Svarīgākie punkti paredzēti šādi: DP un bēgļu tiesiskais stāvoklis; attieksmes ar IRO, augstajiem komisāriem un vācu iestādēm; vācu iestāžu administratīvā uzbūve, it īpaši aplūkojot to iestāžu un publisko pakalpojumu darbību, kas var interesēt bēgļus (ārstniecība, izglītība, sociālā nodrošināšana. tiesas, baznīcas, arodbiedrības, satiksme). Brošūras beigās paredzēts ievietot iestāžu un aģentūru adreses, kur DP var dabūt palīdzību, kārtojot dažādas konkrētas ikdienas dzīves problēmas.

Iecelotāji Savienotajās valstīs cīnās pret komūnismu

Čikāga (ek). — Nacionāli noskaņoto Amerikas lietuviešu vidū atrodas arī Maskavas algotņi, kas pūlas sēt komūnismu Savienotajās valstīs. Šim nolūkam viņi izdod divi laikrakstus un rīko mītiņus. slavinot padomju paradīzi. Kāds viņu redaktors par pretvalstisku darbību tomēr nesen apcietināts un iespējams, ka viņu nosūtīs uz slavināto zemi. Enerģiski pret komūnismu algotņiem ASV uzstājas jaunie iecelotāji. Čikāgā komūnistu sarīkotajā protesta mītiņā grupa jauno lietuviešu imigrantu, kuŗus ievēlēja mītiņa vadībā, klausītājiem paskaidroja komūnisma būtību. Vēlāk balsojot pieņēma nosodītāju rezolūciju, ko iesniedza tiesu iestādēm. Arī Ņujorkā, Baltimorā uc. jaunie iecelotāji ar runām un plakātiem izjaukuši vairākus komūnistu mītiņus, iegūstot pie tam daudzu amerikāņu simpatijas.

Dažkārt ir tikai jāpasmīn

VĒSTULE LATVIJAI PAR JAUNZĒLANDIEŠU MENTĀLITĀTI.

„How do you like New-Zealand?" — tas atkal bija pirmais jautājums, ko, ierodoties Kraistčērčas latviešu baznīcas padomes rīkotajā tējas vakarā, smaidot uzprasīja turienes radiofona pārstāve. Protams, jaukas atbildes nāca no visām pusēm, jo šis jautājums katram DP prasīts vismaz vairākus simtus reižu, un atbilde nesagādā vairs nekādas valodas grūtības. To mums jautāja jau Velingtonas ostā, kad nebijām vēl spēruši kāju uz Jaunzēlandes zemes, un, protams, mēs atbildējām to pašu, ko šodien.

Šoreiz Kraistčērčas radiofona pārstāve izrādīja dzīvu interesi par mūsu iekārtošanos un darba apstākļiem

Latviešu darbinieces Kraistčērčas kartonāžas fabrikā Jaunzēlandē. No kreisās: E. Kalniņa, V. Puķīte un Šteinberga.

V. Auziņa uzņ.

jaunajā zemē. Saņēmusi apmierinātājas atbildes, viņa izteica izbrīnu par latviešu vienotību un lika saprast, ka jaunzēlandiešiem nav sevišķi pa prātam kaut kādu nacionālu grupu organizēšanās. Tie daudz labprātāk redzētu mūs iekļaujamies viņu sabiedrībā. Pavisam nepatikami pārsteigta jaunā dāma bija, kad uz jautājumu, vai domājam atgriezties dzimtenē, atbildējām ar „jā". — „Bet jums taču jāsaprot, ka Jaunzēlandei arī vajadzīgi cilvēki", — viņa nevilcinādamās piezīmēja. Tiesa, to mēs zinām gluži labi, bet mēs zinām arī, ka visvairāk gaidīti un vajadzīgi būsim kādreiz dzimtenē. Latviešu sejās pavīdēja mazliet sāpīgs smaids, un plašajā YMCAs zālē atskanēja Pūt, vējiņi...

Un man nāk prātā kāds cits vakars jaunzēlandiešu sabiedrībā, kur dziedājām šo pašu iemīļoto tautas dziesmu. Kāds samērā izglītots jaunzēlandietis teica: „Vai zināt, kādēļ arī mums šī dziesma patīk? Tā mums atgādina sentimentālos kalnu kovbojus.' Var jau būt, skumji nodomāju, — bet man gan tā atgādina pavisam ko citu...

Pēdējā laikā šejienes presē arvien vairāk parādās ironijas pilni raksti par pašu jaunzēlandiešu mākslas neizpratni, kas tik modernā zemē nekādā ziņā neesot attaisnojama. Pārrunas ierosinājušas vairākas slavenas aizjūras teātŗu trupas, kas jau kopš kāda mēneša Jaunzēlandē pustukšās zālēs izrāda patiesi labas lugas. Izņemot šauru sabiedrības „izlasi" vairums jaunzēlandiešu labprātāk aiziet uz zirgu skriešanās sacīkstēm vai kovboju filmām. Šejienes vienīgais nacionālais simfoniskais orķestris pagājušo sezonu nobeidza ar 200 mārciņu deficitu.

Tomēr, spitēdams šai nevērībai, bij. Nacionālās operas dejotāja A. Kalniņa atvērusi Kraistčērčā savu klasiskā baleta skolu. Kaut arī šeit viena tāda jau pastāv un reklamējas ar visādiem augstiem tituliem, mūsu tautietes pasākumam rodas arvien vairāk cienītāju un šodien audzēkņu skaits tuvojas jau pussimtam. Pelnīdamās ar klavieŗu stundām un mājkalpotājas darbiem, uzņēmīgā latviete sākumā piemaksājusi savai baleta skolai klāt, jo telpu īre un iekārtas iegāde saistīta ar lieliem izdevumiem. Panākumi tagad jau atzīstami, un Kenterberijas 100 gadu jubilejas svinībām, kas būs viens no ievērojamākajiem notikumiem Jaunzēlandē nāk. gadā, Kalniņa iestudēs plašu baletu, piedalīdamās arī pati.

Ar mākslu jaunzēlandietis nodarbojas tikai tad, ja ar to var taisīt labu veikalu. Priekš nedēļas šeit notika divu džesa pianistu sacensība jauna pasaules „non stop" rekordista godam. Pilsētas centrā bija uzstādīti skaļruņi, kas dienu un nakti nepārtraukti pārraidīja sacīkstes gaitu. Laudis plūda straumēm, lai redzētu abus līdz nāvei pārgurušos cilvēkus, kas, medikamentiem mākslīgi stimulēti, vienmuļi dauzīja klavieŗu taustiņus. Uzvarēja Džims Montecino, spēlēdams bez pārtraukuma 176 stundas 5 minūtes un pārspēdams savu agrāko „rekordu" par 10 stundām. Spēles beigās viņš tomēr bija jānogādā bezsamaņā slimnīcā. Taču jauns rekords bija sasniegts, un jaunzēlandieši jūsmoja par savu „pasaules klases mākslinieku"...

Garāmejot dažkārt gadās iegriezties plašajos grāmatu veikalos, kur priekšzīmīgi un pārskatāmi sakārtoti visdažādākie izdevumi angļu valodā. Grāmatu izvēle tiešām liela visās nozarēs, un glītie izdevumi kairina arī eiropieša acis. Bet arī šeit — visplašāk reklāmētā un redzamākā ir nodaļa, kur raibās rindās salikti „Western Stories" izdevumi. Tā ir iecienītākā literātūra Jaunzēlandē, un tā dominē arī žurnālos. Tāpat liekas dīvaini, lasot laikrakstos sludinājumus, ka katrs par lētu naudu īsā laikā var kļūt par stāstu rakstnieku un iegūt bagātību Ērta un viegla nodarbošanās!

Kraistčērčas tuvumā atrodas laukums, kur divi reizes nedēļā neatkarīgi no laika apstākļiem saplūst tūkstošiem ļaužu, lai noskatītos motociklistu sacīkstes. It sevišķi par tām jūsmo sievietes, lai gan retais sarīkojums beidzas bez smagākiem nelaimes gadījumiem. Nesen sacīkstēs nositās divi motociklisti, bet viņus nožēloja tikai tiktāl, ka tie nu vairs nevarēšot piedalīties nākošajās sacīkstēs. Tas viss stipri atgādina asiņainās Spānijas vēršu cīņas, — bet, protams, mēs savu grūti pelnīto naudu jau tur izsviest nemēdzam.

Šejienes sabiedriskie tikumi nereti stipri atšķiras no eiropiskajiem. Par lielu nepieklājību, piem., atzīst, ja sievietes ierodas dievnamā bez cepures, un mums, jaunieceļotājiem, par to nācies dzirdēt ne vienu vien pārmetumu. Turpretim pati dievkalpojuma ceremonija ir bez mazākā svinīguma. Parasta ir parādība, ka mācītājs dievkalpojuma laikā iznāk baznīcas vidū un aprunājas ar dievlūdzējiem par gluži ikdienišķām lietām, pastāsta kādu joku, un visi skaļi iesmejas. Kādu dienu, atrazdamies anglikāņu baznīcā, pēkšņi negribēju gandrīz ticēt savām ausīm: draudze sāka dziedāt Vācijas valsts himnu, protams ar citu, garīgu tekstu. Pēc dievkalpojuma aprunājos par to ar mācītāju. Tas bija ļoti pārsteigts, bet nezināja pateikt, no kurienes melodija nākusi. Nekāds retums baznīcās nav arī kino izrādes.

Latvieši Jaunzēlandes sabiedrībā vispār ļoti cienīti, un mums nekādā gadījumā nebūtu jākautrējas izcelt savu tautību. Nožēlojams kuriozs notika nesen ar kādu latviešu iecelotāju, kas, meklēdams dzīvokli, uzdevās par Kanadas francūzi, nerunāja ar saviem tautiešiem latviski, bet tagad cenšas uzņemties mūsu pārstāvja pienākumus...

Kraistčērčā, marta beigās.

Vladimirs Auziņš.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Padomju laudis plūst uz Latviju

Latvijas PSR kūrvietu galvenais ārsts Surochanovs stāsta, ka 1949. g. Latvijā dziedinājušies 50.000 padomju ļaužu, galvenokārt no Ļeņingradas, Maskavas uc. Iekškrievijas apgabaliem. Speciāli Maskavas auto fabrikai Ķemeŗu parkā izbūvēšot jaunu dziedirātavu. Savas ēkas celšot arī Ļeņingradai un tērauda rūpniecības strādniekiem. Bulduros sanatorija ierikota Donbasa ogļračiem. Kamēr buržujiskajā Latvijā Ķemeros strādājuši tikai 4 ārsti, tagad to skaits pieaudzis uz 32. Atklāti arī jauni sēravoti, un uzceltas jaunas dziedniecības ēkas, kas pilnīgi pārveido Ķemeŗu seju.

Latviešiem ārzemēs stāstīja par padomju mūziku. Komponisti tagad nostājušies uz sociālistiskā reālisma ceļa un atbrīvojušies no traucētājām pagātnes atliekām. Kamēr bēgļu gaitās Vācijā Volfgangs Dārziņš un Jānis Kalniņš nav radījuši nekā jauna, Padomju Latvijas komponisti, kā uzsvēra Ivanovs, lielā Staļina iedvesmoti, devuši darbus, kas uzskatāmi par lielākajiem sasniegumiem padomju mūzikā.

Tā kā nobeigta kokmateriālu sagatavošanas akcija, kolhozniekiem līdz aršanas darbu sākumam jāiet palīgā koku pludinātājiem, jo katra sekunde dārga un jāpludina jebkuŗos laika apstākļos. Nedrīkstot skatīties arī uz to, ka patērētāju savienība laikā neesot apgādājusi ciemus pie pludināmām upēm ar gumijas zābakiem un citām vajadzīgām mantām. — Skolniekiem savukārt nekavējoties jāiesaistās dabā atrodamo mēslošanas līdzekļu savākšanā Jūrmalā varot vākt malā izmestos jūras mēslus, bet citur pelnus. Daugavpils skolnieki sacensībā solījušies savākt vairākus tūkstošus tonnu pelnu.

15. martā Rīgas radiofons pārgājis uz jaunu vilni — 521.7 m, kas ļoti tuvu Štutgartei. Tāpēc spīkeri sūdzas, ka pēdējā tos traucējot. Starp parasto krieviski - latvisko programmu Rīga raidīšot arī holandiešu, angļu, franču un somu valodā propagandas materiālus strādniekiem ārzemēs Vietējiem klausītājiem esot ieteicams pāriet uz vilni 222,7 m. izmantojot kristalla detektorus. Salīdzinot ar spuldžu aparātiem, to skaits iedzīvotāju rīcībā esot vismaz 50 reizes lielāks. Vienīgi dzirdamiba esot sliktāka, kā tas jau novērots Latvijā pirms kara.

Jauno kolhozu centru būvēm padomju architektūras pārvalde izstrādājusi 50 ciematu projektus. Kolhozu celtniecībai šogad piešķirts 300.000kub m kokmateriālu, kas jau centros savesti Jelgavas, Limbažu, Rūjienas uc. rajonos. Nekavējoties kolhozniekiem jāķeras pie būvdarbiem. Pateicībā partijai un valdībai par jaunajām celtnēm un kombainiem, kuŗus solījusi Maskava, šovasar jāpalielina raža. Pērn Jelgavas rajona kolhozi caurmērā nokūluši 15 centneru no ha, bet šogad raža jāpalielina vismaz par 20 proc.

Pārtaisa mūsu vēsturi

1949. g. pavasarī Tartū notika Igaunijas PSR Zinātņu akadēmijas sabiedrisko zinātņu sekcijas sesija, kuŗā piedalījušies arī latviešu vēsturnieki, padomju Latvijas vēstures un materiālās kultūras institūta zinātniskie darbinieki: prof. J. Zutis, institūta direkt. vietnieks M. Stepermanis, vec. līdzstrādnieks T. Zeids un zinātniskais sekretārs A. Drīzulis. T. Zeids referējis par Livonijas feodālisma īpatnībām, J. Zutis par baltvācu historiografijas vēsturisko mantojumu, no kuŗa ietekmes neesot bijuši brīvi arī Igaunijas un Latvijas pilsoniskie vēsturnieki, M. Stepermanis runājis par zemnieku dumpjiem Vidzemē 1779.—1784. g., bet A. Drīzulis par Manaseina revīziju kā vēstures avotu, pēc kam nolemts šos revizijas materiālus publicēt.

Igauņu zinātnieks A. Vacars apskatījis feodālās sadrumstalotības laikmetu no 11.—16. g. s.; debatēs piedalījušies J Zutis, aizvēsturnieks H. Moora un doc. H. Mosbergs Vēl referēts par kooperātivu tirdzniecību buržujiskajā Igaunijā (B. Veimers), par vagaru sociālo lomu un par padomju leksiku igauņu valodā. — Spriežot pēc pasausā sesijas atreferējuma žurn. Voprosi istorii, tā noritējusi „labā saskaņā un sadarbā". Nolemts nākošo sesiju sarīkot Latvijā.

E. S.

Vīrs, kas ieguva Ritas Heivortes labvēlību

Kā lielākais pēckara dēkainis vazāja aiz deguna tūkstošiem cilvēku

Kad pazīstamais lugu autors Karls Cukmaiers rakstīja savu Kepenikas kapteini, viņš nevarēja iedomāties, ka tepat pa Vāciju dēku gaitās dosies vīrs, kas savā izdomā un veiklībā vēl pārspēj viņa lugas varoni. Bet tāds radās Karlsrūes namdaŗa dēla 30 g. v. Roberta Zēgera personā, ko tagad vācu prese gaŗos rakstos dēvē par pēckaŗa lielāko dēkaini un afēristu. Ne vien Cukmaiers Kepenikas kapteiņa pēcnieku grib padarīt par galveno varoni jaunam skatuves darbam, bet arī vairākas filmu sabiedrības jau plēšas, lai iegūtu tiesības Zēgera fantastisko dzīves stāstu attēlot uz ekrāna.

Zēgera sapnis no pašas jaunības bija kļūt par filmu zvaigzni. 14 g. vecumā puika pirmo reizi aizbēga no mājas, lai nokļūtu pie filmas. Viņa mērķis bija Berlīne, bet jau Virceburgā zēnu noķēra policija un ievietoja kādā Hitlera jaunatnes mītnē. Gadu vēlāk Zēgers bija brīvībā un gribēja doties uz Berlīni pie slavenā režisora Volfganga Libeneinera, taču atkal nokļuva audzināšanas iestādē. Kad puisi pēc gada atlaida, audzinātāji viņa apliecībā ierakstīja: „Splinigs, ekscentrisks, nelabojams fantasts un blēdis". Viņi bija pareizi novērtējuši. Zēgers gan sāka mācīties par tirgotāju, bet mierīgā biroja dzīve nebija viņa dabā; laikrakstos viņš izlasīja par kāda profesora ekspediciju uz Himalaijiem un piedzīvojumiem bagātā ceļā devās pakaļ pētniekam uz Āziju. Taču viņš sasniedza tikai Persiju, pa ceļam atstādams veselu kaudzi nesamaksātu rēķinu Milānā, Romā un Istanbulā. Āzijas pētnieks negribēja par viņu neko dzirdēt, un Zēgers, padzīvojis kādu laiku Persijā, tikpat dēkaini kā gājis, atgriezās Vācijā. Tur pēc dažiem mēnešiem viņš par vairākkārtējām zādzībām un krāpšanām pirmo reizi nokļuva cietumā un, izcietis šo sodu, drīz vien saņēma atkal nākamo.

Pēc divi gadiem par neatļautu nacionālsociālistu partijas uniformas valkāšanu Zēgeram atkal bija jādodas cietumā, bet pēc soda izciešanas jāiestājas armijā. Aviācijas vienībā 21 g. v. dēkainis sasniedza virsdižkareivja pakāpi, bet tik godkārīgam vīram tas, protams, bija daudz par maz. Viņš paaugstināja pats sevi par virsleitnantu, apbalvoja ar bruņinieka krustu un, tā greznojies, triumfēja Berlīnē un Vīnē. Taču „bruņinieka" spožumam pienāca gals, jo Zēgeram lauku karatiesas priekšā bija jāatbild par pārtikas kartīšu viltošanu. Sods bija jāizcieš armijas cietumā Torgavā pie Elbas, kur ieslodzītos 1945. g. atbrīvoja amerikāņi. Zēgera smalkais deguns tūliņ saoda „svaigu gaisu". Viņš uzdevās par politiski vajāto un vācu pagrīdes kustības „Baltā roze" vadītāju, kuŗu Gestapo notiesājusi uz nāvi un amerikāņi atbrīvojuši dienu pirms soda izpildīšanas. Līdz asarām aizkustināti un satraukti Zēgera atbrīvotāji klausījās viņa baigo stāstu par dzīvi 720. kamerā.

Tik pārliecinātam antifašistam amerikāņi, protams, gribēja palīdzēt un pieņēma viņu par aģentu CIC dienestā. Nu Zēgers bija vīrā: viņš devās uz Garmišu, uzdevās tur par ģenerāli Pitu un apķīlāja savām vajadzībām visgreznāko vasarnīcu, elegantu garderobi un lepnu auto. Viņš sāka izdot „Pīta privāto mākslinieku pastu", kuŗā rakstīja visādas pļāpas par pazīstamiem filmaktieŗiem, sava augstā stāvokļa dēļ ziņas iegūdams no pašiem aktieŗiem. 400 turīgi abonenti viņa pūles bagātīgi atlīdzināja.

Kad Zēgeram neizdevās kāda prāva cigaretu afēra, amerikāņi sāka par „ģenerāli" interesēties. Viņu apcietināja Garmišas vasarnīcas drēbju skapī un nogādāja Brēmenē. Jau pirmajā cietuma naktī „ģenerālis" izbēga, 1947. g. kā Austrumprūsijas bēglis Pēteris Bauers „uzņira" Karlsrūes apkārtnē, rekvizēja „sabiedroto uzdevumā" 250 vistas, norentēja zemes gabalu putnu farmai un izkrāpa „viesnīcas būvei" RM 23.000.

Kad 1948. g. viesizrādēs amerikāņu karaviŗiem Vācijā ieradās Rita Heivorte, sagaidītāju vidū Frankfurtes lidlaukā bija arī Zēgers, un, kas neizdevās nevienam vācu žurnālistam, to viņš paveica smiedamies. Viņš netikai intervēja tagadējo princesi, bet prata atstāt uz skaistuli tādu iespaidu, ka veselas četras diennaktis pavadīja kopā ar slaveno zvaigzni. Kad Rita dziedāja amerikāņu karaviŗiem, viņa pieprasīja, lai Pits stāv viņai blakus mikrofona priekšā un dūc līdz Šī flirta liecība ir Heivortes dāvinātais albums ar 150 viņas uzņēmumiem, pret ko arī Pits sarkanmatainajai skaistulei atvadoties, uzdāvināja albumu ar veltījumu: „Neaizmirsti savu Pitu!"

Karlsrūē Zēgers sarīkoja greznu architektu balli. Atkal uzmanīga kļuva policija un balles laikā ieradās krāpnieku apcietināt. Iebildis, ka viņam vēl jāatvadās no ģenerāļa Kleija, Zēgers izbēga pa garderobes logu. Kleijs vispār Karlsrūē nebija. Pēc tam ar vienmēr jauniem vārdiem un jaunām idejām viņš parādījās gan vienā, gan otrā vietā: organizēja mākslinieku turnejas, labdarības sarīkojumus, motociklu un auto sacīkstes, un ienākumi, ko viņš teicās izlietojot no Krievijas pārnākušo gūstekņu labā, vairāku simttūkstošos marku apmērā, palika viņa kabatā.

1948. g. augustā viņš krita kriminālpolicijas rokās, kas viņu izdeva amerikāņiem, taču Zēgera advokāts panāca, ka daudzus apsūdzības punktus anulēja, un dēkaini notiesāja tikai ar gadu cietumā. Taču arī to viņš nenosēdēja. Viņa pagaidām pēdējā dēka norisinājās Minchenē, kur Zēgers uzstājās par brīnumārsta Bruno Grēninga adjutantu, preses atašeju un galma fotografu. Bet viņu atkal sāka dzenāt Minchenes kriminālpolicija. Pēc dažu nedēļu slaņstīšanās Bavārijā, blēdis aizbēga uz Tiroli, no kurienes gribēja doties uz Dienvidameriku. Taču, pirms viņš to paspēja, vīru 1950. g. janvārī apcietināja. Pašlaik prokurors rokas viņa neskaitāmo dēku aktīs, bet pat policija pārliecināta, ka līdz tiesas dienai Zēgers atkal būs izkļuvis brīvībā, lai ar jauniem piedzīvojumiem turpinātu savu „kepenikādi". (b)

Krustvārdu mīkla

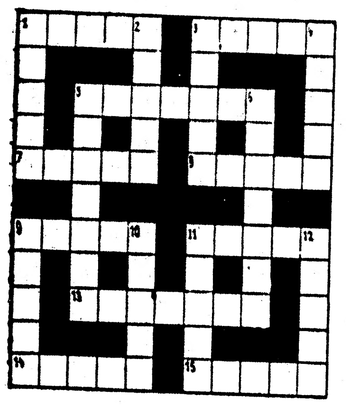

Līmeniski: 1. Latviešu nometne Vācijā. 9. Apzīmēt vērtību. 8. Zemes gabala lietotāja viduslaikos. 7. Vēss. 8. Mazs lidonis. 9. Galvaspilsēta Eiropā. 11. Kāse. 13. Konfekte. 14. Cīņu vieta. 15. Pagasts Kurzemē (pazīstams ar saviem kiršiem).

Stateniski: 1. Mitrs. 2. Vīrieša vārds. 3. Termiņa kārtu spēlē. 4. Cenu priekšraksts. 5. Ugunsvēmēja kalns. 6. Zaļbarība, ko lieto arī uzturam. 9. Siltzemju auns. 10. Saite. 11. Puke. 12. Rīkojas.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Kants. 4. Lepra. 7. Eskimosi. 10. Girts. 11. Gulta. 12. Kristāls. 13. Spāks. 16. Traka. 19 Allaži. 21. Smārde. 22. Slēpot. 23. Imants. 25. Zilene. 26. Ēteris. 27. Aizas. 30. Mizas. 33. Urugvaja. 34. Sēnot. 35. Inese. 36. Kristaps. 37. Siama. 38. Sueca. — **Stateniski:** 1. Kuģis. 2. Narva. 3. Seska. 4. Ligst. 5. Polka. 6. Asaka. 8. Kaisle. 9. Oranžs. 14. Pāsikivi. 15. Krāslava. 17. Rūpnieki. 18 Katedra. 19. Adoptē. 20. Iknis. 24. Strupi. 25 Zīlava 27. Āksts. 28. Zenta 29. Sutka. 30. Maiss. 31. Ziede. 32. Sieja.

Mūku gari sastindzina dzīvos

Raja (C). — United Press korespondents ziņo no Mazās Rajas pilsētiņas Anglijā, ka vecajā Augustīniešu klosterī, kas celts 14. gadsimtenī, kopā viena gada rēgulāri spokojas seni mirušie mūki, kas sasaldē dzīvos. Klostera pārraugs Freds Periss un vairāki viņa kaimiņi zvērējuši žurnālistiem, ka katru pēcpusdienu no klostera velvēm iznākot 7 pelēki tērpti mūki, kas, izgājuši cauri dārzam, izgaistot 10 pēdas augstajā akmens valnī, kurš apņem senlaicīgo celtni. „Kad mēs pirmo reizi kopā ar dēlu ieraudzījām šos spokus," stāstījis Periss, „mēs tiem uzsaucām. Pēdējais mūks pagriezās atpakaļ un paskatījās uz mums. No šī skata visi mūsu locekļi sastinga un bija kā sasaldēti. Mana sieva reiz spoku virzienā izstiepa roku un pēc tam līdz otrai dienai to nevarēja pakustināt, jo tā bija auksta un stīva kā no ledus skapja izņemta. Šādas lietas notikušas arī vairākiem citiem apmeklētājiem, kas palika klosterī pēc tējas laika, lai redzētu dīvainos mūkus."

Pārvaldnieks Periss stāsta, ka spokošanās sākusies 1949. gadā, kad kanālizācijas darbos izrakts klostera mūrim blakus dziļš grāvis, lai novietotu vadus un caurules. Rokot dažas pēdas zem zemes, atrasti 7 cilvēku skeleti. Tie bijuši stāvus, bet tikai viens it kā sakņupis ceļos. Pieaicinātie archaiologi liecinājuši, ka šie skeleti pieder upuriem, kas dzīvi ieraktu stāvus zemē. Klosteri neesot iespējams uzturēties nevienam dzīvniekam. Ne vien suņi bailēs aizbēgot vai palikot traki, bet arī neviens kaķis nemīlot tur mitināties.

Sasprauzamā adata

Mazs, nabadzīgi ģērbies bārenis reiz atrada uz ielas sasprauzamo adatu, pacēla to un iesprauda savu svārku atlokā. Zēna darbošanos novēroja pilsētas lielākās fabrikas īpašnieks un pie sevis nodomāja: „No puišela dienās var kas iznākt: var redzēt, ka viņš ir kārtīgs, taupīgs un acīgs sīkās lietās."

Fabrikants pieņēma zēnu pie sevis, sūtīja viņu labās skolās, pēc tam pieņēma savā uzņēmumā un, kad jaunekļis bija attaisnojis dāvāto uzticību padarīja zēnu par savu kompanjonu, znotu un lielās bagātības mantinieku.

Tad kādu dienu pie skolotāja, kas zēnu bija mācījis, pirms fabrikants viņu atklāja, ieradās bijušais audzēknis un pasniedza sirmajam vīram čeku par 50.000 kronām.

„Bet par ko es šo milzu naudu esmu nopelnījis?" apdāvinātais izbrīnījies vaicāja.

„To jums tūdaļ pateikšu," smiedamies atteica jaunais bagātnieks „jūs īstenībā esat tas, kam varu pateikties par savu laimi: tajā dienā, kas izšķīra manu dzīvi, jūs mani skolā bargi izbārāt, un es saspraužamo adatu pacēlu tikai tādēļ, lai to iesprastu jūsu krēsla polsteŗī un jūs pamatīgi sadurtos."

RAIBĀ PASAULE

◆ Lielā Čikāgas preču namā kāds vīrietis piepeši mēģināja nošaut kādu pircēju. Sieviete, skriedama no viena stāva otrā, nelabā balsī sauca pēc palīdzības, un vīrietis ar pistoli rokā dzinās viņai pakaļ. Publikā sacēlās panika. Taču pirms vairāki dūšīgi vīri metās virsū gūstītājam, skaļruņi atskanēja balss: „Nupat jūs redzējāt pirmo nodaļu no romāna Vīrietis, kas neizdarīja slepkavību! So saistošo grāmatu jūs varat nopirkt pirmajā stāvā." Pēc stundas visi eksemplāri bija izpārdoti.

◆ Londonā pirmizrādi piedzīvojusi Pikaso pirmā un vienīgā luga, kas ilgst 50 minūtes; tajā nav nekādas darbības. Darbojošās personas ir: viena liela kāja, treknās un liesās balles, viens sīpols, kiusums un piekškari.

◆ Līdzigi Zigfrīdam pazīstamajā vācu teikā 17 g. v. kalēja mācekļis Adams Maiers Švirbicā pie Lichtenfelsas ar uzsitamo āmuru pārkēla divi daļas laktu, kas pusgadsimtu bija izturējusi visus siltienus. Varenā sitiena iedrošināts, jauneklis nodomājis kļūt par bokseri.

◆ Rīdesheimas eksportfirma kādam Nujorkas importa uzņēmumam pārdevusi vienu kasti Rīdesheimas apustuļu vīna, kas pildīts 1727. gadā. Par pudeli šā vīna Nujorkā piedāvāts pat līdz 100.000 dolaru.

◆ Gandersheimas tuvumā, Bavārijā, kāds auto braucējs uz šosejas atrada aizmirgušu 2 g. vecu bērnu. Viņš to paņēma līdzi mašīnā un pēc pāris kilometriem nodeva divām sievietēm, kas bija tā nogrimušas sarunā, ka jau labu pusstundu vilka aiz sevis tukšus bērnu ratiņus.

◆ Anglijas slavenākajam kakim Simonam, kas pagājušā gadā Ķīnā uz kreisera Amethist pārdzīvoja smago blokādi un cīņas, tagad uz kapa Austrumlondonas dzīvnieku kapsētā uzcelts piemineklis. Uz tā zem stilizētas kaķa galvas rakstīts: „Pieminot Simonu, kas no 1948. g. maija līdz 1949. g. novembrim kalpoja uz Amethista. 1949. g. augustā apbalvots ar Dikina zvēru medaļu. Miris 1949. g. 28. novembrī. Jangtsē apienkuma laikā viņa darbs bija augstākās uzslavas vērts."

◆ 36 g. vecā Frīda Vasmane Gertenbachas ciemā, Vicenhauzenas apriņķī, pretendē uz jaunākās vecāsmātes godu Vācijā. Viņa dāvājusi dzīvību 10 bērniem, no kuriem 19 g. vecā meita pirms dažām nedēļām dzemdējusi pirmo bērnu.

Jau pārdod biļetes uz mēnesi un Marsu!

Nujorka (Jj). — Pēc laikraksta Reynold News ziņām Nujorkā nesen atklāts starpplanētu ceļojumu birojs. Pie tā jau pirmajās dienās drūzmējušies simtiem sensācijas kāro amerikāņu, lai pasūtītu biļetes uz mēnesi, Marsu, Saturnu un citām planētām. Birojs izstrādājis braucienu sarakstus, pēc kuŗiem pirmie ceļojumi pasaules telpā paredzēti 1975. g. 15. martā no Nujorkas „starpplanētu lidostas". Biroja izdotajos katalogos braucienu ilgums paredzēts no 10 stundām līdz 1300 dienām.

New York Herald Tribune atzīmē, ka „universa ceļinieki" parakstījušies braucēju sarakstos bez lielākām pārdomām, neļautādami pēc brauciena maksas un neinteresēdamies arī par to, vai „ekskursanti" vispār varēs atgriezties zemes virsū. Braucienu sarakstā atrodama piezīme: „Mēs nevaram uzņemties atbildību par gaisakuģu nokavēšanos ceļā meteoru lietus vai citu neparedzētu fainomenu dēļ . . ."

„Bet jūsu suņuks nemaz neizskatās pēc policijas suņa."

„Jā, — viņš jau arī ir no slepenpolicijas."

Kā tapa Volta Disneja

SNIEGBALTĪTE

Amerikāņu zīmēto filmu lielmeistara Volta Disneja krāsainā filma Sniegbaltīte un septiņi rūķi pēc triumfa gājiena pa pasaules kinoteātriem beidzot — 12 gadu pēc tās rašanās — atnākusi arī uz savu dzimteni Vāciju. Pēc Sniegbaltītes Vācijā drīz gaidāmas arī citas Volta Disneja pēdējos gados darinātās filmas: Fragmenti no Miki pelītes un Muļķīgās simfonijas un arī zvēru stāstiņš Bambi, kas tāpat kā Sniegbaltīte aizpilda veselu seansu.

Filmu skaits, kuŗas pieplida veselu izrādi, pēdējā gadu desmitā Disneja studijās Holivudā jau tuvojas ducim. To vidū ir tādi problēmatiski darinājumi, kā Fantazija, — filma, kuŗā klasiskiem mūzikas darbiem pieskaņoti burleski baleta uzvedumi, taču Fantazijai savu atzinību nav liedzis pat tāds stingrs rietumu mūzikas kultūras sargs kā Toskanīni. Tomēr lielākā tiesa Disneja filmu dzimušas no īsta un izdomu bagāta pasaku humora, kuŗā netrūkst ne grotesku joku, ne ūkamas pcēzijas.

Šie sapņu darinājumi prasījuši gandrīz neiedomājamu darbu, jo jāpagatavo simtiem tūkstošu zīmējumu, lai figūras kļūtu dzīvas un saaugtu kopā skatuviskā vienībā. Darinot Sniegbaltīti Disnejs ar 570 mākslinieciem strādājis veselus četrus gadus! Tās milzīgie panākumi viņam deva līdzekļus vēlāk ievērojami paplašināt savu aparātu ur., liekot lietā agrāko pieredzi, darba metodes tā vienkāršot, ka turpmāko lielfilmu izgatavošanas laiks nebija ilgāks par vienu gadu.

„Šinī gultā kādreiz gulējis pats princis Eižens!"

„Un vai jūs kopš tā laika gultas veļu esat mainījuši?"

PAR NODOKĻU MAKSĀŠANU

Kāds Bostonas nodokļu inspektors saņēma sekojošo vēstuli: „Kā redzat no vēstules galvas, atrodos cietumā. Es gribētu zināt, vai man nodokļa deklarācijā jāuzdod arī nozagtie 800 dolari, kuŗu dēļ te sēžu?"

The Christian Science Monitor ziņo par citu, līdzīgu vēstuli nodokļu inspektoram: „Vai varu ierakstīt ailē „Labdarībai" izdevumus par uzvalkiem, ko iegādājos to labo uzvalku vietā, ko mana sieva izdāvā bazaru loterijām?"

Kad kādai amerikāņu nodokļu maksātājai Minnesotā prasīja paskaidrot, ko nozīmē 500 dolaru atskaitījums viņas nodokļu deklarācijā, ailē „Nedroši parādi", viņa paskaidroja, ka tie esot viņas pašas vekseļi dažādām personām pilsētā un apkārtnē. Tie esot vairāk nekā nedroši, jo divu gadu laikā viņa nevienu neesot maksājusi un arī uz priekšu nedomājot maksāt.

SALĀTI

Kafejnīcas stūrī pie galdiņa apsēžas apmeklētāja un sāk pētīt ēdienu karti, bet nevar tur neko sev īsti piemērotu atrast. Tad viņa pamana pie attālā galdiņa citu dāmu, kuŗai priekšā patlaban ir loti kārdinoša izskata labi garnēta jauktu svaigu salātu porcija.

„Lūdzu, dodiet man porciju to pašu salātu," pieprasa atnācēja apkalpotājai.

Apkalpotāja uzmanīgi paveras uz norādīto galdiņu, tad pielecas viešņai pie auss un diskrēti pačukst:

„Bet kundze, — tā taču ir tās dāmas cepure!" (c)

ES VIŅU PAZĪSTU . . .

Mākslas izstādes atklāšanas dienā ierodas arī ievērojams kritiķis, izturas loti cienīgi, bet ir stipri „kunga prātā". Viņš nostājas spogula priekšā, uzmanīgi apskata savu attēlu un, iznēmis piezīmju bloku un zīmuli, raksta:

„Pirmā telpa. Pirmā glezna pa kreisi no ieejas: dzērāja galva, bez paraksta. Reālistiska gleznieciba. Liekas, kādas pazīstamas personas portrets jo šo dzērāju noteikti esmu tau agrāk saticis!" (b)

KAS GUĻ, TAS NETROKŠŅO

Slavenais Rentgens — rentgena staru atradējs — bija gan labs zinātnieks, bet neinteresants lektors. Viņa priekšlasījumos daļa klausītāju snauda, bet citi pusbalsī sarunātās. Rentgens par to nelikās ziņis un turpināja lasīt. Tikai vienā gadījumā viņam pietrūcis pacietības un viņš griezies pie klausītājiem: „Ja tie kungi, kas sarunājas, tikpat maz trokšņotu kā tie, kas guļ, tad būtu loti patīkami tiem, kas klausās." (a)

KAPITĀLS UN DARBS

„Klausies, draugs, vai vari man pateikt, kāda atšķirība starp kapitālu un darbu?"

„Lūk, tā: ja es tev aizdodu 10 markas, tad tas ir kapitāls; bet kad gribu tās atdabūt, tad tas ir viens ellišķīgs darbs." (c)

DEFINĪCIJAS

ANATOMIJA: kaut kas tāds, kas ir katram cilvēkam, bet kas vislabāk piestāv jaunai meitenei.

DIPLOMĀTS: cilvēks, kas iemācījies gudrību, ka naglu nevar iedzīt, sitot tai taisni pa galvu.

ZĀLE: augs, kas nīkulo jūsu mauriņā, bet plaukst un zel jūsu puķu vai sīpolu dobē.

TRAKUMS: sajūta, kādu sievietē rada cepure, ko viņa grib iegūt.

MĪLESTĪBA: sajūta, kādu vīrietī rada cepure, ko viņš ieguvis.

Darba dalīšana Disneja zīmētajās filmās ir izstrādāta līdz pilnībai, kur katram vissīkākajam uzdevumam ir savi speciālisti. To vidū pirmie ir t. s. improvizātori, kas izveido atsevišķo figūru skices un nosaka viņu stāvu, apģērbu, sejas izteiksmi un kustību pamatstāvokļus. Kad improvizātori savu darbu veikuši, viņu vietā stājas „animātori", kas figūrām „ieliek dzīvību un dvēseli", desmittūkstošos zīmējumu ar tikko manāmām dažādībām liekot kustēties to locekļiem un vaibstiem: režisori, kas pārrauga figūru sastādīšanu skatuviskā kopainā; gleznotāji, kas nosaka krāsu kompozicijas; triku speciālisti, kas rada kustību efektus, vētras, negaisus, ugunsspīdējus kalnus; skaņu tehniķi un skaņu režisori. Pēdējiem zīmēto triku filmā ir sevišķi daudzpusīgs un mākslinieciski atbildīgs uzdevums, jo viņi nedrīkst uznemt skaņas un trokšņus tā, kā to dara skaņu meistars normālā filmā, bet viņiem triku filmas nereālajam raksturam skaņas jāizgudro un jārada pilnīgi no jauna. Uz precīzāko zīmētās filmas būtībai un tēlu raksturam jāpieskaņo balsis, sākot ar vissmalkāko čiepstēšanu līdz visrupjākajam basam. Piemēram, rūķīšu pašu darinātās ērģeles Sniegbaltītē taču nedrīkstēja skanēt kā parastās ērģeles, bet skaņām tomēr bija jālīdzinās ērģeļu stabulu skaņām. Pēc daudziem mēģinājumiem tonmeistars beidzot uzgāja ka vajadzīgo skaņu dod ar ūdeni nevienādi pildītas pudeles, ja tajās pa kaklu iepūš.

Un beidzot svarīgs darbs ir komponistam, jo mūzikai zīmēto triku filmā ir pati vadītāja vieta. So visu darbu rezultātā tad rodas īstais mākslinieciskais noskaņojums, kas skatītājiem sniedz lielisko efektu. Principā — ja arī ne vienmēr dzejiskā ietvarā — zīmēto triku filmā sasniegts tas, ko Richards Vāgners iedomājās par visu mākslu kopdarbu: visu mākslas nozaru sadarbību kopēja iespaida radīšanai. (b)

Praktiskais padomnieks

SLIMĀ SIRDS UN BARĪBA

Istā laikā un pareizā veidā lietotas sirds zāles var glābt dzīvību un atdot darba spējas cilvēkam. Tomēr zāles vien to nedara. Miera režīmam un dīētai, kas atslogo sirdi un asinsvadus, ir ļoti liela nozīme sirds nevarības novēršanā un bieži pat vēl lielāka nozīme nekā sirds zālēm. Kara laikā ārsti vēroja, ka tie viņu slimnieki, kas sirds nevarības dēļ mocījās ar aizdusu pie katras piepūles, kam sāpēja pakrūts (piepampušās aknas dēļ) un pietūka kājas, rodoties grūtībām uztura apgādē, sāka justies labāk, kad minētās un citas grūtības mazinājās, kaut citādi neradās apstākļi, kas darītu sirdi spēcīgu. Lai varētu novērtēt sirds atlikušās spējas un uzlabošanas iespējas, slimniekam, uzņemot viņu slimnīcā, nedod nekādus sirds līdzekļus, ja vien stāvokļa nopietnība uz to nespiež. Slimniekam nosakot stingru miera un dīētas režīmu, novērojams, ka arī bez zālēm sāk nolaist sakrājušies ūdeņi un rodas citas sirds darba uzlabošanās pazīmes.

Sirds nevarības ārstēšanai lieto dažādas dīētiskas metodes, kuŗām visām ir kopēja iezīme: ierobežot ēdiena un dzērienu daudzumu. Pieminēšu dažas no tām, kuŗu derīgums pierādījies.

Reizēm lieto tā sauktās Karella dienas. Slimniekam dod tikai svaigu pienu — 800 kub. cm. vai, augstākais, 1 litru dienā, kas nodzeŗams 4—5 devās. Šādu dīētu lieto vispirms 3 dienas no vietas, bet dažos gadījumos to var lietot veselu nedēļu un pat ilgāk.

Citu reizi ļoti derīgi ārstēt sirdi ar augļu dienām, kad slimajam 3 dienas vai arī ilgāk dod tikai svaigus augļus, līdz 1 kg dienā. Dažiem slimniekiem labāk patīk ābolu kompota dienas: kompots katrai dienai pagatavots no 1½ kg ābolu. Tos var vārīt arī nemizotus, bet tad pirms ēšanas tie jāizkāš caur sietiņu. Kompotu saldina ar parasto vai, vēl labāk, ar vīnogu cukuru. Izcilus panākumus pat pie smagām sirds kaitēm var dot „dabas ārstu" ierosinātās sulu-bada dienas. Tad katru dienu dod 800—1000 kub. cm. jēlsulas, cenšoties dot ⅓ no tām svaigu augļu un ⅓ svaigu sakņu sulās. Sulām jābūt svaigi gatavotām. Šāda ārstēšana jālieto vismaz 1 nedēļu, bet reizēm var pat līdz 2 nedēļām.

Visos gadījumos reizē jārūpējas arī par labu vēdera iztīrīšanos, kaut arī ēsts tik maz, un tāpēc ne reti jādod arī caurejas līdzekļi.

Ikviena no šīm metodēm ir savā ziņā ārstēšana ar badināšanu. Tāpēc, to pārtraucot, tikai pakāpeniski var atgriezties pie jaukta uztura. Pēc sulubada dienām vērojams, ka pat piens pirmo reizi jādod mazā devā, jo citādi no olbaltumiem atradinātais kermenis var nonākt īpatnējā saindēšanās stāvoklī.

Saprotams, ka slimnieks pats nevar noteikt, kāds no šiem dīētiskajiem ārstēšanas veidiem tam piemērots, tādēļ jālūdz ārsta norādījumi, kas ieteiks tos lietot smagākos sirds nevarības gadījumos. Bet jau bez ārsta īpaša aizrādījuma katram sirds slimniekam jālieto tāds uzturs, kas saudzē asinsrinošanu. Tāpēc līgstoši nedrīkst uznemt vairāk nekā 1—1½ litra šķidruma (ne vairāk kā iepriekšējā dienā izvadīts ar mīzaļiem). Vispārīgi sirds slimnieku uzturam jābūt veidotam no piena piena un augu produktiem, ar ierobežotu sāls daudzumu (neder arī reklāmētie sāls aizstājēji). Kamēr ir nevarības parādības (elpas apgrūtinājums, tūska, aknu piepampums utt.), galu labāk neēst nemaz. Katram, kas kādreiz pārcietis grūtākas nevarības parādības, neizbēgamās barošanās klūdas jāizpērk ar aprakstītajām piena, augļu vai sulu dienām 1—2 reizes nedēļā. Pie šādas dīētas kārtības slimniekam jāturas iespējami ilgāku laiku, vislabāk — visu mūžu.

Prof. Dr. med. N. Vēvera

MAZI PADOMI NAMAMĀTEM

Naiļona zeķes kalpo ievērojami ilgāk, ja tās katru vakaru pēc nogērbšanas paskalo aukstā ūdenī un viegli izspiež. Līdz nākamajam rītam tās izžūst, bet zeķes nekādā gadījumā nedrīkst turēt pie krāsns. Tikai vienreiz nedēļā naiļona zeķes tāmazgā ziepju ūdenī.

Velas sasalšanu žāvējot novērš, ja pēdējam ūdenim pievieno sauju sāls.

Melnu kļuvušu sudrabu tīra ar salmiakā iemērktu lupatu, alumīnija traukus vislabāk tīrīt ar etiķi, bet nekad ar sodu, vara katlus ar skābētu kāpostu sulu, emaljēti spaiņi kļūst tīri, ja tos izbērž ar terpentīnu.

Istabas, kam auksta grīda, kļūst siltākas, ja zem tepiķiem un paklājiem paliek vairākas kārtas papīra.

Popētas mēbeles uzsvaidzina tās pabieži noberžot ar etiķa ūdeni; ādas mēbeles vislabāk tīrāmas ar benzīnu, matraces tīra ar benzīnā mazliet samērcētu suku.

Viesturs Dienvidvācijas meistars basketbolā

Latviešu jaunā spēcīgā basketbola vienība Viesturs, kas Vācijas meistarībā spēlē ar Štutgartes kluba BC Degerloch vārdu un izcīnījusi Virtembergas meistartitulu, svētdien Augsburgā guva jaunu skaistu panākumu: Rietumvācijas grupas finālcīņā viesturieši 51—48 (30—20) pieveica Bavārijas meistaru FC Bayern. Šī uzvara Viesturam pavērusi ceļu uz Vācijas basketbola meistarsacīkšu finālu, kas, cik paredzams, notiks 21. un 22. maijā Frankfurtē, piedaloties bez Viestura vēl pārējo 3 grupu uzvarētājiem — Rietumvācijas, Ziemeļvācijas un Berlīnes. Viesturieši arī finālcīņās nedodas bez izredzēm.

Izšķirīgajā spēlē ar FC Bayern pirmajās minūtēs vadībā tika bavārieši, bet tad Pērkons, kas tikai nesen kļuvis par viesturieti, veselā metienu sērijā panāca 12—5. Viņš kopā ar Ropu laukumā veidoja lieliskas kombinācijas, bet pretiniekos labākie cīnītāji arī bija latvieši — aizsardzībā Caune, uzbrukumā Bedrītis. Rezultāts viesturiešu labā strauji auga līdz 22—8, kamēr puslaika otrā posmā FC Bayern atkal panāca atklātu spēli, samazinot punktu starpību uz 30—20.

Otra puslaika 5. minūtē laukums bija jāatstāj Pērkonam un brīdi pēc tam Kozlovskim, kas jau pirmajā puslaikā bija dabūjuši 3 piezīmes. Rezultāts auga vienmērīgi, bet kad bija jāspēlē vēl 15 minūtes un laukumu aizstāja arī gaŗais Baikštis, spēlē iestājās krass lūzums FC Bayern labā. Pēdējās minūtēs, sasniegušī gandrīz jau izlīdzinājumu, minchenieši cīnījās kā lauvas, taču, spēli beidzot viņiem bija 3 punktu mazāk nekā Viesturam.

Viestura, resp. BC Degerloch sastāvā spēlēja 6 latvieši un tikai dažas minūtes 1 vācietis, un punktus guva Rops 11, Pērkons 15, Grieze 8, Baikštis 11, Kozlovskis 6, Ansons 0. FC Bayern: Bedrītis 17, lietuvietis Martinkus 11, Caune 8, vācieši — pārējos 12. Labākie cīnītāji: Pērkons, Rops un Baikštis, Minchenes vienīgā — abi latvieši un lietuvietis. Vācu sporta prese sevišķi izceļ viesturiešu bumbas pārvaldīšanas māku, taktiku, kā arī precīzitāti iemetienos, īpaši slavējot Pērkona lielisko spēli.

Svarīgajai sacensībai varēja vēlēties labāku laukumu un rūpīgāku organizāciju. Arī tiesneši savu uzdevumu veica tikai visai viduvēji.

—abo—

Dancis vēl atgādina latviešu cīkstoņu spēku

Maz trimdā esam dzirdējuši par latviešu cīkstoņiem, kas liktu atcerēties laikus, kad mūsu grieķu-romiešu cīņas speciālisti lieliski aizstāvēja Latvijas krāsas. Smagatlētikas sports emigrācijā nekad nav īsti atplaucis, tomēr Ķīsis ar saviem panākumiem Dienvidvācijā laiku pa laikam ļāva apriecāties latviešu smagatlētikas draugiem. Arī Beinarovičs vairākas reizes uz paklāja demonstrējis savas spējas, Valkas nometnē pat sarīkojot kaut ko internām meistarsacīkstēm līdzīgu. Vācijas ziemeļos sekmīgi cīnījās Jānis Dancis kopā ar Jēkabsonu, kas abi aizstāvēja Libekas smagatlētikas kluba Siegfried krāsas. Tagad Beinarovičs jau atrodas Kanadā, Jēkabsons Austrālijā, bet par Ķīsi ilgi nekas nav dzirdēts. Vienīgi Dancis turpina cīnīties, arvien no jauna atgādinot latviešu cīkstoņu kādreiz labo slavu starptautiskajos sarīkojumos.

H. Berga saržs

Grieķu - romiešu cīņas latviešu „pēdējais mohikānis" trimdā 30 g. v. Jānis Dancis par sportu pirmo interesi guva, pārnācis no dzimtā Zeltiņa pag. uz dzīvi Rīgā, kad kopā ar oārējiem zēniem sajūsmināļās par Dāliņa panākumiem. Reiz laikrakstā viņa skats pievērsās lielam virsrakstam, kas vēstīja Edvina Bietaga panākumu. Dancis nu sāka interesēties par grieķu-romiešu cīņu. Tas notika 1934. gadā, bet treniņus viņš sāka tikai četrus gadus vēlāk, kad iestājās sporta b-bā LAS, kur mācījās pie Bietaga, Poļa un Kundziņa. Tai pašā 1938. gadā Dancis kluba meistarsacīkstēs spalvas svarā izcīnīja 3. vietu aiz Kundziņa un Pīra. 1942. gadā viņš Latvijas rudens meistarsacīkstēs ieguva 3. vietu spalvas svarā, bet gadu vēlāk 3. vietu izcīnīja Rīgas meistarībā vieglā svarā. Līdz Latvijas atstāšanai Dancis bija spēkojies 55 cīņās, uzvarot 35. Trimdā Dancis 1947. gadā saistījās vācu klubā Siegfried un 1948. gadā vieglajā svarā izcīnīja Slēzvigas-Holšteinas apgabala meistartitulu. Nupat, divās cīņās uzvarot Peteriusu, pie tam reizi metot uz pleciem, Dancis palīdzēja savam klubam ar 11—5 uzvarēt ETSV Glückstadt. Uzvarot Heidi 5—3 viņa klubs kļuva apgabala dienviddaļas meistars, bet apgabala meistarsacīkstēs Heide pirmajā cīņā zaudēja KV Flensburg vienībai 3—5. Dancis savu pretinieku Hincenbergu meta uz pleciem 6:31,0 min. Tā Libekas SC Siegfried nevarēja piedalīties izšķirējā sacensībā un palika 3. vietā.

Vācieši uzticas Danča spējām. Viņš pašreiz arī vada savu kluba biedru treniņus. Kad SC Siegfried sacensībā ar Hamburgas meistarvienību (2—6) Dancis pēc punktiem zaudēja Richteram, pat mazliet lokālpatriotiski noskaņotais „Der Sport" rakstīja: „Tas bija uzdāvināts punkts Hamburgas dzelzceļniekiem: Richters, šis savam svaram ārkārtīgi specīgais atlēts laušanas ziņā bija veselu klasi zemāku sniegumu par savu pretinieku Danci. Tiesneši pielaida arī vairākas klūdas obligātā partera noteikšanā. Ja vērtē tīro cīņas prasmi, ne spēku vien, tad punktu uzvarētājs varēja būt vienīgi Dancis." Tagad ar patiesu interesi jāgaida Danča starts šāgada individuālajās meistarsacīkstēs, kas sāksies maijā.

Alfreds Vinčels

Latviešu sports Eiropa un citos kontinentos

Stokholmas starptautiskajā basketbola turnīrā pēdējās cīņās latviešiem neveicās: Stokholmas LSB 2. zaudēja AC 1. (amerikāņiem), un pavisam negaidīti igauņu Kalev priekšā liecās arī SLSB 1. Pēdējā spēle risinājās vienlīdzīgi, bet pārsvaru igauņi panāca pašās beigās, kad laukumu atstāja latviešu aizsardzības balsts Klaišis. Nākamajā kārtā, sastopoties abiem turnīra favorītiem, SLSB 1. ar AC 1., latvieši sākumā panāca pat 15—2, un puslaiku nobeidza 17—15 savā labā, bet otrā puslaikā, kad laukums bija jāatstāj Saulītim, amerikāņi nodrošināja 42—34 uzvaru. Pēc tam SLSB 1. pieveica zviedru centra YMCU, bet jaunā latviešu YMCA zaudēja igauņu jauniešiem. Turnīra uzvaru jau nodrošinājuši amerikāņi AC 1., bet 2. un 3. vietas ieguvēju izšķirs turpmākās cīņas.

Latvietis A. Šimanis uzvarējis Kopenhagenas strādnieku šacha kluba ziemas turnīrā, no 8 iespējamiem punktiem iegūstot 6.5. Viņš reizē ieguvis tiesības no 2. klases pāriet šachistu 1. c klasē.

Imigrantu futbola vienību Austrālijā, kurā spēlē latvieši, poļi, ukraiņi, jugoslavi un lietuvieši, Jurankvintijas ģimeņu centrā noorganizējis bij. Rīgas ASK futbolists N. Soģis. Vienība saucas Uranquinty Wanderers un vēl nav zaudējusi nevienu spēli.

25 gadus pie kvadrātainā galdiņa aizvadījis mūsu izlases šachists Br. Strazdiņš, kas tagad dzīvo Austrālijā un nesen izcīnīja Sidnejas meistara godu. Šachista gaitas viņš sāka 1925. g., kad kādā skolēnu turnīrā cīnījās ar vēlāko lielmeistaru V. Petrovu. Divi reizes St. bija Liepājas meistars un trimdā Vācijā spēlēja latviešu šachistu izlases vienībā.

A. Mazītis uzvarēja E. Stakli 4 partiju papildmačā šachā un izcīnīja Anglijas latviešu meistarnosaukumu, iegūdams sūtņa K. Zariņa velti.

Pasaules sporta laukumos

Oksfordas-Kembridžas 96. airēšanas sacensība vairāk nekā 7 km garajā distancē Temzā beidzās ar Kembridžas uzvaru, kas mērķi šķērsoja par 3/4 laivas garumu ātrāk nekā Oksforda. No līdzšinējām 96 sacensībām Kembridža uzvarējusi 52 reizes, Oksforda 43, bet 1 sacensība beigusies neizšķirti. Kā parasts, arī šogad tradicionālo sacensību Temzas krastos noskatījās simtiem tūkstoši anglu, jo Oksforda-Kembridža līdzās futbola kausa izcīņas finālam un rikšošanas sacīkstēm ir lielākais notikums Anglijas sporta dzīvē.

Vācijas ledus sporta savienības sarīkotajā treniņa nometnē ledushokejistiem kanadiešu trenera Mekdžibona vadībā no 30 uzaicinātajiem spēlētājiem piedalījās tikai puse, to vidū kā viesi arī latvieši Kopeckis un Veide un vārtsargs Ansons. Iztrūka jaunās meistarvienības SC Rissersee un EV Füssen hokejistu. Sacensībā divu sastādīto vienību starpā izrādījās, ka kanadiešu trenera mācības lielākai daļai spēlētāju vēl ir visai nepierastas. — Preussen Krefeld pilnīgi nodrošināja 2. v. Vācijas ledushokeja meistarībā, pēdējā sacensībā spēlējot 1—1 ar Bad Nauheimu.

Negaidīti, bet pelnīti 1—0 uzvaru pagājušo svētdien **futbolā guva Austrija** pret Itāliju 21. valstu sacīkstē. Cīņa bija viena no skaistākajām, kāda vīne redzēta. Kaut gan Austrijas piedalīšanās pasaules meistarsacīkstēs Riodežaneiro oficiāli atsaukta, iespējams, ka pēc pēdējiem labajiem panākumiem austrieši tomēr būs meistarsacīkšu dalībnieku vidū.

Drobnijs un Černiks, abi izcilie agrākie Čechoslovakijas tenisisti, nolēmuši palikt uz pastāvīgu dzīvi Ēģiptē un kā amatieri aizstāvēs Ēģiptes krāsas.

Zv'edrijas latviešu Melara kauss

Centrālzviedrijā ap Melara ezeru dzīvojošie latvieši nodibinājuši kausu sporta sacensību ciklam, kurā ietilpst ziemas un vasaras volejbols, basketbols, vieglatlētika, gaida teniss un šachs. Kausa mērķis vienot latviešus trimdā un tā izcīnītājam vai pašreizējam turētājam kauss jānogādā atbrīvotajā Latvijā, nododot sporta vadībai.

Teļpu volejbola sacensībās Vesterosā piedalījās visu 4 apkārtnes pilsētu — Eskilstunas, Čēpingas, Vesterosas un Malstahamaras vienības. Uzvaru pārsteidzoši guva Čēpingas YMCA, kas pastāv tikai neilgu laiku, atstājot 2. v. uzvaras favorītu — Halstahamaras Liesmu, 3. v. Eskilstunas YMCU un 4. paša mājniekus — Vesterosas YMCU. Uzvarētāju sešniekā Kalniņš, Belēvics, Tilmanis, Brauns, Šveicers un Volkevics.

Vesterosas lielajā elektrisko piederumu fabrikā ASEA, kuras augstākais šefs ir Starptautiskās olimpiskās komitejas prezidents Edērēms, nodarbināts lielāks skaits latviešu. Ievērojamā sporta darbinieka labvēlības dēļ vesterosiešiem ir nelerobežotas treniņa iespējas, un visus treniņu izdevumus sedz fabrika — ASEA. Tādu pretimnākšanu nebauda sporta saimes citās pilsētās.

A. Gr.

Izcelotāji zaudē igauņiem

Delmenhorstas transitnometnē viesojās Oldenburgas basketbolisti, volejbolisti un galda tenisisti, lai sacenstos ar izceļotāju komplektētajām vienībām. Spraigākā cīņa risinājās starp Oldenburgas igauņu un izceļotāju basketbola vienību. Pēdējā veiksmīgākais bija Grosbergs (Libeka), kas ar atjautīgām kombinācijām vadīja uzbrukumu. Aizsardzībā labi darbojās Mežulis (Flensburga) un Mancs (Verdena). Uzvarēja tomēr igauņi 50:40 (15:16).

Volejā no 4 vienībām veiksmīgākie bija Oldenburgas igauņi, kas finālā viegli uzvarēja Oldenburgas latviešus 17:15; 15:10. Galda tenisā pārākie bija izceļotāji. Turnīru bija labi noorganizējis transitnometnes sporta daļas vad. Kambuts. V.

LSFAP pārstāvji emigrācijas zemēs

Latviešu sportisti, kas izcēlo no Vācijas, pēc ierašanās emigrācijas zemēs lūgti nekavējoties paziņot attiecīgās zemes LSFAP pārstāvim savu adresi, par dzīves un darba apstākļiem, kā arī par sporta sasniegumiem. LSFAP pārstāvji emigrācijas zemēs ir: Anglijā Ansis Mauriņš, 44 Hans Place, London SW 1; Francijā Voldemārs Baumanis, 56, rue Mchal Foch, Lorient, France; Beļģijā Valdis Teteris, 48, rue de l'Arbiette, Anderlues, Belgique; Zviedrijā Jānis Ritums, Ryttaregat 1 A, Solna, Sverige; Kanadā Zanis Zentiņš, 40 Collagé Str., Central YMCA, Toronto, Canada; ASV Alfreds Lirums P. O. Box 142, Ritzville, Wash. USA; Dienvidamerikā Edgars Laipenieks, Correo 25, Los Leones, Santiago. Chile; Austrālijā un Jaunzēlandē Arnolds Šmits, Lawley House, Canberra, A. C. T. Australia. Sporta vadītāja Vācijā Aleksandra Celma adrese: (14a) Stuttgart — Bad-Cannstatt, Normannstr. 6-10.

Vera Jansone Alžīras meistare paukošanā

Reizē ar Viestura uzvaru Dienvidvācijas basketbola meistarībā varam priecāties vēl par kādu skaistu latviešu trimdas sportistu panākumu: Vera Jansone marta vidū izcīnījusi Alžīras meistares titulu paukošanā.

Vera Jansone, kas krietnus panākumus paukošanā guva jau Latvijā, startēdama no Universitātes Sporta, Alžīrā ieradās tikai pirms vairāk nekā pusgada; pirms tam viņa ļoti sekmīgi beidza architektūras fakultāti Parīzē. Jansone dabūja architektes darbu un sāka jaunajā dzīves vietā interesēties arī par paukošanu. Viņa, neviena nepazīta, kādu dienu aizgāja uz Alžīras paukotāju klubu RUA un lūdza atļauju piedalīties gadskārtējās sacīkstēs. Franču neuzticīgi paskatījās uz latviešu meiču un atbildēja, ka viņiem neesot sieviešu nodaļas, lūgdami tomēr pienākt citu nedēļu. Jansone ieradās.

„Nevaram, diemžēl, Jūs pieņemt, jo esat ārzemniece, latviete, un mēs jūs nepazīstam."

„Nu tad atļaujiet man mazliet pavingrināties."

„To varat!" bija īsa atbilde.

Vera Jansone pameģināja ar pagājušā gada Alžīras meistaru un — sasita viņu druskās. Alžīriešī bija pārsteigti un lūdza Veru piedalīties sacīkstēs, aizstāvot viņu kluba krāsas. Jansone guva uzvaru pēc uzvaras, nonākdama tagad līdz Alžīras meistares godam. Par viņas paukošanas māku atzinīgas atsauksmes ievietotas ne vien lielajā La Dépêche Quotidienne, bet arī citos Alžīras laikrakstos

Daugavas Vanagu grāmatnīca

PIEDĀVĀ DĀVINĀŠANAI:

	DM
Zentas Mauriņas, esejas **Spīts.** Brošē.	7.50
Iesiet.	9.50
Zentas Mauriņas esejas **Sirds Mozaīka.** Brošē.	4.—
Iesiet.	5.30
Tautas dziesmu krājums **Sidraba Vītols** (1525 t. dz.)	3.50

Krājumā visi jaunākie trimdas izdevumi — daiļliteratūra, mācības grāmatas, vārdnīcas, praktiska satura grāmatas, kartes utt.

Dodoties tālākās emigrācijas gaitās, neaizmirstiet ņemt līdzi Latvijas nacionālo standartiņu ar zelta bārkstīm, cena DM 3.50, un standartiņa stativu ar pamatnei piestiprinātu Latvijas ģērboni, izgrieztu kokā, DM 16.—.

Visas grāmatas un standartiņi pieprasāmi

(14a) Ulm/Donau, Bölcke-Kaserne

(305)

Zviedrijas abonentu ieverībai

LATVIJAS galvenā pārstāvība Zviedrijā, sākot ar 1950. g. aprīli, nodota

LATVJU VĀRDAM

LATVIJA pasūtināma un abon. maksa izdarāma LATVJU VĀRDA pilnvarotajam

māc. O. Sakārnim,

Svenska Kyrkans Diakonistyrelse, Stockholm 7, Diakonistyrelsen, Sverige.

LCK apgāds LATVIJA

„LATVIJAS" abonements,

pasūtinot laikrakstu pa atsev eksemplāriem (līdz 4 eks. ieskaitot), maksā DM 3.— mēn. + DM 0.50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn. + DM 1.30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.90 par vienslejīgas nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu. Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (14a) Esslingen/N Breite Str 6

Papardes zieds

11, Wyresdale Road, Bolton, Lancs, England.

piedāvā Anglijas klientūrai:

LIELDIENU APSVEIKUMU KARTES daudzkrāsainā greznā iespiedumā ar zeltītām apmalēm un greznotām aploksnēm á 6 d; tādas pašas kvalitātes **VĀRDA** un **DZIMUMDIENU KARTES** ar aploksnēm á 6 d; **DZIMTENES SKATU PASTKARTES** á 4 d; **VĒSTULPAPĪRS AR LATVIJAS BRĪVĪBAS LAIKU SIMBOLIEM** un greznotām aploksnēm 3/— ducī; **PASTKARŠU BLOKI:** Liepāja 1/6; Jelgava 1/6.

ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI, greznoti ar valsts ģērboni un Brīvības piemineklī nesūbējošā deviņu karatu zelta dobspiedumā: vēstuļu mapes, fotogrāfiju albumi, kabatas portfeļi un citi priekšmeti lielā variantu un cenu dažādībā.

PRIEVĪTES: 15/—, 17/—, 19/—, 21/—, 23/—; **GRĀMATZĪMES:** 3/—, 3/6, 4/—, 4/6, 5/— un ar ieaustu LATVIJA vai LATVIA 5/6; dažādu novadu **LELLĪTES** 13/6.

VĒRTĪGAS GRĀMATAS SVĒTKU DĀVANĀM: M. Zeberiņš, Tilti miglā, rom., 8/4, ies. 11/8; **Knuts Lesiņš, Janka mūzikants,** rom., 10/—, ies. 13/4; **Vējiem līdzi,** rom., I. gr. 8/4, II. gr. 8/4; **Tornas grāvraci** 10/—, ies. 13/4; **Dzīvības neprāts** 7/6; **Darbs,** rom., 7/3, ies. 11/3; **Izceļotāji,** rom., 10/—; **Kapteiņa Granta bērni,** rom., I. gr. 5/10, II. gr. 4/10, III. gr. 4/5; **Okers,** rom., 12/6; **Kārdinātāja,** rom., 9/6; **Eke Mors,** rom. 5/—; **Bikts,** nov., 5/9; **Sieviešu paviljons,** rom., 3/—; **Zvans Adano pilsētai,** rom., 3/—; **Dziesma par Bernadeti,** rom., 3/—; **Himna brīvībai,** rom., 2/6; **Nauda,** rom., 10/10; **Pēteris Brindeizenietis,** rom., 5/11; **Valmieras puikas,** rom., 6/6; **Henrijs, Stāsti,** 2/9; **Portreja, stāsti,** 4/8; **Es izvēlējos brīvību,** I., II. un III., katra daļa 5/2; **Spiegi strādā,** I. d. 1/3, II. d. 1/3; **Ezeriņš, Dziesminieks un veins** 5/10; **Tīrumu laudis,** rom., 8/4; **Rietumu pasaule** 8/6; **Jaunsaimnieks un veins,** rom., 17/4; **Hēmsainieki,** rom., 9/9; **Ardievu, Mister Čips,** rom., 5/—; **Rulamans,** rom., 10/—; **Kandids,** rom., 6/3; **Nakts lidojums,** rom., 5/—; ies. 8/6; **Ardievas ieročiem,** rom., 11/8, ies. 15/6; **Mēness norietējis,** rom., 8/—; **Pastorālā simfonija,** rom., ies. 9/9; **Nolādētās dvēseles,** rom., 14/6, ies. 17/6; **Saplēstā krūze,** rom., 12/6; **Nilsa Holgersona brīnišķīgais ceļojums,** kompl. 17/6, ies. 20/—; **Mazais kapteinis,** rom., 9/10; **Latviešu tautas anekdoti** 2/6; **Bads,** rom., 4/8.

Skatu albums **Rīga** 3/3, ies. 4/6, **Tēvzemei un brīvībai** 7/11; **Latviešu tautas tērpi** 3/10; **Nīca, Bārta, Rucava,** tautas tērpi, 3/4; **Kabatas kalendāri** 1/6; 2/6, 3/4, **Tēvijas kalendārs** (galda) 2/6.

E. Ķezbere, Rūzijas ies. 8/4; **Virza, Laikmets un lira,** ies. 8/9; **Liepa, Mēness akmens,** 4/2; **K. Zāle, Zvani pusnaktī,** ies. 8/4; **Krēslainie spoguļi,** 7/11; **Straumēni** 6/8; **Aspazija, Ilgu Zeme** 4/—; **Bušs, Maksis un Morics** 5/3; **Pie dzintara jūras,** dziesmu krājums 4/2; **Ādamsons, Asfodeles** 5/10, ies. 7/9; **Vēstules Pēram Ģintam** 3/3; **Jaunsudrabiņš, Debess un zeme,** 3/3; **Dievs, Tava zeme deg** 2/1; **Skalbes Dzejas** 3/10; **Latvian Poetry** 2/6; **Rainis, Kalnā kāpējs** 4/2, **Svēts mantojums** 2/9.

Roze, Latviski- angliska vārdnīca 11/6, **Angliski-latviska vārdnīca** 9/6; **Turkina, Latviski-angliska vārdnīca** 7/6, **Metjūss, Latviski-angliska vārdn.** 8/—; **Ozoliņš, Latviski-vāciska vārdnīca** 12/—; **A Course of English** 7/8; **Lingafona Angļu valodas pašmācība** 8/—; **Nīmanis, Veselais zīdainis** 6/8; **Ķīmiskā meža technoloģija** 19/10, **Ķīmija iekaro pasauli** 6/11; **Vispārīgā vēsture** 6/11; **Jaunāko laiku vēsture** 3/6; **Elgūts, Radiotechnika** 7/1. II. d. 8/9; **Automobilis** 3/9; **Praktiskā lauksaimniecība** 8/4; **Leiše, Putnkopība** 10/—; **Latviskie baltie izšuvumi** 18/6; **Praktiskā virtuve** 8/4; **Mājas cepumi** 4/8; **Mūzikas teorija** 8/4; **Lokaitiesi, mežu gali** 3/3, ies. 4/6.

Pie mums varat abonēt šādu periodiku: Amerikas latviešu nedēļas laikrakstu **LAIKS,** abonements 3/6 mēnesī; ilustrēto latviešu mēnešrakstu **TILTS,** abonements 7/6 par 3 mēnešiem. Krājumā vēl daudz citu grāmatu. Pieprasiet mūsu jaunāko katalogu! Sekojiet mūsu sludinājumiem un uzglabājiet tos pasūtinājumiem nākotnē! Klientiem izsūtām tikai samaksātus eksemplārus, jo sūtīšana uz kreditu prasa lieku grāmatvedību, ko nevaram atļauties.

(273)

PRIECĪGAS LIELDIENAS VISIEM TAGADĒJIEM UN TURPMĀKAJIEM KLIENTIEM!

Pēc ilgām un grūtām ciešanām no mums šķīrās

bij. kar. **Augusts Ozoliņš**

dzim. 1925. g. 10. 8., miris 1950. g. 25. 3. Apbedīts Bad Minderes kapos.

Latvieši Bad Minderes sanatorijā.

1950. g. 10. martā Ambergas sanatorijā šķīrās no mums

Pēteris Greize

dzim. 1914. g. 18. oktobrī Daugavpils apriņķī. Apbedīts 1950. g. 14. martā Ambergas Sv. Katrīnas kapos.

Aizgājēju mīļā piemiņā paturēs

Ambergas IRO sanatorijas latviešu slimnieku kopa un komiteja.

1950. g. 20. martā Ambergas sanatorijā pēc ilgām un grūtām ciešanām šķīrās no mums

Lūcija Līberga

dzim. 1914. g. 23. martā Vecpils pagastā. Apbedīta 1950. g. 23. martā Ambergas Sv. Katrīnas kapos.

Aizgājēju mīļā piemiņā paturēs

Ambergas IRO sanatorijas latviešu slimnieku kopa un komiteja.

Beļģijā, šā gada 21. martā traģiskā nāvē šķīrās no mums mans mīļais vīrs un gādīgais tēvs

Harijs Prieditis

dzim. 1926. g. 3. jūlijā Mārsnēnos.

Viņu neaizmirstamā piemiņā paturēs

sieva un dēls

Gribēju tālajos laukos vēl iet
Klausīties dziesmās, ko vēji man dzied,
Satumsa nakts ..

1950. g. 21. martā Beļģijā traģiskā nāvē no mums šķīrās mūsu mīļais darba biedrs

Harijs Prieditis

dzim. 1926. g. 3. jūlijā.

... Un kad reiz vējos brīvos
Šalks tauta pestītā,
Tad mirušos un dzīvos
Sauks mājās Latvija.

Aizgājēju mīļā piemiņā paturēs

darba biedri Quaregnon'ā.

ED. PAEGLES

Latvju rakstu ābecīte

(DM 5.—) un **KRĀJA** (DM 1.— pastmarkās) satur vairāk nekā 300 oriģinālzīmējumu pēc etnograf. materiāliem, kas der izšuvumiem, audumiem, ādas, koka, metalla uc. rokdarbiem. No atsauksmēm: „Ābecīte brīnišķīgi padevusies. Tā būtu jāiegādājas ikvienam aizjūras braucējam." — „A charming little book." — Izsūtu uz visām valstīm.

(17a) Karlsruhe, Forstner-Kaserne.

(304)

Augustu Alksnīti,

pēdējā adrese Danton Hostel, Gravesend, Kent, England, meklē **Vilma Semeika,** C/o E. C. Garner, Box 24, Asheboro, N. C., U. S. A. (289)

HANAVAS

latviešu nometnes likvidācijas komisija

lūdz pieteikt prasības

pret Hanavas latviešu nometnes komiteju līdz 1950. g. 1. maijam likvidācijas komisijas priekšsēdim **T. Lēvisam,** (16) Control Centre Hanau. (307)

Lūdz atsaukties

ERNESTU JANSONU,

dzim. 1932. g. 13. 3. Turlavas pag. Dištepšu m., Kuldīgas apr. Meklē brālis Ansis Jansons. Rakstīt: Kanthal gat. 12, Hallstahammar, Sweden. (306)

PĒRK

Turkinas **Angliski-latvisko vārdn.,** Valtera un Rapas izdev. — Vārdnīca, Box 804, Stockholm, Sverige. (303)

TO JAUNKUNDZI,

kas š. g. 23. III bija pie Miss Guenthneres Eslingenas skolā, Breite ielā, un izpalīdzēja kungam, lūdzu paziņot savu adresi šīs avīzes kantorim ar „Secretary 299". (299)

Mūsu galv. pārstāvja Anglijā jaunā adrese:

A. Veinbergs,

41. Carysfort Rd., London N 16.

Vadzis brīkšķ

Nujorkas universitātes filozofijas profesors Dzemss Bernhems savā jaunākajā grāmatā Ciņa par pasauli izsakās, ka trešais pasaules karš jau esot sācies. Tas gan nav nekas jauns, jo līdzīgus apgalvojumus ne viens vien publicists izteica jau 1946. g., kad ar angļu un amerikāņu municiju no vienas puses un krievu patronam no otras, Grieķijas frontē savā starpā apšaudījās komūnisti un karaļa piekritēji. Bernhema grāmata gan ievērojama ar gluži ko citu. Pieminētais profesors, kas pats ilgus gadus bija viens no tuvākajiem Ļeņina skolniekiem, bet nu jau kopš gadiem desmit kļuvis par nesamierināmāko Kremļa ienaidnieku, prasa, lai ASV ciņā pret komūnismu no defensīvas pārietu ofensīvā.

Šī saucēja balss nav gluži viena. Vēl nav apklususas atbalsis, kādas lordu palātā Temzas krastos radīja lorda Vansitarta runa pagājušajā nedēļā, kurā tas prasīja, lai iztīra Anglijas baznīcu, universitātes un arī slaveno BBC no komūnistiem un to līdzskrējējiem. Nav arī pazīmju, ka drīz varētu apsikt tā kampaņa, ko pret Padomju savienības agresīvo politiku sākusi daļa amerikāņu preses ar lielajiem žurnāliem Readers Digest un Life priekšgalā.

Profesora Bernhema padoms ir īss un vienkāršs — nevis defensīvu, bet ofensīvu pret komūnismu! Savā jaunajā darbā, kas nesen parādījās Nujorkas grāmatnīcu skatlogos, politizējošais filozofijas profesors, pats būdams vecs komūnists un taisni tāpēc labāk nekā citi amerikāņi saskatīdams staļinisma bīstamību, kategoriski aicina ASV valstsvīrus atjēgties, kamēr nav par vēlu, un pārlet pretuzbrukumā Staļinam.

„Krievu agresija novedusi pie tā," saka Bernhems, „ka aukstā kara kaujas lauks atrodas tais apgabalos, kas agrāk bija brīvas demokratijas. Šis stāvoklis ieilgst un kļūst bīstams. Šī fronte jāpārceļ viņpus dzelzs priekškaram."

Tā ir patiesi jauna doma, ko rietumos neviens līdz šim atklāti nebija uzdrošinājies izteikt. Tāpat kā lords Vansitarts atgādināja saviem kolēģām — augšnama lordiem, ka viņi pagājušajos gados kaunīgi skatījušies garām un nav gribējuši redzēt kailo patiesību, ka Staļins sev paklāvis vismaz 40 miljonu Eiropas iedzīvotāju un iznīcinājis veselas tautas, tā tagad prof. Bernhems atgādina patiesību, ka krievi paši ar savu komūnistisko ekspansiju radījuši priekšnoteikumus ciņai pret tiem. Pārcelot Kremļa iespaida sfairas robežas tālu iekšā vecajā Eiropas kontinentā, viņpus dzelzs priekškaram ieslēgti palikuši tūkstoši pretkomūnistu, kas tur veido piektās kolonnas. Neraugoties uz visu padomju policijas modrību — saka Bernhems, — būtu iespējams organizēt šos komūnisma pretiniekus. Ja ASV grib pastāvēt ciņā pret komūnismu, tad tām jāmeklē cieša sadarbība ar visām grupām, kas tagadējā Padomju savienībā saskata savu dabisko ienaidnieku un gaida no demokratijām atbrīvošanu. Bernhems uzskaita, ka šīs piektās kolonnas sastādās no visiem katoļiem, muhamedāņiem, bēgļiem un trimdiniekiem, kas nāk no Padomju savienības vai tās satelītvalstīm.

Izlasot Bernhema grāmatu, rodas iespaids, ka profesoru vada patiesi karsta vēlēšanās atdarīt acis visiem tiem, kas varētu pārveidot ASV politisko kursu, bet to nedara, jo neprot atšķirt labu no ļauna. Bernhems bieži ir katēgorisks un bez pietiekamas kritikas. Viņš gluži tāpat kā kara ministrs Džonsons un pats prezidents Trūmens tic amerikāņu technikas visvarenībai un paredz, ka Padomju savienība karu nevar sākt, jo ir joprojām vēl pārāk vāja. Bet ievērību pelna kāds viņa tālākais padoms — nekavēšoties sākt likvidēt komūnistu piektās kolonnas.

Ja visas zīmes nevil, tad šāda piektās kolonnas tīrīšana ASV ir jau sākusies. Spiega Eldžera Hisa aferai pašreiz seko Ovena Latimora miklainās personības pārbaudīšana.

Sensācionāli jauni ieroči ASV gaisa flotei

Lasvegas (A). — ASV gaisa spēku izmēģināšanas laboratorijas Nevadas pilsētā Lasvegā sarikojušas izstādi, kurā rādīti jauni sensācionāli ieroči. Tie ir kāda jauna lidmašinu mērķēšanas un bumbu mešanas ierīce, kas lidotājiem automatiski palīdz atrast mērķi un garantē drošu trāpamību līdz 2 km attālumā ari nakti un sliktos redzamības apstākļos. UP aģentūra ziņo, ka Lasvegas izstāde ir jo sensācionālāka tādēļ, ka šos jaunos mērķēšanas aparātus kara ministrija joprojām uzskatot par vienu no vislielākajiem ASV militārajiem noslēpumiem un bija aizliegusi katru publikāciju. Aparātu, kura oficiālais nosaukums ir A 1, izgudrojuši Mesečusetas technoloģijas institūta speciālisti un to būvē pazīstamā Sperrija žiroskopu fabrika, tas lietojams tiklab lidmašinu ložmetējiem un lielgabaliem, kā ari rakešu izšaušanai un bumbu mešanai. Amerikāņu prese ziņo, ka jaunais A 1 demonstrēts ASV aviācijas šaušanas sacīkstēs un uz jaunajiem turbo iznīcinātājiem F-86 praksē izrādijies par neticami precīzu un iedarbīgu ieroci.

Vai Ovens Latimors izrādīsies otrs Eldžers Hīss?

Senātors Mekkartijs nosauc vārdā galveno padomju spiegu ASV

Vašingtona (A). — Senātora Mekkartija ierosinātā komūnistu spiegu un piekritēju mekiēšanas akcija vēršas plašumā. Pēc vairāku nedēļu diezgan nesekmigām cīņām senātā un prezidenta Trūmena ļoti asās reakcijas pret republikāņu senātora Mekkartija uzsākto aktīvitāti, pēdējās dienās uzbrukumi koncentrējas pret vienu no tuvākajiem ārlietu ministra Ečesona līdzstrādniekiem Ovenu Latimoru, ko senātors Mekkartijs dēvē par „galveno padomju spiegu vadoni ASV" Latimors ir viens no ASV ārlietu ministrijas iespaidīgākajiem padomniekiem, kas pagājušajā gadā izstrādāja pazīstamo Ečesona deklarāciju par amerikāņu politiku Ķīnā. Senātors Mekkartijs paziņoja, ka viņš publicēs memorandu, kādu Latimors iesniedzis ārlietu ministram, ja padomnieks pats tuvākajā laikā atteiktos sniegt paskaidrojumus pret viņu celtajā apsūdzībā.

Amerikāņu presē jau kopš vairākiem mēnešiem parādījās Mekkartija atkārtotie apgalvojumi, ka galvenais Maskavas aģents Savienotajās valstīs ir kāds ļoti augsts ārlietu ministrijas ierēdnis. Šo ierēdni vārdā nesauca, līdz pazīstamais radio komentātors Pīrsons kādā no saviem kārtējiem raidījumiem „izlaida kaķi no maisa" un paziņoja, ka noslēpumainā spiega vārds ir Ovens Latimors.

Latimora pirms gada iesniegtajā memorandā atrodami šādi padomi: ASV jāatsakās no katras tālākas palīdzības Čangkaišekam un nav jāmēģina aizkavēt amerikāņu tirdzniecības un saimnieciskā aktivitāte ar Ķīnas komūnistiem. Bez tam Latimors ieteica, ka ASV drošības interesēs tai jāizvairās no „iespējamiem sarežģījumiem" un cik ātri vien iespējams, jāatvelk okupācijas karaspēks no Dienvidkorejas. Latimora galvenais padoms bija, ka nav vērts mēģināt cīnīties pret Padomju savienības ekspansiju Ķīnā, Vietnamā vai Korejā, jo „iespējamā kara gadījumā tur uzbrucēju sakaut nevarēs".

Kā zināms, viceministrs Latimors nupat atgriezies no kādas saimnieciskas misijas Afganistānā un pieprasījis laiku atbildes sagatavošanai senātora Mekkartija uzbrukumiem. Prezidents Trūmens joprojām pilnīgi aizstāv ārlietu ministru Ečesonu, kas savukārt sedz Ovenu Latimoru. Cik vērojams no amerikāņu preses, pašreizējo cīņu starp republikāni Mekkartiju un abiem redzamākajiem demokratu partijas eksponātiem — prezidentu Trūmenu un ārlietu ministru Ečesonu, sabiedrība uzņem ar lielu nemieru un bažām. Katrā ziņā Ovena Latimora gadījums sacēlis ne mazāku ievērību kā slavenā, tagad jau notiesātā bij. prezidenta Rūzvelta padomnieka un ārlietu ministrijas augstā ierēdņa Eldžera Hisa gadījums.

Jaunu rūpnīcu atomenerģijas ražošanai sākuši būvēt angļi. Tā atradīsies kādā agrākajā lidlaukā Dienvidanglijā.

Kalifornijā pazūd atlaisti spiegi, un piekrastē redzamas noslepumainas zemūdenes

Losandželosa (C). — Amerikāņu FBI ierēdņi un kara ministrija pūlas izskaidrot nepazistamu zemūdeņu parādīšanos un kāda slavena vācu spiega pazušanas gadījumu no Kalifornijas piekrastes pilsētiņas Avalonas. Zvejnieki un vairākas lidmašinas pēdējās nedēļās vairākkārtīgi ziņoja, ka gar Kalifornijas piekrasti Klusajā okeanā manevrē svešas zemūdenes. Aculiecinieki bija pat izgatavojuši zīmējumus, no kuriem flotes speciālisti konstatēja, ka redzētās zemūdenes pieder visjaunākajam vācu Šnorkela tipam, ko tagad turpina būvēt krievi. Pagājušo otrdienu šāda zemūdene no jauna redzēta Avalonas piekrastes ūdeņos. Tajā pat laikā, kad noslēpumainā zemūdene parādījusies, pazudis kāds nesen no cietuma atlaists vācu spiegs. Viņš noīrējis motorlaivu un izbraucis jūrā. Nākamajā dienā motorlaiva atrasta tukša, bet aizdomās turētais ASV vācietis Donanijs, ko 1943. g. notiesāja par spiegošanu uz 6 gadiem cietumā, līdz šim nav atrasts.

Igaunu jūrnieks aizbēdzis no padomju kuģa

Stokholma (RK). — Krievu ogļu kuģis Tosno no Ļeņingradas izkrāva pirms kādām dienām Polijas akmeņogles Zviedrijas ostā Vesterosā un gribēja aizbraukt pag. piektdien pl. 4 no rīta. Dažas stundas pirms izbraukšanas kuģa kapteinis atklāja ka viens matrozis, 22 g. v. igaunis, aizbēdzis. Kapteinis nekavējoties ziņoja policijai un padomju sūtniecībai Stokholmā. Kad kāds pad. konsulāta darbinieks ieradās ostā un gāja uz kuģi, zviedru preses fotografs to nofotografēja. Krievs, to redzēdams, nekavējoties griezās atpakaļ pie fotografa un gribēja izraut tam kameru. „Ir aizliegts fotografēt diplomātus," viņš asi paskaidroja un pieprasīja pēc policijas. Viens policijas radioauto tūdaļ atbrauca ostā. Iecirknī policijas notārs nekavējoties sazinājās ar ārlietu departamentu, kas paskaidroja, ka nepastāv aizliegums fotografēt ārzemju diplomātus. Krieva prasību tāpēc noraidīja. Aizbēgušo igauni līdz pusdienai vēl nebija izdevies sameklēt.

Pēc Vansitarta runas Londonā gan oficiāli nav vēl atlaists neviens BBC direktors, bet kaut vai skandāls ap kara ministru Strečiju un polemika angļu presē par militāro noslēpumu izpaušanu rāda, ka Lielbritānijā sāksies pavasara pali komūnistu tīrīšanas frontē.

Katrs sākums ir grūts un paiet ilgs laiks, kamēr kūtrais cilvēka prāts pierod pie jaunas domāšanas un lietu uztveres. No slavas dziesmām Staļingradas varoņiem un tēvoča Džo labsirdības tēlošanas Rūzvelta skatījumā līdz ģen. Haulija memuāriem un prof Bernhema grāmatai ir garš ceļš. Pilnais Staļina vadzis gan vēl pagaidām nelūzt, bet tas dzirdami brikšķ.

O. B.

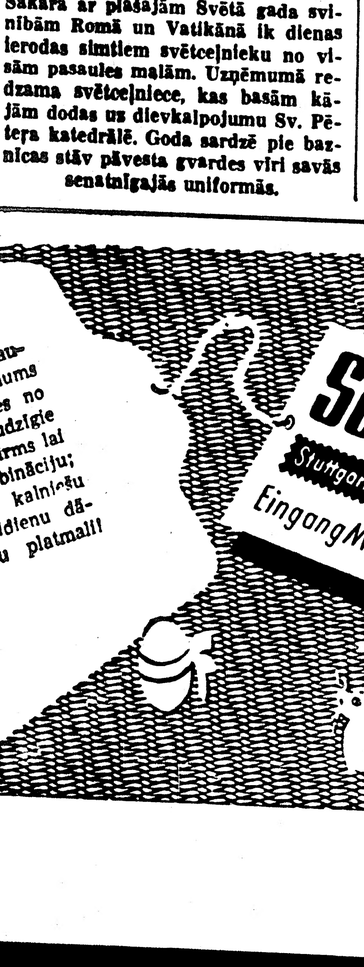

SVĒTCEĻNIECE MŪZIGAJĀ PILSĒTĀ

Sakarā ar piešajām Svētā gada svinībām Romā un Vatikānā ik dienas ierodas simtiem svētceļnieku no visām pasaules malām. Uzņēmumā redzama svētceļniece, kas basām kājām dodas uz dievkalpojumu Sv. Pēteŗa katedrālē. Goda sardzē pie baznīcas stāv pāvesta gvardes viri savās senatnīgajās uniformās.

Leopolds III tomēr no troņa neatsakās

Ženēvā (C). — Neraugoties uz visiem beļģu tautas protesta izpausmiem pret karaļa atgriešanos, viņš pats tomēr nolēmis no troņa neatteikties. Sarunā ar karali viņa tagadējā dzīves vietā Pregnijas pilī pie Ženēvas, Leopolds III strupi atteicies nodot troni savam 19 g. v. dēlam princim Boduinam. Briselē publicēts šāds oficiālais komunikē: Ministru prezidents informējis karali Leopoldu III par grūtībām, ar kādām sastādījusies Beļģijas jaunā valdība. Karalis paziņojis, ka viņa viedoklis paliek negrozāms un viņš uztur spēkā savu 16. marta deklarāciju.

Šajā deklarācijā, ko karalis nodeva toreizējam katoļu ministru prezidentam Eiskenam, Leopolds III pieprasīja, lai Beļģijas parlaments ar vienkāršu vairākumu izšķir jautājumu par viņa atgriešanos troni vai palikšanu trimdā.

Līdz ar to paredzams, ka iekšpolitiskās grūtības Beļģijā nebeigsies un atrisinājums meklējams vienīgi jaunās parlamenta vēlēšanās, jo pašreizējais tautas vietnieku nams ir pārāk vienlīdzīgi saskaldījies divos nesamierināmos grupējumos. Pavaldonis Šarls ceturtdien jaunu valdību sastādīt uzdeva ārlietu ministram Vanzēlandam.

DAŽOS VĀRDOS

40 miljonu dolaru liela rezerve tagad uzkrājusies sterliņa bloka valstīm, paskaidroja britu finanču ministrs sērs Kripss. Pēc viņa domām jau 1951. gadā sterliņa valstis būs saimnieciski neatkarīgas no dolaru zemēm.

Konvenciju ar Franciju otrdien ratificēja Zāras parlaments. Pret balsoja tikai viens komūnists.

Aizliegumu apmesties bez atļaujas dažās Rietumvācijas pilsētās (Zuzugsbeschränkungen) atcels laikam jau aprilī.

48 amerikāņu iznīcinātāji un kaujas līdmašīnas ko Francija saņem kā Atlantika pakta signatārvalsts, ar aviācijas bazes kuģi Dixmude šinīs dienās pienākušas Bizertas ostā Alžīrā.

Spāņu fregate Duque de Florencia, ko priekš 350 gadiem ar vīsu kara kasi nogremdēja admirāļa Nelsona flote, pēc viena mēneša ilgas meklēšanas tagad atrasta Rietumskotijas tuvumā. Zinātāji domā, ka uz fregates atrodas dārgumi 30 miljonu mārciņu sterliņu apmērā.

Četras bumbas atrastas Barselonā Spānijas atbrīvošanas gadskārtējās parādes laikā. Viena bumba bija novietota zem diplomātu tribīnes. Parādes priekšvakarā pilsētā izlīmēti plakāti, kuŗu saturs vēršas pret Franko ežīmu.

Lielas tīrīšanas Argentīnā pieteikusi Eva Perone. Radiofonā teiktajā runā viņa deklarēja, ka pēc četru gadu gaidīšanas no valsts iestādēm un sabiedriskiem amatiem jāatlaiž visi „mūsu vadoņa ģenerāļa Perona ienaidnieki".

500 komūnistu nemiernieki krituši ciņas laukā Indoķīnā, kad franču karaspēks, ko atbalstīja aviācija un izplētņu lēcēji, kādas pilsētas tuvumā ielenca ap 3000 vīru lielu insurgentu grupu. Informētas aprindas Parīzē domā, ka šai kaujā pārvilkta svītra Hočimīna plānotajai ofensīvai.

Spānija var kļūt par ASV gaisa spēku bazi jau tuvākajā nākotnē

Londona (C). — Vairāk nekā 100 Rietumeiropas aizsardzības ūnijas augstākie virsnieki pagājušajā nedēļā Londonā beidza plašas apspriedes par aizsardzības sagatavošanu pret uzbrukumu Rietumeiropai. Cik no angļu preses vērojams, neraugoties uz visām līdzšinējām valodām par saprašanās trūkumu starp Rietumeiropas militārajiem vadītājiem, liekas, ka kopējo aizsardzības plānu izstrādāšana bijusi ļoti sekmīga. Bez jau pagājušajā ziemā izstrādātajiem plāniem šajās apspriedēs izlemta jauna aktivitāte tālākai Rietumeiropas aizsardzības sistēmas pastiprināšanai. Interesantākais jaunums ir jautājums par Spānijas iesaistīšanu un, kā Daily Mail ziņo, šis jautājums jau tik tālu nobriedis, ka gaidāmajā trīju lielo ārlietu ministru konferencē maijā Londonā tiks pārrunāta Spānijas piedalīšanās Rietumeiropas aizsardzībā.

Kāds vārdā neminēts augstāks amerikāņu virsnieks izteicies, ka Spānijai jākļūst par vienu no galvenajām ASV gaisa spēku bazēm Eiropā. Kopā ar Turcijas arvien rūpīgāk attīstīto un izveidoto militāro aparātu, militāri stipra Spānija būtu otrs cietoksnis uzbrukuma gadījumā no Padomju savienības puses, kas Maskavai liktu rūpīgi apsvērt katru agresiju.
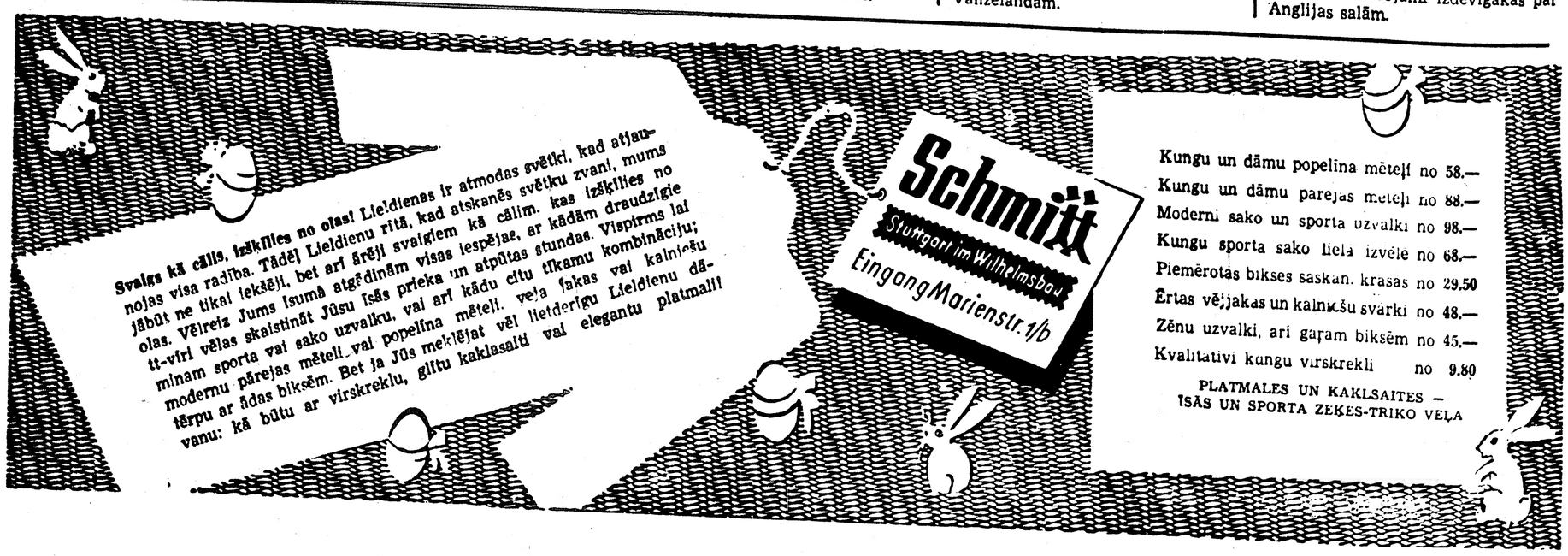
Hāgas apspriedē, kur, kā zināms, ieradās arī ASV aizsardzības ministrs Džonsons un amerikāņu ģenerālštāba priekšnieks Bredlijs, plānus izstrādājot, speciālisti atzinuši, ka Rietumeiropas sekmīga nodrošināšana iespējama tikai tad, ja šinī aizsardzības sistēmā iesaista tādus partnerus, kuŗu territorijas nav tieši Staļina sauszemes armijām sasniedzamas un ieņemamas dažu dienu laikā. Par tādu jāuzskata arī Spānija, kas kā tilta gala pozicija amerikāņu gaisa spēkiem dotu bazes, kas būtu pat ievērojami izdevīgākas par Anglijas salām.